

Justerat tisdagen den 12 oktober avseende § 293, i övrigt tisdagen den 26 oktober 2004

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 287

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 288

Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 30 september 2004 till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Föredragningslistan infördes den 5 oktober 2004 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske. I Dagens Nyheter skedde dock annonseringen den 6 oktober 2004 på grund av misstag i handläggningen hos tidningen.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 8 oktober 2004 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 289

Justering

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 26 oktober 2004.

Beslutsärenden

§ 290

Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden under 2005 (förslag 92)

LS 0409-1767

Fullmäktige beslutade

att fastställa dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden under 2005 enligt följande: den 8 februari, 8 mars, 12 april, 10 maj, 7 juni, 13 september, 11 oktober 22-23 november (budgetsammanträde) och 13 december

att samtliga sammanträden börjar klockan 09.30.

§ 291

Annonsering av landstingsfullmäktige under 2005 (förslag 93)

LS 0409-1768

Fullmäktige beslutade

att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden under 2005 skall införas i Dagens Nyheter, Länstidningen Södertälje, Metro, Stockholm City, Norrtelje Tidning, Svenska Dagbladet och Nynäshamns Posten.

§ 292

Borgensåtagande för AB Storstockholms lokaltrafiks räkning för nya bussar med anledning av eventuellt försök med trängselskatt (förslag 94)

LS 0405-0949

Anf. 1-43

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Hans-Erik Malmros, landstingsråden Maria Wallhager, Stig Nyman och Bengt Cedrenius, Anders Guståv, Måns Almqvist, Åke Askensten, Christina Berlin, Andres Käärik, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Joakim Edhborg, landstingsrådet Chris Heister, Olov Lindquist, Jan Strömdahl, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Staffan Holmberg, Margareta Cederfelt, Sten Erson Wester, Bo Lagerquist, Jan Stefansson samt John Glas.

I ordningsfråga yttrade sig Georg Gustafsson samt landstingsråden Chris Heister och Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) återremiss av ärendet med motiveringen att ärendet skall kompletteras med det ingångna avtalet mellan staten och SL och med en juridisk utredning om det överhuvudtaget är lagligt att gå i borgen för ett statligt försök med trängselskatt, samt

att en kostnadsberäkning görs för SLL:s ökade räntekostnader i samband med utökat borgensåtagande för SL

4) avslag till återremissyrkandet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till återremissyrkandet och fann att fullmäktige bifallit yrkandet.

Votering genomfördes härefter enligt följande godkända voteringsproposition:

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den som ej vill röstar nej. Röstar minst en tredjedel av ledamöterna nej har fullmäktige beslutat att återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 75 ja-röster och 74 nej-röster vilket innebar att minst en tredjedel av ledamöterna hade bifallit återremissyrkandet.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera ärendet med motiveringen att ärendet skall kompletteras med det ingångna avtalet mellan staten och SL och med en juridisk utredning om det överhuvudtaget är lagligt att gå i borgen för ett statligt försök med trängselskatt, samt att en kostnadsberäkning görs för SLL:s ökade räntekostnader i samband med utökat borgensåtagande för SL.

RESERVATION

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för landstingsstyrelsens förslag.

§ 293

Upphävande av beslut om generellt anställningsstopp samt skrivelse om att snarast upphäva anställningsstoppet (förslag 95)

LS 0406-1360, 0407-1393

Anf. 44-51

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Lars Dahlberg, Margareta Cederfelt, Margaretha Herthelius, Håkan Jörnehed, landstingsråden Stig Nyman och Bengt Cedrenius.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att omedelbart upphäva det av landstingsfullmäktige fattade beslutet från den 25-26 november 2003 om generellt anställningsstopp

att uttala att stor restriktivitet ska tillämpas vid all nyrekrytering.

Särskilt uttalande antecknades av m-, fp- och kd-ledamöterna, se förslaget sid 2.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 294

Förslag till strukturella åtgärder i vissa intressebolag (förslag 96)

LS 0407-1395

Anf. 52-55

I ärendet yttrade sig landstingsråden Maria Wallhager och Anna Berger Kettner.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att instämma med AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelse i bedömningen av aktieinnehavet

att godta AB Storstockholms Lokaltrafiks inriktning att sälja bolagets aktieinnehav i FAC Flygbussarna Airport Coaches AB respektive i Stockholm Terminal AB

att försäljningen av aktieinnehavet skall ske på affärsmässig grund

att det vid en försäljning av SL:s andelar i FAC, skall knytas avtal om att FAC under en övergångstid skall garantera fortsatt trafik till Arlanda enligt de principer som gäller i dag avseende pris och turtäthet

att SL skall söka möjligheter att komma överens med FAC om nya rabatter och andra samarbeten som gynnar resenärerna med SL-kort

att avtalet mellan SL och FAC skall vara så konstruerat att SL inte frånhänder sig rätten att efter övergångstidens slut trafikera de sträckor inom länet på vilka FAC i dag bedriver trafik.

RESERVATION

Fp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 295**Bordlagd motion 1997:80 av Andres Käärik (fp) om nya Djurgårdsfärjor (förslag 87)**

LS 9710-0891

Anf. 56-60

Motionen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 september 2004.

I ärendet yttrade sig Andres Käärik, landstingsrådet Anna Berger Kettner samt Jan Strömdahl.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Fp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 296**Bordlagd motion 2004:10 av Margareta Cederfelt (m) om organdonationer (förslag 90)**

LS 0403-0567

Anf. 61-62

Motionen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 september 2004.

I ärendet yttrade sig Margareta Cederfelt och landstingsrådet Inger Ros.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

§ 297

Motion 2003:76 av Jan Liliemark (fp) om att informera om skatteutjämningsystemets avgifter på lands tingets lönebesked (förslag 97)
LS 0312-3044

Anf. 63-80

I ärendet yttrade sig Jan Liliemark, landstingsråden Lars Dahlberg, Stig Nyman, Chris Heister, Birgitta Rydberg och Bengt Cedrenius, Håkan Jörnehed, Georg Gustafsson, Urban Ryadal samt Kerstin Pettersson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATIONER

M- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

Fp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

Härefter ajournerade sig fullmäktige för att invänta utsatt tid för frågestunden.

Besvarande av frågor

§ 298**Frågor**

LS 0410-1889--1898

Anf. 81-140

- 1) Från Christer G Wennerholm (m) till landstingsrådet Ingela Nylund Watz: Är avsikten att få till stånd en förlängning av avtalet med S:t Görans sjukhus innan den nya stopplagen träder i kraft?
- 2) Från Rolf Bromme (fp) till landstingsrådet Lars Dahlberg (s): Kommer du att vidta några åtgärder för att snabbt återställa en fullgod bemanning med kvalificerade läkare och därmed kvaliteten på röntgenavdelningen på Astrid Lindgrens Barnsjukhus?

- 3) Från Stig Nyman (kd) till landstingsrådet Ingela Nylund Watz:
Anser du att det finns några bärande skäl att uppmuntra regeringen till en ny stopplag med hänvisning till de erfarenheter Stockholms läns landsting har av samarbetet med Capio om S:t Görans sjukhus?
- 4) Från Filippa Reinfeldt (m) till landstingsrådet Ingela Nylund Watz:
Kommer Stockholm Care även framledes att erbjuda vård till privatpatienter från utlandet?
- 5) Från Birgitta Rydberg (fp) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord:
Tycker du att det är rimligt att äldre kvinnor diskrimineras med att få betala en hög avgift för en undersökning om de känner oro för att de har cancer i underlivet ?
- 6) Från Pia Lidwall (kd) till landstingsrådet Inger Ros:
Anser du att patienterna vid mag-/tarmverksamheten vid Ersta sjukhus även i fortsättningen skall få möjlighet till denna dokumenterat kostnadseffektiva och medicinskt högtstående vård på Ersta?
- 7) Från Olle Reichenberg (m) till landstingsrådet Ingela Nylund Watz:
Avser finanslandstingsrådet lägga en budget där underskottet för 2003 inte återställs?
- 8) Från Maria Wallhager (fp) till landstingsrådet Anna Berger Kettner:
Delar du din partikollega Staffan Holmbergs åsikt att den pågående reklamkampanjen för underkläder på SL-bussarna inte är stötande?
- 9) Från Inga-Britt Backlund (kd) till landstingsrådet Birgitta Sevefjord:
Är du beredd att göra en översyn av missbrukarvården för att säkerställa att rätt vård ges?
- 10) Från Marie Ljungberg Schött (m) till landstingsrådet Inger Ros:
Kan sjukvårdslandstingsrådet garantera en god tillgång på tolkservice till ett för beställaren bästa möjliga pris?

Frågorna antecknades som besvarade.

Beslutsärende

§ 299

Motion 2002:23 av Sten Erson-Wester (kd) om ökade trygghetsskapande åtgärder i form av ett trygghetspaket för kollektivtrafiken (förslag 98)
LS 0210-0439

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

Valärenden

§ 300**Val av ordförande, förste och andre vice ordförande i fullmäktige samt sekreterare hos fullmäktige och ersättare för denne (förslag 99)**

LS 0409-1747

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att utse ordförande samt förste och andre vice ordförande i fullmäktige *att* tjänstgöra fr o m 1 november 2004 t o m 31 oktober 2005

att utse sekreterare hos fullmäktige och ersättare för denne för samma tjänstgöringstid.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

<i>Ordförande</i>	<i>1:e vice ordförande</i>	<i>2:e vice ordförande</i>
s Conny Andersson	m Inger Linge	s Tore Lidbom

<i>Sekreterare</i>	<i>Ersättare</i>
Peter Freme	Klas Havrén

Det antecknades att presidiets ledamöter ej deltog i beslutet.

§ 301**Vissa fyllnadsval samt bordlagda val m m (förslag 100)**

LS 0302-0555, 0402-0278, 0403-0656, 0405-0916, 0406-1236, 1307, 1333, 1340, 1341, 1342, 0407-1405, 0408-1509, 1533, 1548, 1570, 1572, 0409-1653, 1744, 1761, 0410-1854

Fullmäktige beslutade *att* medge befrielse för Måns Almqvist (v) från uppdraget som ledamot i mälardalsrådets näringslivs- och FoU-utskott.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Mälardalsrådets näringslivs- och FoU-utskott intill utgången av 2006

Ledamot

v Elena Dingu-Kyrklund (efter Måns Almqvist)

Stiftelsen Clara intill utgången av 2006

Auktoriserad revisor

Auktoriserad revisorsersättare

- Jan-Erik Söderhielm

- Magnus Fredman

Mälardalsrådet intill utgången av 2006

Ledamot

mp Krister Skånberg (efter Gabrielle Gjerswold)

Mälardalsrådets planerings- och trafikutskott intill utgången av 2006

Ledamot

mp Gunilla Tovatt (efter Gabrielle Gjerswold)

Revisorskollegiet intill utgången av 2006

Ledamot

fp Lars Bergstig (efter Mats Ifvarsson)

Revisorsgrupp II intill utgången av 2006

Revisor

fp Lars Bergstig (efter Mats Ifvarsson)

Revisorsgrupp III intill utgången av 2006

Revisorsersättare

fp Lars Bergstig (efter Mats Ifvarsson)

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndeman

v Josefine Johansson (efter Klas Ek)
v Marie Antman (efter Annika Haglund)
v Nafi Cilgen (efter Eduardo Henry Villanueva-Contreras)
m Bo Liljeqvist (efter Jan Birgersson)

Skattenämnden för Storföretagsskattekontoret intill utgången av 2006

Ledamöter

v Birgitta Rasmussen

Skattenämnden för Utlandsskattekontoret intill utgången av 2006

Ledamöter

kd Cecil Åkermark (efter Manuel Marshall)

Övervakningsnämnden, Stockholm söder intill utgången av 2006

Ledamot

fp Håkan Mankefors (efter Mats Ifvarsson)

Fullmäktige beslutade att bordlägga följande val.

tre nämndemän i länsrätten efter Maarit Nordmark (fp), Evert Ericson (fp) och Mats Ifvarsson (fp)

en nämndeman i svea hovrätt efter Catarina Artic-Johnsson (s)

två ledamöter i skattenämnden för företagsskattekontor 1 efter Mujde Rashid (v) och Clarence Bohlin (mp)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Haninge efter Jan Hansson (v)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Stockholm 2 efter Elisabet Abelson (fp)

en ledamot i skattenämnden för storföretagsskattekontoret (v)

två ledamöter i skattenämnden för utlandsskattekontoret (v)

Besvarande av interpellationer

§ 302**Bordlagd interpellation 2004:36 av Margareta Cederfelt (m) om tandvårdens resurser**

LS 0405-0975

Anf. 141-146

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för tandvårdsfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 8 juni och den 14 september 2004. Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Bengt Cedrenius hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Margareta Cederfelt och Lena-Maj Anding.

§ 303**Bordlagd interpellation 2004:39 av Mats Larsson (fp) om att bjuda in anbudsgivare från de nya medlemsstaterna i EU**

LS 0406-1183

Anf. 147-155

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för investeringsfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 september 2004.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Dag Larsson hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Mats Larsson, landstingsrådet Dag Larsson samt Staffan Sjäodén.

§ 304**Bordlagd interpellation 2004:45 av Bo Johansson (fp) om hur journaler ska bli tillgängliga för synskadade**

LS 0406-1189

Anf. 156-159

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för handikappfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 14 september.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

landstingsrådet Bengt Cedrenius hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Bo Johansson och Lena-Maj Anding.

§ 305**Interpellation 2004:46 av Hans-Erik Malmros (m) om neddragningarna i kollektivtrafiken**

LS 0409-1685

Anf. 160-175

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Anna Berger Kettner hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Åke Askensten, Michael Stjernström, Charlotte Broberg, landstingsrådet Maria Wallhager, Urban Ryadal, Staffan Holmberg samt Björn Sundman.

§ 306**Interpellation 2004:47 av Staffan Sjäodén (m) om Nämnden för offentlig upphandlings (NOU:s) beslut om AB Storstockholms lokaltrafiks avtal med Metro**

LS 0409-1687

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

Interpellationen kommer att besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 14 december 2004.

§ 307

Interpellation 2004:48 av Olov Lindquist (fp) om pendeltågstrafik till Hölö

LS 0409-1688

Anf. 176-181

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 7.

Landstingsrådet Anna Berger Kettner hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Olov Lindquist, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Kerstin Pettersson samt Christina Berlin.

§ 308

Interpellation 2004:49 av Birgitta Rydberg (fp) om hur många husläkare det finns i Stockholms län

LS 0409-1689

Anf. 182-191

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för personalfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 8.

Landstingsrådet Lars Dahlberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg, Lars Dahlberg och Inger Ros, Lars Joakim Lundquist samt Boel Carlsson.

§ 309

Interpellation 2004:50 av Pia Lidwall (kd) om landstingets strategi att tillgoda vårdbehoven vid Stockholms stads nedläggning av servicehus

LS 0409-1690

Anf. 192-197

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Inger Ros hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Pia Lidwall och landstingsrådet Inger Ros.

§ 310**Interpellation 2004:51 av Cecilia Carpelan (fp) om rätt att remittera patienter till kurator inom primärvården**

LS 0409-1691

Anf. 198-201

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 10.

Landstingsrådet Inger Ros hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Cecilia Carpelan och landstingsrådet Inger Ros.

§ 311**Interpellation 2004:52 av Anita Hagelbeck (fp) om bristen på personal inom barnsjukvården**

LS 0409-1692

Anf. 202-208

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för personalfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 11.

Landstingsrådet Lars Dahlberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Anita Hagelbeck samt landstingsråden Lars Dahlberg och Stig Nyman.

§ 312**Interpellation 2004:53 av Stig Nyman (kd) om den psykiatriska vårdpolitiken i Stockholms läns landsting**

LS 0409-1693

Anf. 209-217

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för psykiatrirfrågor. Fullmäktige beslutade den 14 september 2004 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 12.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Stig Nyman, Birgitta Sevefjord och Christer G Wennerholm samt Margaretha Herthelius.

Nya interpellationer**§ 313****Anmälan av interpellationer**

LS 0410-1856--1865

Nr 2004:54 av Lars-Joakim Lundquist (m) om varför landstinget får sälja privat vård men inte privatägda S:t Görans sjukhus

Nr 2004:55 av Stig Nyman (kd) om Allmäntjänstgöring (AT) i Stockholms läns landsting

Nr 2004:56 av Birgitta Rydberg (fp) om rehabilitering för cancerpatienter

Nr 2004:57 av Andres Käarik (fp) om ersättning för intensivvård

Nr 2004:58 av Pia Lidwall (kd) om ojämlig vård

Nr 2004:59 av Carl-Anders Ifvarsson (fp) om beredskap vid akutsjukhusen för att hantera NBC-händelser

Nr 2004:60 av Pia Lidwall (kd) om vården som högriskverksamhet

Nr 2004:61 av Bo Lagerquist (fp) om brister i arbetsmiljön inom den psykiatriska vården

Nr 2004:62 av Inga-Britt Backlund (kd) om tandvård för hemlösa

Nr 2004:63 av Lars-Joakim Lundquist (m) om flyttningen av Gärdets husläkarmottagning till Värtahamnen och namnbytet till Östermalms vårdcentral

Interpellationerna besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 14 december 2004.

Nya Motioner

§ 314

Anmälan av motioner

LS 0410--1909, 1911

Nr 2004:36 av Cecilia Carpelan m fl (fp) om att erbjuda HER2-test vid bröstcancer vid samtliga sjukhus

Nr 2004:37 av Margareta Ling-Vannerus (m) om införande av skriftlig patientinformation vid sjukbesök

Nr 2004:38 av Christina Berlin (fp) om sammanhållen vård vid bröstcancer

Nr 2004:39 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om att öka andelen patienter som tar sina mediciner

Nr 2004:40 av Olov Lindquist (fp) om servicelinjer i Södertälje

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 16.50.

Vid protokollet

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 12 oktober 2004

§ 292 Borgensåtagande för AB Storstockholms lokaltrafiks räkning för nya bussar med anledning av eventuellt försök med trängselskatt

Anförande nr 1

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Det finns anledning att för landstingsfullmäktige klargöra ett antal särskilt viktiga förutsättningar för detta förslag – jag tror att man annars kommer att försöka spela över dem i den debatt som jag väntar mig i detta ärende.

Först är det viktigt att klargöra för landstingsfullmäktige att vi inte har för avsikt att föra någon debatt om trängselavgiftsförsöket som sådant, och det *ska* vi inte heller göra – det är en fråga för Stockholms stad. Vad vi har tagit ställning för och nu fullföljer är att åta oss att köra den kollektivtrafik som kommer att kompletteras i trängselavgiftsförsöket, förutsatt att vi får betalt för den. Det är viktigt att klargöra det för landstingsfullmäktige.

En andra förutsättning som jag gärna vill understryka och som också framgår av beslutsunderlaget är att vi nu har ett avtal med staten som garanterar att vi blir ersatta för alla merkostnader för försöket. Vad vi gör genom att fatta det här beslutet är att ta ansvar för att våra bussleverantörer kan fullfölja sina åtaganden gentemot oss och SL för att resenärerna – som det här ju ytterst handlar om – inte ska utsättas för onödiga påfrestningar i samband med att det av Stockholms stad beslutade försöket med trängselavgifter startas. Det är alltså angeläget från resenärernas utgångspunkt att den här borgensförbindelsen kan beslutas i dag.

Låt mig också säga att det naturligtvis kan föras diskussioner på en lång rad olika sätt om huruvida staten använder det här som ett sätt att slinka ur sitt ansvar enligt de garantier man har givit landstinget. Det kan man bara spekulera i. Jag kan bara konstatera det faktum att vi har ett avtal som garanterar oss ersättning för samtliga merkostnader för försöket. Det är sist och slutgiltigen det enda som är avgörande för om fullmäktige tryggt kan fatta beslut i denna fråga. Jag yrkar återigen bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Ordföranden: Innan jag ger ordet till Hans-Erik Malmros vill jag göra fullmäktige uppmärksamt på att vi nu tillämpar de nya tidsregler som fullmäktige fattade beslut om vid förra sammanträdet. Det innebär att varje talare har rätt till ett första inlägg om fem minuter, ytterligare ett om tre minuter och ett sista om en minut. Det går att begära repliker, men fullmäktige känner ju sitt presidium och vet hur svårt det är att få replik.

Ni har fått en liten lathund på grönt papper utdelad där allt detta finns angivet; det kan vara bra att alla är medvetna om att de nya tiderna nu gäller.

Anförande nr 2

Hans-Erik Malmros (m): Herr ordförande! Jag vet inte hur många av landstingsfullmäktiges ledamöter som har läst Göran Perssons memoarer. De som har gjort det inser att han är mycket stolt över vad socialdemokratin åstadkom när det gäller det ökade välståndet och friheten, framför allt när det gäller bilinnehavet. Jag läser innantill:

”Bilens betydelse för jämlikheten är lätt att underskatta. Jag är fullt medveten om miljöproblemen. Men vi måste också inse att bilen av många människor upplevs som den stora friheten i deras liv.”

Så beskriver han stolt hur man packade in familjen i PV:n, packade picknickkorgen och gav sig av. – Så var Socialdemokraterna förra århundradet.

Nu är man helt annorlunda. Nu vill man hindra dem med de lägsta inkomsterna från att köra i Stockholms innerstad. Däremot ska de med höga inkomster, som har bilen betald av sin arbetsgivare, släppas fram fritt!

Biltullarna ökar segregeringen i Stockholm. Om Socialdemokraterna får bestämma i Stockholm är det kassörskan på Konsum som får lämna plats för direktören med tjänstebil. Det är den nuvarande socialdemokratin. Det är långt från den socialdemokrati som Göran Persson beskriver i sina memoarer.

Vi vet också att biltullarna drabbar småföretagarna. Regeringen räknar själv med att det blir 15 000 kronor dyrare för en budfirma som har bilen registrerad i Sverige än för en som har den registrerad i utlandet och kör här. Vi vet att budbilsfirmor får betala men inte taxibilar. Vi vet att långtradare kommer att utflaggas precis som turistbussarna, där vi ser danska nummerplåtar i stället för svenska. Det är så det kommer att gå till.

Men det allvarligaste tycker jag ändå är – och här har alla ni socialdemokrater i denna församling också ett ansvar – att ni i valrörelsen lovade att inte införa biltullar. Annika Billström sade: Vi kommer inte att införa biltullar under kommande mandatperiod. Det är ett vallöfte från oss socialdemokrater. – Det är alltså ett vallöfte även från er. Nu försöker ni hjälpa till att införa detta. Men vallöften väger lätt när regeringsmakten står på spel! Då kan man göra sig skyldig till hur grova löftesbrott som helst.

Vad är då biltullarna egentligen? Jo, de innebär att man exporterar Stockholms köer och trafikproblem till grannkommunerna – grannkommuner som ni inte alls vill lyssna på, grannkommuner som ni inte alls vill låta folkomrösta. Dem struntar ni i! 75 procent av de personer i grannkommunerna som fick chans att rösta har sagt nej. Men ni lyssnar inte på det.

Syftet med biltullar är inte alls att förbättra miljön! Syftet med biltullarna är ett enda, och det är att behålla Socialdemokraternas regeringsmakt. Göran Persson förhandlade med Miljöpartiet, och det var deras krav. Det är det enda syftet med biltullar – att behålla Socialdemokraternas regeringsmakt. Jag förstår inte varför vi i detta ting ska delta i detta smutsiga spel.

(Ordföranden: Hans-Erik Malmros! Får jag bara påminna om rubriken på ärendet.)

Det handlar om trängselskatt, herr ordförande!

(Ordföranden: Det handlar om ett borgensåtagande.)

Ja.

(Ordföranden: Då återgår vi till ordningen.)

Biltullarna kommer att kosta över 2 miljarder att införa, och man får in ungefär 900 miljoner. Det är alltså ett slöseri med skattepengar, och det kommer inte att finnas några pengar kvar till kollektivtrafik.

Nu vill den rödgröna majoriteten att vi i landstinget ska riskera 800 miljoner av skattebetalarnas pengar genom att gå i borgen – allt för att vi ska dra vårt strå till stacken i bygget av den socialdemokratiska maktapparaten. Det är ett riktigt dåligt förslag.

Jag har fyra frågor till finanslandstingsrådet.

1. Vem bedömer om staten ställt tillräckliga garantier? Vem gör den bedömningen? Vi har ju inte fått se avtalet.
2. Varför har fullmäktige inte fått se det avtal som Ingela Nylund Watz beskrev från talarstolen och där det enligt vad som påstås finns garantier?
3. Varför behövs en landstingsborgen om staten ska stå för hela kostnaden? Är staten inte trovärdig?
4. Är det verkligen lagligt – detta är min huvudpoäng – för landstinget att gå i borgen för ett statligt försök med trängselskatt? När Stockholms stad gick i borgen för ett OS-försök överklagades det beslutet och upphävdes – det tillhörde inte den kommunala kompetensen. Jag tror inte att det tillhör den kommunala kompetensen att gå i borgen för en statlig försöksverksamhet.

Anförande nr 3

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ordförande och ledamöter! En viss historik tycker jag ändå är på sin plats i ett sådant här ärende, även om vi inte ska diskutera trängselavgifterna utan ett borgensåtagande.

Alla har vi säkert valresultatet 2002 i färskt minne. När rösterna var färdigräknade framgick det tyvärr med all önskvärd tydlighet att Göran Persson inte skulle kunna klara sig utan Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Dessa partier utnyttjade sin makt maximalt och krävde att Stockholms stad skulle införa biltullar för att gå med på att regera tillsammans med Göran Persson. Såväl Miljöpartiet och Vänsterpartiet som Göran Persson var då väl medvetna om att det påtänkta finansborgarrådet, Annika Billström, faktiskt hade gått till val på att *inte* införa biltullar. Ändå valde man att köra över henne. Resultatet känner vi alla till: Trängselskatten ska nu påtvingas oss stockholmare.

I dag har vi ett ärende framför oss på bordet som inte är fullt berett, anser jag. Vi ska ta ställning till om tinget, alltså skattebetalarna i Stockholms län, ska gå i borgen för SL med 800 miljoner, trots att det enligt vad Ingela Nylund Watz hävdar finns ett statligt åtagande att staten ska stå för alla kostnaderna.

Man kan tycka att den här processen har kantats av fadäser – demokratiskt, planeringsmässigt, juridiskt, tidsmässigt och så vidare. Frågan är om det ska vara ytterligare en fadäs. Jag tycker inte att fullmäktige ska låta sig luras att gå i borgen för SL och de 800 miljonerna för att få trängselbussarna inför trängselskatteförsoket, när vi har ett statligt åtagande. Det kan väl ändå inte vara så att vårt landsting kan väntas få bättre räntor och ha bättre kreditvärdighet än staten?

Då är frågan: Ska vi godkänna att man i det här ärendet förutsätter att mellanskillnaden eller merkostnaden för att Stockholms läns landsting ska gå i borgen ska betalas av skattebetalarna? Oavsett om det hamnar på landstingsskatten eller på den statliga skatten kommer det att innebära en kostnad. Eller ska man tolka förfarandet så, att Bosse Ringholm inte har brytt sig om att se till att det här ärendet är berett i tid, att han inte har tyckt att det är tillräckligt viktigt att SL får sina borgensåtaganden och att han tycker att landstinget kan fixa dem självt?

Vi kanske ska tolka det så att man inte tänker gå i borgen för SL eller Stockholms läns landsting när det ändå finns en borgen. För varför ska vi ha två borgensåtaganden?

Frågan ställdes till SL:s ordförande Anna Berger Kettner under sittande SL-styrelsemöte, och hon kunde inte förklara varför det behövdes två borgensåtaganden. Det verkar inte finnas någon i denna sal heller som kan förklara varför vi ska ha två borgensåtaganden, möjligen Ingela Nylund Watz. Räcker det inte med ett?

Anförande nr 4

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Vi har från oppositionen klargjort i landstingsstyrelsen att det här ärendet bör avslås. Vi får väl se vad debatten leder till.

Om regeringen menar allvar med sina utfästelser hade det varit enkelt att erbjuda landstinget en statlig garanti för det här åtagandet och i samband med det garantera att vi går skadeslösa ur det eventuella försöket – vi har ju ännu inte sett om det kommer till stånd. Det gäller alltså att hålla rent i de här frågorna, och jag instämmer i de tidigare inläggen i den här frågan.

Om man menar allvar ska vi inte behöva tolka läget. Menar man garanti bör man utfärda en garanti, och det tycker jag är ett uppdrag som SL:s ledning bör ta på sig, eller om det är landstingsstyrelsens ledning som ska göra det. Det enklaste sättet att ta sig ur detta är att be regeringen ställa upp med hela garantin och samtidigt garantera 0 kronor i merkostnad för det här plågsamma försöket.

Anförande nr 5

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag har lyssnat till debatten och konstaterar att man har försökt göra detta till en debatt som inte hör till ämnet; man pratar om annat än själva ärendet. Jag kan trots allt göra några noteringar med anledning av vad Maria Wallhager sade.

Maria var väldigt upprörd över att det förs koalitionsförhandlingar. Det vet ju alla vi politiker att det gör efter val, bland annat i Riksdagshuset och Landstingshuset liksom i de flesta kommuner. Det är ytterst få politiska församlingar där man inte försöker åstadkomma en majoritet.

Om jag skulle hårdra det Maria Wallhager sade – och det låg också i Hans-Erik Malmros misslyckade bild – anser man att några partier inte ska ha möjlighet att påverka en koalitionsförhandling. Jag tycker att det är ett ganska märkligt ställningstagande. Jag förstår Malmros – jag förstår Maria Wallhager mindre. Malmros är ju van från den här församlingen att några partier viker sig. Så var det ju här under förra mandatperioden, då några partier mer eller mindre vek sig. Det var väl också något som sedan visade sig i balansräkningen.

Trots en massiv desinformationskampanj från tre partier stiger väljarstödet för den föreslagna lösningen. Jag tror att det beror på att man märker att det är en ihålig lösning som den nuvarande oppositionen anvisar. De har inga konkreta förslag. Jag tror också att allt fler av era väljare kommer att uppleva till exempel en sådan här debatt som lite pinsam och att ni tappar i förtroende.

Bifall!

Anförande nr 6

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har all respekt för att den politiska oppositionen i Stockholmsregionen, som ju är motståndare till det här försöket, tar varje tillfälle att göra politisk sak av detta ämne. Jag har respekt för det. Dock handlar inte dagens ärende om detta. Här handlar det om huruvida vi gör bedömningen att vi genom att ingå ett borgensåtagande för detta möjligen skulle riskera att inte bli ersatta av staten på det vis som vi enligt det avtal som vi har med staten ska bli ersatta för merkostnader för våra åtaganden i anslutning till försöket.

Det var alltså ett komplett felaktigt påstående som Stig Nyman gjorde från talarstolen när han sade att vi inte har några garantier. Vi har ett avtal med staten som garanterar oss ersättning för samtliga merkostnader för försöket.

Det är också så, Hans-Erik Malmros, att detta avtal enligt vad jag har blivit informerad om har föredragits i detalj i SL:s styrelse vid flera tillfällen. Det borde du rimligen ha uppmärksammat vid åtminstone något tillfälle.

Varför ska vi ha två borgensåtaganden – räcker det inte med ett? frågade Maria Wallhager. Självfallet räcker det med ett. Men precis som jag sade tidigare vill vi göra detta för att undvika att resenärerna hamnar i kläm när försöket införs, givet naturligtvis att vi har garantier på det sätt som avtalet med staten ger oss. Annars hade vi naturligtvis inte föreslagit detta.

På vilket sätt staten sedan bedömer att man ska verkställa den garanti som man har ställt till landstinget i det avtal som vi har med staten är mig veterligt ännu inte riktigt klarlagt. Men det kommer självfallet att klarläggas under den närmaste

tiden. Under alla förhållanden har vi vårt bottenavtal, som garanterar oss ersättning för samtliga merkostnader. Det gör mig fullständigt trygg. Det gör att resenärerna kan känna sig trygga att det inte blir kaos när försöket startas och ska genomföras.

Sist och slutligen är faktiskt det viktiga i sammanhanget att resenärernas trygghet och framkomlighet garanteras. Det kan vi nu bidra till, och vi kan göra det i förvissning om att vi har garantier för att kostnaderna kommer att ersättas.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 7

Hans - Erik Malmros (m): Herr ordförande! Jag ställde fyra viktiga frågor som handlar om det här ärendet, och jag fick faktiskt inte svar på en enda, vilket gör mig lite bekymrad.

Jag frågade: Vem bedömer om staten ställt tillräckliga garantier? Uppenbarligen inte landstingsfullmäktige, eftersom avtalet är hemligt för oss.

Varför får inte landstingsfullmäktige se avtalet med staten? Det är korrekt att det har föredragits ett avtal i SL:s styrelse, men vi har aldrig fått se ett undertecknat avtal; det har varit förslag till avtal. Det är en viss skillnad mellan ett undertecknat avtal och ett utkast till ett avtal.

Varför behövs det en landstingsborgen, om staten garanterar alla betalningar?

Och det viktigaste: Är det lagligt för Stockholms läns landsting att gå i borgen för en statlig försöksverksamhet med trängselskatt?

Detta vill jag faktiskt ha svar på. Om jag inte får något begåvat svar på detta yrkar jag att ärendet återremitteras för att kompletteras med det ingångna avtalet mellan staten och SL, så att vi får se det, samt en juridisk utredning i frågan om det över huvud taget är lagligt att gå i borgen för ett statligt försök med trängselskatt.

Anförande nr 8

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande och fullmäktigeledamöter! Jag ska börja med att kommentera något av det som Bengt Cedrenius tog upp.

Självklart förhandlar man i samband med alla val när man försöker få ihop majoriteter, och ibland får man ge sig även när det gäller hjärtefrågor och ibland inte. Jag kan säga att jag tycker att Miljöpartiet har lyckats bra med denna förhandling. Ni har ju troligtvis lyckats få till stånd ett trängselskatteförsök i Stockholms stad. Det är alltså inte er jag angriper utan snarare att Socialdemokraterna så tydligt sade en sak före valet och en annan efter valet, och sedan inte fullföljer det. Är det nu så att man vill ha trängselskatteförsök här i Stockholm så se då till att åstadkomma en statlig garanti, så att vi i den här församlingen slipper att gå in och göra ett borgensåtagande.

Vi har, precis som Malmros säger, sett avtalet, icke undertecknat, i SL-styrelsen. Det kanske har kommit någon ny variant sedan vi såg det senast – vem vet? Visst gör ni det här för att resenärerna inte ska komma i kläm, som du säger Ingela

Nylund Watz. Men var går gränsen? Resenärerna är också skattebetalare. Ska de stå för merkostnaden för att SLL antagligen får betala en högre ränta än staten? Rätt instans måste göra rätt sak.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan varför denna församling ska godta att Stockholms läns landsting ska gå i borgen för SL när vi, som du hävdar, har ett avtal enligt vilket staten täcker alla merkostnader för det eventuella försöket och även ämnar gå i borgen för SL. Varför ska då landstinget göra det? Räcker det inte med att staten gör sitt borgensåtagande? Eller tänker staten inte göra det?

Får vi inte svar på de frågor som jag och Malmros ställt stöder vi från Folkpartiet återremissyrkandet.

Anförande nr 9

Anders Guståv (m): Landstingsfullmäktige, ordförande! Jag tycker att det var en lite konstig början på den här debatten. Det här är ju en statlig skatt, Ingela Nylund Watz. Stockholms stad har visserligen fattat ett beslut om detta, men framför allt har faktiskt riksdagen fattat ett beslut om detta, och det här är en statlig skatt. Det är inte så att vi står här i dag och debatterar något som hör hemma i Stockholms kommunfullmäktige. Det här är i alla högsta grad en regional fråga.

Mig förefaller det något märkligt att det i den här talarstolen går upp politiker som i andra sammanhang har tillstyrkt regionplanen och vår regionala strategi – där det talas om infrastruktur, tillväxt och rörlighet – och talar för det här förslaget, som innebär att man stöder det rakt motsatta, nämligen att minska rörligheten, att minska möjligheterna att bygga ihop den här regionen, vilket ligger i landstingets intresse. Jag vill alltså påstå att ni som röstar ja i den här frågan också går på kontrakurs mot den linje som ni i andra sammanhang har drivit när det gäller regionplanering. Det ska bli intressant att se hur vi kan fortsätta att föra ett samtal om hur vi ska utveckla den här regionen samtidigt som vi inför en sådan här statlig skatt.

Låt mig påminna församlingen om att för drygt ett år sedan röstade tolv kommuner i Stockholms län i en folkomröstning nej till biltullar. Det var i genomsnitt 81 procent. Så sent som i juni hade Värmdö en i olika avseenden mycket bisarr omröstning – det ska jag villigt erkänna. Hur som helst röstade 80 procent på Värmdö också nej till biltullar.

Nu ska jag ställa en direkt fråga. I den här församlingen sitter representanter för de tretton kommuner som har folkomröstat. Det är Danderyd, Ekerö, Lidingö, Nacka, Nykvarn, Salem, Solna, Sollentuna, Tyresö, Täby, Vaxholm, Österåker och Värmdö. Ni som kommer från de här kommunerna! I era kommuner röstade alltså i genomsnitt 80 procent nej till biltullar. Nu är min fråga till er: Kommer ni att följa resultatet i folkomröstningen, eller kommer ni att följa någonting annat när vi nu ska gå till beslut här i salen? Det skulle vara intressant att höra representanterna för de här kommunerna gå upp i talarstolen och svara på det.

Jag menar att vare sig man är landstingsledamot, kommunfullmäktigeledamot eller riksdagsledamot har man naturligtvis att så långt det är möjligt och rimligt följa resultatet av en folkomröstning. Jag tror att detta är den största lokala folkomröstning som har genomförts i Sverige, och jag tror att det är få folkomröst-

ningar här i landet som har givit ett så tydligt utslag. Man sade, som Aftonbladet skrev dagen därpå, nej, nej, nej till biltullar, inte bara ett nej.

Men nu kommer ni att sitta i den här församlingen och rösta ja till biltullar, rakt emot folkviljan i era kommuner, genom att rösta ja till det här borgensåtagandet. På något annat sätt kan man inte tolka det som nu håller på att ske.

Jag vill också, herr ordförande, hävda att om vi nu stöder det här förslaget, som både Hans-Erik Malmros och Maria Wallhager har redovisat innehållet i, så lägger vi ytterligare en tvivelaktighet till alla andra tvivelaktigheter när det gäller hur det här ärendet har hanterats. Inom kort kommer Stockholms stad förmodligen att skjuta på ombyggnaden är Söderleden därför att man inte vågar genomföra den. Trots att den borde genomföras på stubben skjuter man på det för att det inte ska kollidera med biltullsförsöket. Det är ett ytterligare micklande för att man ska genomföra någonting som stockholmarna dessutom inte vill ska genomföras.

Nu har ni här i landstinget, framför allt ni som kommer från de tretton kommunerna, möjlighet att visa att ni står upp för vad medborgarna i era kommuner har sagt i stället för att blint följa något slags partipiska eller, i klartext, i stället för att följa Miljöpartiet, för det är naturligtvis Miljöpartiet som är den stora vinnaren i den här frågan.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till det yrkande som Malmros har framfört och som Maria Wallhager tidigare har yrkat bifall till.

Ordföranden: Innan vi går vidare vill jag bara säga att jag tror att det här är en av de debatter som vi behöver utvärdera i efterhand. Med förlov sagt tror jag att det vore bra om alla lite mer försökte hålla sig till ämnet. Detta är ett ärende som är föremål för beslut i landstingsfullmäktige, och det gäller ett borgensåtagande. Jag kan förstå att flera gärna vill vidga debatten, men jag tror att det är nödvändigt att vi försöker göra en avgränsning för vad vi behandlar under ett beslutsärende i fullmäktige.

Ordningsfråga

Anförande nr 10

Georg Gustafsson (s): Ordförande, ledamöter! Jag har begärt att få ordet i en ordningsfråga därför att det här är, som också sades av ordföranden själv, ett ärende som handlar om ett borgensåtagande för Storstockholms lokaltrafiks räkning. Flera av de inlägg som har gjorts från oppositionen har inte behandlat det mer än möjligtvis perifert.

Det känns också trevligare om man försöker att avhålla sig från personangrepp, som också har förekommit här. Särskilt illa är det förstås om personen i fråga inte är här och kan försvara sig. Det tycker jag också ingår i ordningsfrågan.

Den folkomröstning som föregående talare tog upp handlade enbart om att skicka en skrivelse till regeringen. Det har vi Ekeröbor röstat olika om. Majoriteten sade en sak – så var det.

När det gäller själva ärendet kan jag svara Anders Guståv, om han vill veta det, att vi på Ekerö förstås tycker att det är jättebra om vi får nya bussar, så att vi kan ...

(Hans-Erik Malmros (m): Det är väl ingen ordningsfråga!)

Ordföranden: Nu går du för långt. Håll dig till ordningsfrågan.

Ordningsfråga

Anförande nr 11

Landstingsrådet Heister (m): Ordförande! Det här ärendet hade ju inte stått på dagordningen om man inte hade haft för avsikt att införa en statlig skatt i vår region, den så kallade trängselskatten. Det ärende som vi nu ska fatta beslut om handlar ju om huruvida landstinget ska gå i borgen för de effekter som blir av att den statliga trängselskatten införs.

Hade de här sakerna inte haft med varandra att göra hade man kunna dra undan det här ärendet från dagordningen. Men så är det ju inte. Jag tycker att det är lite märkligt att vi som är landstingsfullmäktige och företräder hela den här regionen aldrig någonsin har diskuterat trängselskatten och dess effekter, vare sig på den regionala planeringen eller på de ekonomiska åtaganden som detta landsting ställs inför.

Det här är ett ärende, och detta handlar om ifall ett ärende ska få debatteras i sin fullhet eller inte. Det här ärendet handlar om en konsekvens av att trängselskatter införs. Då bör vi få diskutera det ärendet.

Om ordföranden anser att vi inte ska göra det får vi väl begära en särskild debatt om trängselskatter och pröva om en sådan är möjlig inom ramen för landstingsfullmäktiges sammanträdesordning. Men det är helt oansvarigt, tycker jag, att bara diskutera en smal fråga som handlar om ett borgensåtagande, som är en del av ett ärende som handlar om att trängselskatter ska införas i regionen. I det sammanhanget har landstinget en roll, och det är det vi diskuterar i dag.

Ordföranden: Får jag fästa fullmäktiges uppmärksamhet på att vi knappast reder ut den frågan här. Jag vidhåller den uppfattning som jag har givit uttryck för, nämligen att vi nu diskuterar borgensåtagandet. Vill man vidga debatten så blir det tveksamt, och jag tror inte att vi då kommer att få någon större styrsel på debatten i fullmäktige.

Ordningsfråga

Anförande nr 12

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag håller med ordföranden om att vi nog behöver utvärdera detta. Men det finns en utvärdering i den rubrik som majoriteten har satt. Vi diskuterar ett borgensåtagande för nya bussar *med anledning av* eventuellt försök med trängselskatt.

Vi får vara lite försiktiga med gränsdragningen. Vi ska ha en budgetdebatt här om några veckor. Skulle vi då inte få diskutera anledningarna till nödvändiga strukturförändringar? Det är lite knepigt – jag håller med om det. Men eftersom anledningen till att ärendet är uppe anges i rubriken bör man rimligen i några inlägg få antyda vad som är anledningen till det här ärendet. Det är brukligt i andra ärenden.

Anförande nr 13

Måns Almqvist (v): Ordförande och ledamöter! Det är som sagt meningen att det här ska vara en debatt om borgensåtagandet. Jag tänker inte bidra till att vidga debatten. Jag vill bara mycket kort bemöta två felaktigheter som har framförts. En är att trängselskatten, som går till kollektivtrafiken, skulle missgynna folk med låga inkomster. Det har hävdats från Moderaterna. Jag vill bara säga att det är helt fel. Moderaterna har ju inte precis en historia av en politik som gynnar dem med låga inkomster! Sedan får man dra sina slutsatser.

Ärendet handlar inte om ett borgensåtagande för att garantera själva försöket, utan det handlar om att garantera den extra trafik som SL behöver köra under försöket – det är det som det handlar om. Den som vill få det till att det handlar om att vi ska garantera försöket sprider ren desinformation. Det här handlar om extra bussar, och det framgår väldigt tydligt om man läser ärendet. De som inte vill bifalla förslaget vill inte åstadkomma den här extra kollektivtrafiken, och det är ju jätteviktigt för de 75 procent som i rusningstid åker med just kollektivtrafiken. För dem är det jätteviktigt att den här trafiken finns. Det här är alltså ett väldigt viktigt ärende.

Det finns också de som säger att majoriteten med förslaget om ett borgensåtagande för extra bussar skulle riskera skattepengar. Det är också ren desinformation från Moderaterna. Jag tror inte att den debatten går att föra här i dag, men det handlar väldigt mycket om trovärdigheten när det gäller hur man har hanterat skattepengar tidigare. Jag tycker att den tidigare borgerliga perioden, då man lämnade nästan 10 miljarder i underskott efter sig, stämmer till viss eftertanke när det gäller hur man hanterar skattepengar. Det finns ingen risk för skattepengarna här, utan det här handlar om att finansiera de extra bussar som behövs med anledning av försöket.

Jag vill yrka bifall till förslaget.

Anförande nr 14

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Det kan finnas flera förklaringar till det här borgensåtagandet. En kan ju vara finansministern. Om ni minns när Bosse Ringholm var finanslandstingsråd så kommer ni ihåg att han, så västgöte han är, hade tydliga drag av smålänning. Det handlar nog kanske om detta också.

Jag tycker inte heller att vi ska vidga den här debatten för mycket, men vi måste ju svara något på bland annat Moderaternas konstiga synpunkter. Jag vill fråga Hans-Erik Malmros, moderat: Hur många gånger har Moderaterna föreslagit bilavgifter, miljöavgifter, vägavgifter eller vad det har kallats under årens lopp? Som en liten ledtråd kan jag säga att det är minst tre gånger. Den banbrytande, fantastiske mannen på det området – han var till och med före mig – heter Anders

Guståv, som skrev en motion om detta redan 1977, tror jag att det var. Det var inte dåligt, eller hur?

Anders Guståv började prata om folkomröstningar, som inte har varit några riktiga folkomröstningar. Jag vill då påpeka att en av ingredienserna i det här försöket just är att det ska hållas en folkomröstning; sedan får vi se vem som vinner.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 15

Christina Berlin (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Man häpnar när man hör Åke Askensten. Folkomröstningar som inte har varit folkomröstningar! Jag kommer från en kommun där vi hade en folkomröstning, och resultatet var ett rungande nej. Och det var absolut en riktig folkomröstning. Nu börjar man alltså tvivla på om det är riktiga folkomröstningar! Det är rätt intressant att lyssna på den här debatten, måste jag säga.

Anledningen till att jag begärde ordet var att Ingela Nylund Watz sade att staten ska stå för samtliga merkostnader. So what? Varför ska vi då göra detta borgensåtagande? Det är väl jättebra med 800 nya bussar. Perfekt. Det behöver Stockholm. Men vi ska inte stå för det när det är fråga om ett trängselskatteförsök, biltullar som staten och Stockholms stad kastar på oss. Jag stöder absolut återremissyrkandet, herr ordförande.

13 av 26 kommuner har röstat i den här frågan, och det nonchalerar man fullständigt. Det är ju faktiskt folkviljan, som ni annars brukar tala så vitt och brett om. Jag vet också att det finns flera kommuner som skulle ha velat genomföra en folkomröstning. Vi måste absolut få diskutera detta, eftersom rubriken på ärendet är "Borgensåtagande för AB Storstockholms lokaltrafiks räkning för nya bussar med anledning av eventuellt försök med trängselskatt". Ordet ingår till och med i rubriken. Annars skulle ni ha rubricerat ärendet "Borgensåtagande för AB Storstockholms lokaltrafiks räkning för nya bussar". Men det är inte vad det handlar om. Det här är en konsekvens av just trängselskatten.

Bifall till återremissyrkandet!

Anförande nr 16

Andres Kärrik (fp): Ordförande! Jag ska hålla mig extremt noga till frågan om borgen och dess kostnader. Att Folkpartiet är emot det här försöket är väl helt klarlagt i den allmänna debatten, och det har också klargjorts i de inlägg som har gjorts här.

Låt mig då bara ta det här med borgen – bara exakt den frågan. Det är en otroligt intressant logik som finanslandstingsrådet och framför allt Måns Almqvist har visat prov på när man har försökt förklara varför det här ärendet dyker upp här över huvud taget. Man säger: Det här handlar inte om landstingspengar, och det handlar inte om skattebetalarnas pengar – det handlar om att finansiera bussarna som behövs med anledning av trängselavgifternas införande.

Enligt den gamla hederliga aristoteliska logiken faller slutsatsen omedelbart av de två premisserna: Det är gratis att finansiera 800 nya bussar. Det tror ju ingen

människa på. Den gamla hederliga logiken slår sönder grunden för hela detta ärende, när man själv försöker förklara varför det dyker upp här.

Om det var så att staten inte kunde ställa borgen och att vi måste gå in åt staten för att den inte klarar det så hade det varit en logik som alla hade begripit. Då hade vi fakturerat staten efter det avtal som ingen här inne har sett. Man hade kanske ändå hoppats att få tillbaka pengarna. Men det var ju inte detta som var fallet – staten har ju ställt borgen, påstås det, utan att vi har sett något papper på det.

Här är det fråga om nästa borgen – det blir andra gången man ställer borgen. Ingen från majoriteten har hittills ens försökt förklara varför det behövs två borgensåtaganden. Frågan har ställts från landstingssalens talarstol och, enligt Malmros, i SL-styrelsen. Ingen har lyckats förklara det. Nu har ni chansen! Ni kan säkert få förlängd tid av ordföranden, eftersom det är en så teknisk fråga! Jag tror på ordförandens välvilja i det avseendet. Försök!

Nästa fråga, och den är faktiskt ännu allvarligare: Varför finns det inte i ärendet någon kalkyl på vad det här kostar, Ingela Nylund Watz? Om fullmäktige bifaller förslaget om denna borgen – hur mycket tänker du då fakturera staten enligt det avtal som du påstår finns men som ingen har sett?

Som alla som har fördjupat sig i borgensproblem vet är det inte gratis att ställa ut borgen. Ett borgensåtagande är i praktiken samma sak som om vi skulle ha ökat vår låneskuld i landstinget med de beloppen, åtminstone i de sammanhang där man bedömer landstingets kreditvärdighet. Av det förslag till budget för nästa år som vi fick från förvaltningen i går framgår det att vi har ett negativt kassaflöde nästa år på 600–700 miljoner. Här är ytterligare 800 miljoner. Det är klart att det påverkar landstingets kreditvärdighet och de räntor vi kommer att få när vi tar upp nya lån eller förlänger gamla. Om detta står det inte flasklock i ärendet. Det finns inte ens omnämnt att detta är ett problem. Det är bortrationaliserat.

Om påståendet att man tänker fakturera de här kostnaderna vidare ska ha någon trovärdighet – det är faktiska kostnader för detta landsting – hade man åtminstone presenterat ett underlag. Då hade man sagt: Vi tror att det finns ett avtal, vi tänker fakturera staten så och så mycket. Hade det varit någon osäkerhet om hur mycket skulle man ha utrett det. Men här finns ingenting av detta.

Det finns ingen möjlighet att fakturera staten om man inte har en susning om hur mycket man ska fakturera, och det ännu mindre som majoriteten över huvud taget inte har upptäckt att det faktiskt finns en kostnad relaterad till dagens beslut, en faktisk kostnad som måste faktureras, eftersom den ofrånkomligen drabbar landstinget. Det har man inte upptäckt – man låtsas att det är gratis att fatta det här beslutet. Det gör mig mycket oroad. Det betyder att det finns ytterligare en detalj, som inte är så liten alls, som måste klargöras i och med återremissyrkandet. Det finns all anledning för fullmäktige att begära ett ordentligt beslutsunderlag på den här punkten.

Alltså: Varför två borgen, och hur mycket kostar det här i ökade räntor för landstinget? Upp och svara!

Anförande nr 17

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det är alldeles uppenbart att motiven för återremiss ökar för varje inlägg från majoriteten. Det ges inte svar på angelägna frågor, och det har gjorts ett par inlägg från Vänsterpartiet och Miljöpartiet där bara en mening hade med ärendet att göra, nämligen ”Bifall till landstingsstyrelsens förslag!” I övrigt visade de svårigheten att hålla sig till just detta borgensärende.

Återremissyrkandet gäller alltså precis det här ärendet, och bara när det gäller borgensåtagandet. Ni skulle ju kunna medge er själva tiden fram till beslut efter en återremiss att inse att det finns starka skäl för att ta tid på er att svara på frågorna. Utsikten att få svar på dem i dag har minskat radikalt.

Bifall till återremissyrkandet!

Anförande nr 18

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag att vi ska ta beslut i dag. Den här debatten blir ganska förvirrad, och jag är lite förvånad över att de borgerliga ledamöterna i SL:s styrelse uppenbarligen inte bidrar till att i sina partier få fram fakta i målet. Det här handlar ju faktiskt om en strategi som vi har för alla bussupphandlingar och som de borgerliga har stött för att sänka kostnaderna.

Exempelvis hävdar Maria och Stig att det inte finns några garantier. Ni bortser från att skrivningen om att det ska finnas garantier finns med i själva att-satsen. Det är ju intressant att Maria tror att våra tjänstemän skulle föra oss bakom ljuset och inte tala om detta. Det är faktiskt också föredraget i styrelsen efter det att det är påskrivet. Man du får väl ta upp med dem att du inte har något förtroende för deras sanningshalt.

Jag vill läsa lite grann från det första ärendet om det som uppges i styrelsen. Där står det så här:

Busstrafiken genom SL omfattar i dag ca 18 000 bussar. Bussarna ägs och finansieras av berörd operatör, vilket är den strategiska lösning som genomgående valts av trafikhuvudmännen i Sverige. Det finns en fungerande andrahandsmarknad, och i stort sett fungerar modellen bra. Det kan dock konstateras att finansieringskostnaderna i de flesta fall blir högre för ett privat bolag än för SL och Stockholms läns landsting. Detta drabbar trafiken genom onödigt höga kostnader. Slutsatsen stöds av de erfarenheter som finns av försöket med finansiering via SL Finans av 800 bussar som vidareuthyrs till Busslink.

Sedan fortsätter tjänstemännen i ärendet att utreda varför det blir väldigt dyrt när man gör som vi har gjort hittills och låter bussoperatören att ställa borgen. Det som de inte riktigt skriver ut men som är sant och som finns underförstått i det här ärendet är att den borgerliga majoriteten under den förra mandatperioden med anledning av sin önskan att privatisera utförandet av busstrafiken ökade kostnaderna för bussinköp för våra resenärer.

Det är också så att vid det här tillfället stödde Folkpartiet och Moderaterna koncernens förslag. Då var kd tveksamt eftersom det vid det tillfället inte fanns något avtal med staten. Det här var i mars i år. När det var uppe igen därför att

beloppsgränsen behövde höjas – avtalet var då inte påskrivet, men man kände sig trygg med att det skulle finnas ett avtal – röstade kd för och reserverade sig inte, medan Folkpartiet och Moderaterna plötsligt gjorde det här till en fråga om trängselskatten och inte till att byta sätt att hantera bussupphandlingar.

Det är inte så när man tittar på historien att alternativet är att någon annan tar borgen utan vi har skjutit över det på bussentreprenörerna, och det har varit en borgerlig strategi. Sedan kan man diskutera om det vore ännu bättre om staten tog själva borgensåtagandet i stället för oss. Är det alltså bättre att vi ställer borgen och får betalt för alla våra kostnader för upphandling av staten, eller är det bättre att den ställer borgen direkt? Det kan man diskutera, och den möjligheten stängs inte med beslutet i dag. Jag vill dock påminna den oroliga oppositionen om att vi förhandlar med en socialdemokratisk regering och inte med en borgerlig regering som är beredd att störta landet i ekonomiskt fördärv. De här förhandlingarna är ungefär det enda tillfälle när jag har önskat mig en borgerlig regering. En sådan hade varit bra mycket lättare att förhandla med, men den tanken går ganska snart över.

När det handlar om diskussionen om ifall vi ökar vår upplåningsandel vill jag till Andres Käärik säga att vi de senaste åren har betalat tillbaka på de lån som du var med om att ta upp som ledare för en majoritet som lånade till driften.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 19

J o a k i m E d h b o r g (s): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Anders Guståv frågar hur vi som bor i till exempel Solna och andra kommuner som har folkomröstat ämnar ställa oss till trängselskatteförsöket. Eftersom jag förmodligen aldrig kommer att få ta ställning till trängselskatteförsöket lovar jag att inte rösta för det. Däremot ska jag nu prata om det ärende som då finns på bordet. Det står så här i ärendet:

”AB Storstockholms Lokaltrafik hemställer om borgen för bussfinansiering inom ramen av 800 miljoner kronor.” Det ärendet ligger i sin helhet på bordet. Det tar inte särskilt lång tid att läsa igenom. Det är det ärende som vi ska ta ställning till. Detta är sedan beroende på en yttre omständighet, nämligen ett beslut fattat i en annan politisk församling. Sedan kan vi gräla om ifall det är Stockholms kommun eller Sveriges riksdag som är den andra församlingen. Det är ju egentligen för ärendet fullständigt innehållslöst. Frågan är om vi ska ställa den här borgen så att Storstockholms Lokaltrafik törs köpa in de här bussarna. Det är den relevanta frågan, inte vad vi tycker om det som har orsakat det här.

Jag kan vända mig till Anders Guståv igen. Du har i Solna lagt upp en planering för ett nytt stort Solna City, där vi ska bygga ett antal nya bostäder.

(O r d f ö r a n d e n: Nu kommer vi lite grann ifrån ämnet.)

Nej, inte riktigt. Det som är intressant är att också detta förmodligen, precis som trängselskatterna, kommer att leda till en ökad efterfrågan på kollektivtrafik i vår region, och det kan innebära att vi måste köpa in än fler bussar. Ska vi då på samma sätt ha en diskussion om att vi inte har fått diskutera den planering som sker av regionen till Solna stad? Jag tycker att det är att blanda bort korten och

försöka leda in diskussionen på frågor som vi inte har att göra med. Den enda fråga som vi ska ställa oss är om vi ska ställa ut den här borgen, inte vad det beror på. Glöm vad som står i rubriken efter orden ”nya bussar”! Det är mitt råd.

O r d f ö r a n d e n: När jag säger att man lämnar ämnet är det av den enkla anledningen att vad som beslutas i Solna kommunfullmäktige är beslut i Solna kommunfullmäktige.

Anförande nr 20

Landstingsrådet **C h r i s H e i s t e r** (m): Herr ordförande! För varje socialdemokrat som går upp blir den här debatten mer och mer förvirrad, må jag säga. Det senaste inlägget kan vi tolka ungefär som ”härtill är vi nödda och tvungna”. Vi har en vänstermajoritet som inte ens är stolt över sin egen politik utan vill diskutera ett ärende så smalt som det över huvud taget går. Om man bara skulle lyssna till själva ärendet skulle ingen begripa vad det handlar om. Nu ska beslut fattas där vi ska gå i borgen för 800 miljoner för att man ska införskaffa över 200 bussar för att trängselskatten över huvud taget ska vara möjlig att införa. Men om detta får vi inte diskutera utan ärendet handlar om en borgen exklusivt. Hur ska man då begripa detta?

Härtill är vi nödda och tvungna – vi har en vänstermajoritet som inte är stolt över sin politik, och det kan jag förstå, för det här är ytterligare ett löftesbrott, ytterligare ett i raden av svek. Vänstern och Miljöpartiet har varit för biltullar både före och efter valet, men Socialdemokraterna var mot biltullar före valet men är för biltullar efter valet.

När det gäller själva ärendet har det ställts frågor från den här talarstolen från Hans-Erik Malmros, Maria Wallhager och Andres Käärik, och ingen av dessa frågor är besvarade från majoritetens sida. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att ni och Ingela Nylund Watz fungerar som städgummor åt Göran Persson. Det är egentligen det som det handlar om. Här ska man in blanko skriva ut ett borgensåtagande på 800 miljoner. Vi får inte ens se det avtal som ligger till grund för det här beslutet utan det är hemligt. Vi ska tro på Ingela Nylund Watz, som säger att vi kommer att få alla pengar av staten. Det är inga problem – det kommer inte att kosta skattebetalarna någonting. Men i samma andetag säger hon att vi gör det här för att resenärerna inte ska komma i kläm.

Varför ska resenärerna komma i kläm om staten står för allting? Det begriper inte jag. Varför måste landstinget gå in med en borgen? Någonstans måste ju Ingela Nylund Watz och vänstermajoriteten misstro förmågan hos sina vänner i regeringen att leverera det som man säger sig leverera.

Det har ställts fyra frågor av Hans-Erik Malmros, och en av dem lyder: Vem bedömer om staten har ställt tillräckliga garantier? Det har vi inte fått svar på. Varför fullmäktige inte får se avtalet har vi inte fått svar på. Varför det behövs en landstingsborgen om staten ändå ska betala fullt ut har vi inte fått svar på. Och om det verkligen är lagligt för landstinget att gå i borgen för ett statligt försök med trängselskatter har vi inte heller fått svar på. Mot den bakgrunden tycker jag att det finns skäl till att få en rungande majoritet för en återremiss innan fullmäktige slutgiltigt kan ta ställning i frågan.

Anförande nr 21

Olof Lindquist (fp): Herr ordförande, ledamöter! Det är uppenbart att någonting är lurigt i det här ärendet, för annars skulle inte Socialdemokraterna och alla andra talare på den kanten ägna sig åt så mycket slaskargument som har använts i den här debatten.

Anna Berger Kettner säger: Man förhandlar inte med borgerliga regeringar eftersom sådana regeringar bara går med underskott. Vad har det med saken att göra? Inte ett dyft. Det är bara ett slaskargument för att man inte vill svara på de frågor som vi borgerliga ledamöter ställer. Jag tycker att ni borde svara på de frågorna i stället för att komma med den typen av argument, som inte hör hemma i talarstolen.

Måns Almqvist säger att det inte är någon risk med ett borgensåtagande. Jag har vid något tidigare tillfälle här sagt att man från Vänsterpartiets sida borde gå en ekonomisk grundkurs, och jag tror att jag ska anföra det argumentet igen. Själva poängen med ett borgensåtagande är just att man tar en risk. Det är liksom därför som man gör borgensåtagandet. Borgensåtagandet är risken. Måns Almqvist säger att det inte är någon risk med ett borgensåtagande.

Bengt Cedrenius säger att man måste få förhandla i en koalition. Ja, det är klart att man måste få förhandla i en koalition, men det unika med er förhandling är ju att ni band upp en annan instans för ert beslut. I regeringsförhandlingarna band ni alltså upp Stockholms stad att säga ja till biltullar. Det är det unika. Sedan får ni förhandla hur som helst i regeringsförhandlingar, om ni håller er till det som regering och riksdag kan fatta beslut om, men ni band upp en annan instans. Det är unikt.

Hans-Erik Malmros har ställt fyra frågor och inte fått svar på någon. Det finns också andra från den borgerliga oppositionen som har ställt frågor. Jag tycker att ni ska ägna er åt att svara på de frågorna, framför allt den som gäller var avtalet från staten är. Jag tror att man på den borgerliga kanten här är väldigt intresserad av att få svar på det.

Bifall till återremiss!

Anförande nr 22

Anders Gustav (m): Jag ska erkänna att jag så långt jag kunnat avhållit mig från att begära ordet igen, men eftersom så gott som varenda talare har apostroferat mig torde det vara legitimt att gå upp igen. Jag ska inte göra det i någon sorts polemik med någon, för då drar jag bara ut på debatten.

Jag ska säga tre saker. Först och främst tog Joakim Edhborg upp Solnas framtida utveckling och den planering som finns där. Jag blev rätt uppiggad av att få den debatten också här. Joakim Edhborg säger att vi ska debattera detta innan vi beslutar om att utöka kollektivtrafiken, för det blir fler människor som åker kollektivt om man planerar på det smarta sätt som Solna gör. Det har du också helt rätt i.

Låt mig då säga till dig, Edhborg, att vi faktiskt här i salen indirekt har debatterat det. Vi gör det när vi tar regionplanen. Det var en av poängerna i det inlägg som jag gjorde här tidigare. Vi har alldeles nyligen tagit en regionplan, och vi håller på

att kvalitetspröva den. Där finns inte några biltullar med. Vi har tagit en regionplan som ska befrämja tillväxt och rörlighet och människornas möjligheter att hålla ihop regionen. Det här går på tvärs mot den. Edhborg har alltså fel när han säger att han inte har möjlighet att diskutera kollektivtrafikåtgärder som vi genomför.

Låt mig också ge ett annat exempel. En del säger upprört att vi nu ska ta ställning till borgen, som om det bara är det som vi ska ta ställning till, men det är det ju inte. Det är naturligtvis indirekt biltullarna som ligger bakom att ärendet över huvud taget finns här. Vi kan göra en jämförelse. I de nu 13 kommuner där man har genomfört en folkomröstning går SL ut och säger: Vi måste införa nya infartsparkeringar med anledning av biltullsförsöket. Tror ni att ledningarna i de kommunerna sitter och säger: Ja, gärna! Vi genomför den ena infartsparkeringen efter den andra i den här staden för att underlätta för biltullsförsöket, för vi bryr oss inte om att 80 procent av medborgarna i den här kommunen har röstat nej till biltullar.

Jag vill hävda att samma logik och demokratiska följsamhet som i dessa 13 kommuner rimligen måste gälla i den här salen. Jag förstår inte skillnaden, och jag vänder mig till vänsterblocket. Hur kan ni sitta här och låtsas som att vi nu inte indirekt säger ja till biltullar genom att rösta ja till det här borgensåtagandet? Det håller inte, och ni kan vara övertygade om att den här debatten inte kommer att stanna i den här salen, lite försiktigt uttryckt. Den här debatten kommer naturligtvis att fortsätta också på andra håll och kanter, och självklart är det intressant för medborgarna att veta hur man har röstat och om man har följt folkomröstningsresultatet i detta sammanhang.

Sedan ska jag ärligt säga att jag skulle ha varit lockad av att ta upp det som Måns Almqvist sade om partiernas historia. Det är klart att det just i dessa dagar är oerhört lockande att diskutera olika partiers historia. Jag kan när det gäller ditt partis historia säga att man i de kommunistiska länderna och i Moskva inte löste trafikproblemen via biltullar utan via ransonering av bilantalet.

(O r d f ö r a n d e n: Anders!)

Ja, han har tagit upp detta med mig. Jag kan säga dig att precis det som vi har talat om här verkligen inträffade. Man ransonerade bilinnehavet till att tillåtas bara för eliten. Med en lätt överdrift, Almqvist, kan man säga att det nu bara är eliten som kommer att ta över att köra i Stockholms innerstad. Med det förstår jag att du med stolthet ser tillbaka på det som har genomförts i ditt partis historia på andra håll i världen. Man kan inte komma ifrån att det finns vissa likheter.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag naturligtvis bifall till det förslag som Hans-Erik Malmros har framfört.

O r d f ö r a n d e n: Innan vi går vidare kan jag bara konstatera att fullmäktige kan göra vad de vill av sina debatter. Vi kan försöka styra det här från presidiets sida, men om det inte från samtliga partier finns en uppställning och ett intresse av att hålla sig till sakfrågorna, kan vi få vilka debatter som helst. Jag tänker inte kommentera den här debatten ytterligare. Jag tror att det finns anledning att ta en ordentlig diskussion om formerna för hur vi lägger upp våra debatter.

Anförande nr 23

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har nu bara en minut till förfogande, och jag ska försöka fråga på de fyra frågor som jag har fått från Moderaterna.

För det första: Vem bedömer att staten ställer rimliga garantier? Ja, rimligen någon som har förhandlat avtalet, däribland SL:s styrelse.

För det andra: Får vi se avtalet? Ja, jag är helt övertygad om att det nu påtecknade avtalet är fullt möjligt för landstingsfullmäktige att studera, om så skulle vara önskemålet. De delar som med hänsyn till leverantörer och entreprenörer måste vara sekretessbelagda måste naturligtvis vara det även i fortsättningen.

För det tredje: Varför ska landstinget gå i borgen? Det har jag besvarat tidigare.

För det fjärde: Är det lagligt för landstinget att gå i borgen? Ja, självfallet måste vi som förtroendemän utgå från att de ärenden som vi har på vårt bord är beredda på sådant sätt att vi kan lita på deras laglighet.

Till sist, Andres Käärik, hänvisar jag till s. 6 i tjänsteutlåtandet. Där kan du i detalj utläsa hur vi ska beräkna de merkostnader vi får för finansieringskostnader av att vi går i borgen.

Bifall till förslaget och avslag på återremissyrkandet!

Anförande nr 24

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Jag tänker återigen försöka tala om ämnet. Jag tänker inte bemöta det som Anders Gustáv sade. Jag kan gärna diskutera det vid ett annat tillfälle med dig. Det har jag ingenting emot.

Vad gäller ärendet tycker jag att det är viktigt att se till att-satserna. Jag tror att de som lyssnar på detta på radion verkligen skulle vara betjänta av att få höra att-satserna, så att de inte får en bild av att det råder en väldig osäkerhet runt detta borgensåtagande.

Jag fick en uppmaning från Olov Lindquist, Folkpartiet, att gå en ekonomisk grundkurs. Jag ser framför mig hur han tänker sig att den grundkursen ska ledas av några gamla cirkelledare som Ralph Lédel, Elwe Nilsson och kanske Andres Käärik. Jag kan lova skattebetalarna att jag absolut inte tänker sätta mig i någon sådan grundkurs. Det behöver alltså ingen vara orolig för. Sådana grundkurser får Folkpartiet ha själva. Däremot tänker jag läsa upp en att-sats. Jag tyckte att Olov Lindquist gav en bild av att det inte finns några som helst garantier för vad som händer när vi går i borgen för att köpa in bussar för att driva den utökade busstrafiken.

Den första att-satsen lyder:

”Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik – – – och AB Stockholms läns landstings Internfinans att i samråd undersöka garantier, upphandla och välja förmånligaste form av finansiering avseende bussar under förutsättning att statliga garantier ställs för att

statliga garantier ställs för att samtliga kostnader med försöket med trängselskatt blir kompenserade.”

Detta kan vara bra att känna till för dem som inte har sett ärendet men lyssnat till debatten eftersom de borgerliga inläggen ger en bild av att det är någon helt annan att-sats som vi ska rösta på.

Anförande nr 25

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill bara påpeka att det är klart att man kan rösta nej till det här borgensåtagandet. Denna borgen är ingen förutsättning för att försöket ska genomföras och för att avtalet mellan SL och staten ska genomföras. Men vad innebär då ett nej till denna borgen? Det innebär en risk för att det blir dyrare att köpa in de här bussarna. Ett nej i det här ärendet innebär att man antingen får färre bussar eller får dyrare bussar, och det drabbar oss som trafikanter eller som skattebetalare. Det är klart att om ni vill det, så gärna för mig, men det är ganska idiotiskt.

Anförande nr 26

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här ärendet om försök med trängselavgifter som nu landar i knät på oss, där vi ska diskutera huruvida vi ska ta ett borgensåtagande med anledning av försöket med trängselavgifter, tycker jag i alla församlingar och vid varje hantering omgärdas av hafs och slafs. Det är ingen ordning och reda. Jag deltog vid ett landstingsstyrelsemöte i juni där det här ärendet fanns på föredragningslistan och sedan drogs tillbaka. Då var beskedet till mig som ledamot i landstingsstyrelsen och landstingsråd att det här ärendet inte behövde tas upp. Men nu är det andra tongångar, och några svar på frågorna får vi ju inte.

Jag blir rätt bekymrad när politiker i ansvarig ställning som tillhör det stora just nu statsbärande partiet på olika nivåer i det här landet och i den här regionen tvär sina händer och menar att det här inte är deras ansvar – ni får väl förstå att vi bara gör det som vi blir ålagda att göra, för vi måste göra det. Men det är de facto så att ni allihop är delansvariga.

Jag var i Vasaparken och vet att många på ABC har sett en av era främsta företrädare ta Kristina Axén Olin i handen på att det inte skulle bli några trängselavgiftsförsök och några biltullar i Stockholm. Tacka tusan för att denna fråga måste debatteras i olika församlingar! Det går inte att skylla på att det är någon annan som fattar beslut och vi bara ska verkställa en del av detta. Sluta med det! Stå upp för att ni nu måste genomföra biltullsförsöket även i den här församlingen, för så är det ju. Ni har ju order om att det här ska genomföras på grund av en förhandling på riksnivå, och den gäller ute i alla församlingar.

Sedan kan jag inte avstå från att citera en psalm. Det brukar jag inte göra, men jag ska göra det i detta fall: ”Löftena kunna ej svikas / nej, de stå evigt kvar.” Jag tycker att ni socialdemokrater borde ta med er det även i politiken.

Jag yrkar bifall till återremissen.

Anförande nr 27

S t a f f a n H o l m b e r g (s): Herr ordförande, ledamöter! Man kan ju tycka vad man vill om trängselskatten. Det har ju debatten här i dag visat. Själv har jag den ståndpunkten att jag ser väldiga möjligheter med det här systemet. Trängselskatten innebär ju bland annat en avsevärt förbättrad kollektivtrafik, och det är det som dagens borgensärende handlar om. Men flertalet talare här i dag har inte ens läst rubriken på det ärende som vi ska besluta om utan man talar om biltullar.

SL:s styrelse har i uppdrag av landstinget att svara för en kollektivtrafik som tillfredsställer de behov som finns i länet. Införandet av trängselskatterna beslutas ju i andra rum än detta. Konsekvensen blir däremot att vi får än större möjligheter att uppfylla landstingets mål om en bättre kollektivtrafik för de resande i länet. Dagens beslut innebär att tolv nya direktbusslinjer från förorterna in till innerstan kan införas. Detta kallar jag en bättre kollektivtrafik och därmed ett ökat resande, allt i enlighet med vad vi i den här församlingen tidigare har beslutat om.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till styrelsens förslag och avslag på återremissyrkandet.

Anförande nr 28

L a n d s t i n g s r å d e t C e d r e n i u s (mp): Ordförande! Jag skulle vilja börja med att tacka ordföranden för de tappra försöken att hålla debatten på en anständig nivå i Sveriges näst största parlamentariska församling. Det har varit jobbigt, och trots ideliga uppmaningar har det kommit väldigt mycket prat om någonting som ärendet inte gäller. Framför allt visar debatten också att många ledamöter inte läser på sina handlingar, varken inför fullmäktige eller inför SL:s styrelsemöten. Grupparbetet fungerar tydligen inte heller så bra i vissa partier. Men jag hoppas att ordföranden fortsätter med att försöka hålla oss till ordningen i den här församlingen.

Som jag tidigare sagt yrkar vi bifall till landstingsstyrelsens förslag, men för säkerhets skull vill jag också yrka avslag på det framställda återremissförslaget. Jag finner också att det inte finns någon anledning att gå in på de frågor som kommer från oppositionen, för de är besvarade tidigare.

Anförande nr 29

H a n s – E r i k M a l m r o s (m): Jag vill ändå tacka finanslandstingsrådet för försöken till svar, som jag tror var ärligt menade, men jag tycker att de med all önskvärd tydlighet klargjorde att det här ärendet behöver återremitteras eftersom vi bara *så småningom* kommer att få se avtalet. Det var vidare *nog* vd eller SL:s styrelse som hade koll på om det fanns tillräckliga garantier. Dessutom framhöll hon att hon *utgår* från att det är lagligt. Jag tycker att det är lite vagt att man utgår från detta.

Jag tackar för det indirekta stödet för återremissen.

Anförande nr 30

L a n d s t i n g s r å d e t W a l l h a g e r (fp): Herr ordförande! Borgensåtagande eller inte, men vem ska stå för merkostnaderna, om det här landstinget nu ska göra ett borgensåtagande från SL:s sida? Ja, det är faktiskt skattebetalarna som får stå för

mellanskillnaden. Är det ansvarsfull politik? Åtminstone tycker inte jag det. Varför ska vi i den här församlingen ställa upp för det som Ringholm inte kan åstadkomma eller kanske inte vill?

Som folkpartist är jag motståndare till trängselavgiftsförsöket, och det tror jag att de flesta är medvetna om, men jag är också djupt oroad över konsekvenserna för SL. Det är inte så att vi ska tvinga till oss nya resenärer, vilket Staffan verkar tycka vara positivt, utan vi ska locka till oss nya resenärer med en attraktiv kollektivtrafik, inte för att de inte har råd eller möjlighet att åka på något annat sätt.

Jag vill också till återremissyrkandet tillägga att man bör göra en kostnadsberäkning av de ökade räntekostnader som SLL får i samband med det utökade borgensåtagandet för SL. Jag yrkar bifall till återremissförslaget med detta tillägg.

Anförande nr 31

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag står här nu inte som partipolitiker utan som vald för Stockholms stad, och jag minns inför valrörelsen 2002 hur socialdemokraterna pratade om att det inte skulle bli några biltullar. Jag minns också att många stockholmare var ute och samlade in namn för en folkomröstning om ifall biltullar skulle införas eller inte. Den ogiltigförklarades.

Jag minns hur ett stort antal kommuner runt Stockholms stad arrangerade folkomröstningar. Jag vet att det är många i den här församlingen som kommer från kommuner där medborgarna har röstat nej till biltullar. Nu sitter vi här och diskuterar en fråga om vilken majoriteten säger: Det här handlar bara om borgensåtagande, ingenting annat. Från oppositionens sida görs en helt annan definition, och jag håller med mina partikolleger. Det här handlar inte om ett borgensåtagande utan ytterst om politik, hur väljarnas förtroende hanteras.

Det gör mig också beklämd att se hur majoriteten väljer att agera: att stycka upp en fråga i små, små delar där helheten går förlorad. Men något annat är kanske inte att vänta med tanke på den historia som finns från Socialdemokraternas samarbetspartner Vänsterpartiet, där man medvetet har förtryckt demokratin under många årtionden. Ja, det är obehagligt – jag förstår att det svider, Måns, men det är faktiskt vad det handlar om, och jag hoppas att ni tänker till från majoritetens sida om vad det här beslutet faktiskt handlar om. Det är mer än ett borgensåtagande.

Anförande nr 32

S t e n E r s o n – W e s t e r (kd): Ordförande, ledamöter! Institutet återremiss är till för fall där det finns oklarheter i ett ärende, alldeles oavsett vilket ärende det är fråga om. Som jag ser det finns det uppenbara skäl till detta i det här fallet. Ju mer jag har lyssnat på debatten, desto mer är jag styrkt och övertygad i denna uppfattning. Vi måste fullt ut veta vad vi egentligen fattar beslut om och konsekvenserna av dessa. Det är då vårt ansvar och vår skyldighet som förtroendevalda att se till att så blir fallet. Därför instämmer jag till fullo i det framförda återremissyrkandet.

Anförande nr 33

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r (s)**: Jag kan faktiskt hålla med en och annan borgerlig debattör i den här debatten, som verkar förvirrad, men det som gör det är att somliga borgerliga politiker inte vill diskutera det som det här handlar om. De försöker låtsas som att det handlar om att staten inte ska ta ansvar för att betala.

Jag kan berätta att Maria, som i dag har varit så uttalat kritisk till påståenden om att vi skulle vilja tvinga till oss resenärer, bara för några månader sedan var inne på att det var ett väldigt stort problem om försöket inte skulle bli av, för resenärerna skulle bli så besvikna. Det gäller ju att välja ståndpunkt. Antingen är det ett problem för resenärerna att försöket blir av, eller så är det ett problem att det inte blir av, men Maria kan faktiskt inte inta båda ståndpunkterna samtidigt. Det kan hända att det är för att det är i olika rum som hon gör det som hon tror att hon kan komma undan med det.

För att sedan komma tillbaka till grundfrågan: Är det så att majoriteten i det här huset för att vi är slavar på vagnen är slarvig med vad det kostar skattebetalarna, oavsett om de betalar skatt till staten eller landstinget? Nej, men så handlar ni borgerliga. Ni driver en linje här genom vilken bussinköpen riskerar att bli för dyra – den linje som ni gjorde till regel då ni var inne på att privatisera. Ni vill ta risken att bussarna ska upphandlas av varje entreprenör, som brukligt har varit, och då blir kostnaden större. Det blir då merkostnader. Hur merkostnaderna ska beräknas finns beskrivet dels under avsnittet ”Borgen – riskbedömning” på s. 5 i dagens ärende, dels om det skulle bli ett förtida upphävande av avtalet på s. 6 under rubriken ”Uppföljning borgensåtaganden”.

Vad man än tycker om trängselskatten kan man inte förneka att den ger SL en chans att prova nya linjer och att erbjuda den största utökningen av kollektivtrafiken i det här länet på 30 år. Jag skulle framför allt vilja vända mig till kd. Jag har respekt för ställningstagandet från er ledamot i SL-styrelsen, när det var oklart hur avtalet skulle se ut. Då röstade Michael Stjernström mot det här ärendet och övriga borgerliga partierna för. Sedan kom ärendet åter i juni därför att man ville höja beloppsgränsen. Då kände Michael uppenbarligen att det var så klart hur det här avtalet skulle se ut att han för ert partis räkning röstade för, medan de andra borgerliga partierna då valde att taktisera utifrån diskussionen om trängselskatt och röstade mot. Fundera på om inte Michael gjorde en riktig bedömning!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 34

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Jag förstod inte riktigt det som Margareta Cederfelt sade om att det på något sätt inte skulle vara demokratiskt legitimt att fatta det här beslutet. Vi har ju olika åsikter mellan partierna om försöket, och vi kan diskutera varandras vallöften och sådant, men det måste väl vara ett fullt legitimt demokratiskt beslut som vi nu kan gå till. Om det inte är så utan det råder några sådana oklarheter, tycker jag att Moderaternas gruppledare borde ta upp den frågan. Vi kan ha olika åsikter, men jag hoppas att det är fullt legitimt för oss att nu gå till beslut. Annars tycker jag att ni får ta upp det, för det är en väldigt viktig fråga. Jag hann inte med i dina svängar, Margareta.

Anförande nr 35

B o L a g e r q u i s t (fp): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska inte diskutera trängselskatten *per se*, utan jag ska försöka ta upp den fråga som Anna Berger Kettner ställde, nämligen vad det här handlar om. Det handlar som jag ser det om tre saker.

Först och främst handlar det om vi i den här församlingen ska ta på oss ett ansvar för någonting som någon annan beslutar, och ska vi göra det utan att diskutera den frågan. Det menar majoriteten att vi ska göra, och det menar jag är fejt. Det är väl självklart att vi i den här församlingen vid varje borgensåtagande ska diskutera det fundament som borgensåtagandet bygger på och ta beslut om vi ska göra detta eller inte. Vi kan säga nej. Vi kan låta bli detta, och det är det som vi måste diskutera. Nästa ståndpunkt blir naturligtvis då hur man ska finansiera det hela. Men jag tycker inte att vi har haft den första diskussionen, och den borde vi ha haft.

När det sedan kommer till detta sakärende är det ju inte så som Jan Strömdahl påstår att det är säkert att det blir dyrare om man säger nej, för riskpremien på detta är rätt hög. Man kan på s. 5 läsa att den är mellan 0 och 25 procent av hela leasingavgiften om man väljer det amerikanska förslaget. 25 procent av 800 miljoner är rätt så mycket.

Risken är ju stor eftersom det här är ett projekt som kan avbrytas efter ett år, och då står vi där med 800 bussar. Jag sitter inte i SL:s styrelse. Jag har inte den inblicken, och det finns ingenting i det här underlaget som talar om för mig vad som då sker. Ska vi leasa bussarna på ett år, eller ska vi köpa dem?

Detta leder mig till den tredje ståndpunkten, och det är att detta underlag är bland det sämsta som jag har sett i ett ärende som rör 800 miljoner. Här finns inget svar på frågorna. Ni som tänker säga ja till detta har två sidor, s. 5 och 6, som är ett slags principiellt utlåtande om kostnader och bedömning av risker, i och för sig inte särskilt bra men ändå en bedömning av risker och deras kostnader. Ni har två sidor om hur detta ärende är hanterat. Här finns inget sakunderlag för ställningstagande till ett borgensåtagande om 800 miljoner. Jag har väldigt svårt att förstå samvetet hos den som kan göra det med detta som underlag. Det underlaget måste väl rimligen komma tillbaka.

Risken är alltså stor. Det är fejt att inte ta debatten först. Det är oansvarigt, dumt och farligt att på det här underlaget fatta beslut om ett borgensåtagande.

Anförande nr 36

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag begärde ordet med anledning av Anna Berger Kettners senaste inlägg. Jag har talat med Stjernström om det ställningstagande som han gjorde på försommaren, och han hade säkert goda skäl för det. Men jag tycker efter hand som tiden har gått och det här ärendet har kommit hit inte att säkerheten i ärendet ökar. Dagens debatt har väl varit alldeles utomordentligt tydlig på den punkten. Vi har, som vi ser det, efter att ha dryftat detta i gruppen, alla skäl att nu stödja ett återremissyrkande.

Anförande nr 37

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Jag blir anklagad för att ha varit slarvig av en folkpartiledamot som hävdar att det handlar om 800 bussar. Det handlar om 200 bussar. Det är också reglerat, och det är Folkpartiets ledamöter i SL:s styrelse som är ledande i er landstingsgrupp. Jag har gått igenom det här ärendet med er och väldigt tydligt klargjort att staten kommer att stå för alla kostnader om försöket avbryts, till och med om det inte skulle bli av. Resultatet om försöket avbryts eller om det blir ett nej i folkomröstningen, så att det inte blir permanentat, är att vi står med nya bussar som staten betalar.

Anförande nr 38

B o L a g e r q u i s t (fp): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Snälla Anna Berger Kettner! Landstingsstyrelsens förslag till beslut är det underlag som fullmäktige fattar beslut på. Det är det som ligger till grund för om vi ska ställa oss bakom ett borgensåtagande om 800 miljoner kronor för 200 bussar. Vad vissa av oss har diskuterat i andra sammanhang är fullständigt ointressant.

Det här är ju den kritik som ni själva kom med efter den förra mandatperioden när ni också förde fram att fullmäktige inte hade allt underlag inför beslut. Det här är inte ett underlag som räcker för ett sådant beslut. Det är min poäng.

Sedan har vi inte heller sett det ingångna avtalet. Vi som sitter här – och det gäller alla från vänster till höger – kan inte fatta ett beslut om 800 miljoner kronor på ett avtal som vi inte har sett. Det är fullständigt orimligt i vilken församling man än sitter.

Anförande nr 39

J a n S t e f a n s s o n (kd): Herr ordförande! Jag har begärt ordet med anledning av Anna Berger Kettners tal för ett tag sedan om att Michael har tagit ansvar i SL:s styrelse och röstat för, som det står här i texten, att uppdra åt verkställande direktören att i samråd med Stockholms läns landsting undersöka garantier, leasingupplägg och så vidare. Som jag ser det finns det inget som helst motsatsförhållande mellan vårt agerande här och det ställningstagande som Michael gjorde där. Det handlade om att i SL:s styrelse ta ansvar för att inte hamna i en kaotisk situation, där det saknades kollektivtrafik och bussar eftersom förutsättningen är den att ni driver igenom det här förslaget mot folkviljan. Men det genomförs ändå med all sannolikhet.

I dag ska vi ta ställning till om vi som ägare, som landstingsfullmäktige, tycker att det är bra att vi ska ställa oss bakom borgensåtagandet. Det var inte det beslut som man skulle fatta i SL, för det var inte SL:s kompetens. Anna! Du är alltså ute och cyklar igen.

Anförande nr 40

S t a f f a n H o l m b e r g (s): Herr ordförande, ledamöter! Jag är fortfarande väldigt förvånad över hur oppositionen bara koncentrerar sig på de problem som skulle kunna uppstå. Man ser inte någon som helst möjlighet genom det beslut som vi nu är på väg att fatta. Det är ju ändå så att vi får en avsevärt förbättrad kollektivtrafik i Stockholms län genom att vi tillskansar oss 200 nya bussar utan kostnad. I vanliga fall får man ständigt höra från den borgerliga oppositionen hur

ogin staten är mot Stockholms län i olika sammanhang. I det här fallet får vi 200 bussar gratis av staten till Stockholms län, oavsett om trängselskatteförsöket kommer att avbrytas och inte permanentas eller om det fortsätter. Då har vi de 200 nya bussarna till länsinvånarnas kollektivtrafik.

Jag kommer att vara mycket stolt över att kunna tala om för länets invånare att staten behandlar oss på detta positiva sätt. Jag tycker att det vore mycket trevligare om vi såg möjligheterna i de ärenden som förs fram och inte bara problem.

Anförande nr 41

J o h n G l a s (fp): Staffan Holmberg! Du och jag är ofta överens om det mesta. I det här fallet förstod jag inte riktigt din avsikt. Vi har ändå här inte precis någonting som är gratis. Det är bilskatter som kommer att finansiera en stor del av kollektivtrafikens utökningar. Det är alltså inte någon skänk från ovan som vi får, utan det är faktiskt någonting som alla skattebetalare och biltullsbetalare får bidra med att de här medlen kommer in.

Sedan vet både du och jag att man ska se på det som är negativt när man ska gå i borgen. Det är där som det kan brista. Både du och jag har en god erfarenhet av det. Jag är glad över att vi tillsammans har kunnat lösa en hel del problem i sådana sammanhang, men i det här fallet känner jag att vi har lite olika åsikter, och det är synd. Vi vet båda att kranskommuner och kanske i synnerhet kranskommunerna på Södertörn kan vara väldigt beroende av att man får fritt tillträde till den kungliga huvudstaden.

Vi får se hur det går, men för min del kommer jag att yrka bifall till återremiss av ärendet.

Anförande nr 42

S t a f f a n H o l m b e r g (s): Herr ordförande, ledamöter! Med all respekt för John Glas anförande här förstår jag inte riktigt vad John Glas menar. Det är ju på det viset att vårt delägda bolag SL ska göra den här upphandlingen av 200 bussar för en viss summa pengar, som landstinget ska gå i borgen för, så att man gör en låneupphandling så fördelaktig som möjligt. Men vi tar inga risker genom att staten ska stå för kostnaden. Var finns då risken? Det är min fråga till John Glas.

Anförande nr 43

J o h n G l a s (fp): Om man går i borgen för någonting finns det alltid en risk, och den risken, minimal eller inte, finns ändå. Det är här i landstingsfullmäktige som vi ska diskutera de här frågorna. När vi kommer till styrelsen är vi styrelseledamöter med vissa andra uppdrag, men i landstingsfullmäktige ska vi kunna ha den fulla friheten att diskutera riskerna, och det finns ändå en minimal risk i det här fallet, oavsett vad man kan tycka i frågan.

§ 293 Upphävande av beslut om generell anställningsstopp samt skrivelse om att snarast upphäva anställningsstoppet

Anförande nr 44

Landstingsrådet **D a h l b e r g (s)**: Ordförande! Jag vill inleda med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och anhålla om omedelbar justering. Tanken är den att beslutet ska träda i kraft omedelbart.

Bakgrunden till att vi nu diskuterar anställningsstoppet är att det infördes i samband med det stora budgetbeslutet med ett tvåårigt omfattande förändringsarbete i våra verksamheter. Anställningsstoppet infördes för att försöka förhindra alltför skadliga konsekvenser i personalförsörjningen. Vi skulle helt enkelt i första se till att ta vara på vår egen personal, i andra hand nyanställa.

Läget är nu stabilare än det var när vi gick in i det här. Ett anställningsstopp är en extraordinär åtgärd, och bedömningen är att den typen av åtgärd inte längre behövs. Det betyder inte att arbetet är slutfört utan det har gått in i en mer stabil fas. Det är grunden till att vi nu kan ta det här beslutet. Det finns ett fortsatt tydligt budgetansvar i våra verksamheter och ett stort åtagande när det gäller att fortsätta att jobba med att fullfölja de förändringar som vi har initierat.

Det är också så att vi internt kommer att fortsätta att hävda att vakanser i första hand ska klaras upp med internrekrytering eller rörlighet mellan våra verksamheter, inte genom nyrekrytering, men det kommer inte att styras genom ett beslut här i fullmäktige utan genom riktlinjer för våra verksamheter. Vi tar ett tydligt ansvar även fortsättningsvis för vår personal i det fortsatta förändringsarbetet, och det kommer bland annat att ske genom löpande kontakter med de verksamheter som får stora konsekvenser i sitt förändringsarbete.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 45

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (mp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Från Moderaternas sida välkomnar vi förslaget att upphäva det generella anställningsstoppet. Jag vill framföra att vi tyckte det var olyckligt att anställningsstoppet infördes på en övergripande central nivå i Stockholms läns landsting.

Anställningsstoppet, centralt beslutat som det var, var onödigt och väldigt byråkratiskt. Det inverkade menligt på flera verksamheter, bland annat de verksamheter där det sedan tidigare fanns en uttalad personalbrist, till exempel inom intensivvården där det rådde brist på intensivvårdsjuksköterskor och fortfarande finns en brist.

Anställningsstoppet i sig medförde en extra byråkratisering och medförde också fördröjningar i rekryteringsprocessen, som gjorde att när det fanns möjlighet att rekrytera var det många gånger en långdragen och stundtals ganska smärtsam process, som belastade verksamheterna negativt.

Vi moderater välkomnar därför förslaget. I övrigt hänvisar jag till det gemensamma borgerliga uttalandet i ärendet.

Anförande nr 46

M a r g a r e t h a H e r t h e l i u s (fp): Ordförande, ledamöter! Det är skönt för verksamheten att vi nu står inför det här upphävandet av ett byråkratiskt och kostsamt anställningsstopp. Det var olyckligt att det över huvud taget kom till.

Det handlar om att som högsta politiska ledning skapa ett klimat som befrämjar respekt och lojalitet hos samtliga anställda, såväl verksamhetsledare och chefer som övriga medarbetare, som i sin tur inser vikten av att man inte använder eller planerar med pengar som man inte har, det vill säga att man måste hålla budget och inte kan agera utifrån parollen: Efter oss syndafloden.

Att gå in och peta uppifrån med att införa anställningsstopp eller inköpsstopp ger i bästa fall bara kortsiktiga lösningar. På sikt är det som regel förödande, då man genom detta förfarande tär på såväl lojalitet som respekt gentemot arbetsgivaren och gentemot sitt uppdrag.

Det andra man åstadkommer är som regel ohållbara, provisoriska lösningar och en osäkerhet ute i verksamheten. Ute i verksamheten tar man då så lätt sedermera det säkra för det osäkra och resonerar: ”Det är nog bäst att vi anställer nu, vi vet ju inte vad som händer sedan”, respektive ”Det är nog bäst att vi gör inköp nu i stället för att vänta och se om det är absolut oundgängligen nödvändigt, man vet ju inte om och när de sätter ned foten och sätter stopp”.

I övrigt hänvisar jag till Birgitta Rydbergs skrivelse och yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut, med det tillägg som fp, m och kd har lagt i landstingsstyrelsen. Som sagt, vi välkomnar att anställningsstoppet äntligen är upphävt.

Anförande nr 47

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Bakgrunden till att det över huvud taget infördes en så drastisk åtgärd som ett generellt anställningsstopp i koncernen var ju den ekonomiska situation som landstinget befann sig i och länsrättens dom för att uppnå en budget i balans.

Ja, kanske är det lätt att glömma i dag, när siffrorna börjar peka åt ett annat håll. Men vi får inte glömma hur det ekonomiskt såg ut efter maktövertagandet för två år sedan. Läget var minst sagt dramatiskt.

Vi politiker säger ofta att personalen är landstingets största resurs. Tyvärr var det ekonomiska då så allvarligt att det var på sin plats att uttala att personalen nästan var landstingets enda resurs. Personalkostnaderna rusade iväg, och i vissa verksamheter kunde man inte ens redovisa hur många man hade anställda – det var stora problem!

Mot bakgrund av den bilden förstår man varför ett generellt, koncernövergripande anställningsstopp behövde införas. Anställningsstoppet var också nödvändigt för att klara det omställningsarbete som pågick under våren och för att det skulle ske så smärtfritt som möjligt gentemot de anställda.

Men ett anställningsstopp får inte pågå för länge. Det är bra att det hävs i dag. Därmed kan vi avsluta korttidsvikariaterna, dispenserna, osäkra anställningar och övriga problem som eventuellt kan sammankopplas med ett anställningsstopp.

Vi får inte ropa hej än. På grund av ekonomin måste vi fortsätta att vara restriktiva när det gäller nyanställningar. Men det känns skönt att i och med upphävandet av anställningsstoppet kunna ge våra anställda bättre framförhållning och tryggare anställningsvillkor. Våra anställda är landstingets *bästa* resurs!

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 48

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Margaretha Herthelius tar upp ett antal lösa antaganden om konsekvenser. I stället för att bemöta dem ett efter ett vill jag hänvisa till delårsboks slutet som precis har blivit klart. Vår upplevelse är att det har gått väldigt bra hittills. Det innebär inte att arbetet är slutfört och att vi kan slå oss till ro.

Det har varit jobbigt för vår personal, och det har varit jobbigt för våra personaladministratörer. Man har gjort stora och viktiga insatser för att underlätta för dem som har hamnat i övertalighetsproblematik.

Konsekvenserna totalt sett ser i dag ut att ha blivit hanterbara. Min förhoppning är att vi ska få en fortsatt positiv utveckling, och vi kommer att följa utvecklingen noga när vi fortsätter att fullfölja förändringsarbetet. Den övergripande ambitionen ligger fast: ingen ska sägas upp, det ska vara den sista åtgärden vi vidtar om vi hamnar i övertalighetsproblematik. Vi har fått säga upp ett fåtal, men det har ändå varit oerhört mycket mindre än vad vi befarade från början. Det är också vår fortsatta ambition att skapa långsiktigt hållbar ekonomi och på det sättet säkra och trygga anställningar för vår personal.

Anförande nr 49

Landstingsrådet Nyman (kd): Först, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag och att det särskilda uttalandet i landstingsstyrelsen också noteras till dagens protokoll. Vi uttryckte ju när detta infördes att det var ett misstag, och vi upprepar det nu också från oppositionens sida.

Här skulle jag kunna avsluta mitt anförande, om inte Håkan hade talat om att nu ökar tryggheten för våra anställda. Som du läser i ditt eget ärende, står behovet att minska antalet anställda kvar, man ska ha samma höga intensitet när det gäller att göra sig av med personal och det ska råda stor restriktivitet vid all nyrekrytering. Hur detta kan skänka trygghet åt landstingets anställda klarar inte jag av att utreda! Där kom en självbekännelse.

Om det hade funnits personalpolitiska skäl att införa ett anställningsstopp, eller personalpolitiska skäl att upphäva det, hade vi kunnat ha en fin och seriös debatt om personalpolitik här.

Anledningen till att det nu hävs är att man vill undvika onödig administration – ett skäl så gott som något – men när det nu inte anförs några som helst personalpolitiska skäl i sammanhanget utan enda syftet med att införa anställningsstoppet var att klara ekonomin snabbare och det nu upphävs, är frågan om det innebär något som helst positivt för den personal som berörs av det ena eller det andra.

Småningom kommer vi fram till budgetdebatten och ska blicka lite framåt. Jag har också tagit del av delårsbokslutet och slutsatserna där, även om jag får tillstå att jag inte delar dem till alla delar när det gäller hur utvecklingen hittilldags beskrivs. Som sagt, det är ett välkommet initiativ att häva anställningsstoppet – men skälen till att införa det och skälen till att upphäva det borde ha varit personalpolitiska och inte administrativa eller enbart ekonomiska.

Anförande nr 50

Landstingsrådet **C e d r e n i u s** (mp): Ordförande, fullmäktige! När vi tog ett beslut om anställningsstopp, var det ett nödvändigt beslut i en tid då landstingets ekonomi var på gränsen till kaotisk. Det var ett självklart beslut, skulle jag vilja säga.

Det beslut som vi ska ta i dag är lika självklart det – ett beslut som är en följd av att den nuvarande majoriteten har fått ordning, eller åtminstone kontroll, på ekonomin – vi är inte riktigt i hamn ännu, men vi är på god väg.

Jag rekommenderar att läsa det delårsbokslut som blev offentligt i går.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 51

Margaretha **H e r t h e l i u s** (fp): Rent allmänt kan man väl säga: att skjuta problem framför sig blir som regel kostsamt. Saker och ting löser sig inte bara av sig självt.

Lars säger att jag stöder mig på lösa antaganden. Jag har jobbat i offentlig verksamhet i 40 år. Jag vill påstå att jag känner igen diskussionerna ute på fältet – initialt från golvnivå, men även som chef för verksamhet. När man möter medarbetare är deras reaktioner just av typen: ”Jaha, när ska de komma med det? Hur ska vi göra nu? Det är bäst att agera!” Inte sällan är det kanske barnsligt och naivt att göra på det sättet, men så ser det tyvärr väldigt ofta ut.

Då, menar jag, är det viktiga att satsa på ledning och på samverkan mellan olika verksamheter. Självklart är det bra om personalen kan tas till vara och flytta till annan verksamhet, att det finns en trygghet i anställningen hos landstinget. Med det här sättet blir systemet att var och en ska skydda sitt eget lilla revir – och det blir i förlängningen väldigt kostnadskrävande.

Att säga att man inte vet hur många anställda man har tycker jag är närmast respektlöst mot verksamheten. Jag hoppas att dessa som man ”inte visste var anställda” ändå har fått sin lön! Säkert fanns de med på en lista någonstans, och den räknekunnige borde då kunna se hur många som har varit anställda.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag, säger jag för säkerhets skull, om det inte framgick förra gången.

§ 294 Förslag till strukturella åtgärder i vissa intressebolag

Anförande nr 52

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande, ledamöter! Landstinget, SL eller annan landstingsägd verksamhet ska inte syssla med verksamheter som strider mot kommunallagen eller som kan innebära ekonomiska risker. Det sista är faktiskt taget från Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets ledamöters särskilda uttalande i SL-styrelsen, som jag speciellt har plockat ut för att visa på vår enighet i den här frågan. Därav är jag och Folkpartiet i dag positivt inställda till det inriktningsbeslut som vi har framför oss, som föreslår oss anta att man säljer SL:s aktieinnehav i Flygbussarna Airport Coaches AB respektive Stockholm Terminal AB.

Men det är inte riktigt där mina funderingar ligger, utan på en mera pragmatisk nivå.

Jag tror inte – framför allt inte efter den debatt vi hade för en stund sedan – att det är okänt att jag inte tycker om trängselavgifter eller trängselskatt. Dock ter det sig som att detta försök kanske ändå kommer till stånd, och i ett sådant fall kallas det väl för att man bör gilla läget och försöka göra någon typ av skademinimering. Jag tycker att det är tänkvärt att försöka utnyttja de resurser som står till buds för att ta hand om alla dessa bussar på ett bra sätt.

Det är ju tänkt att för att kunna ta hand om alla de trafikanter som faktiskt inte kan eller inte längre har råd att åka bil in till Stockholm ska drygt 200 bussar ta sig in till centrala city under rusningstid. De ska bland annat till Humlegården, Klarabergsviadukten, Kungsträdgården – med andra ord mitt in i city.

Då tycker jag att det är rimligt att man i diskussionerna med framför allt Stockholm Terminal AB påpekar möjligheten att använda det utrymme som finns där. Jag har också kontrollerat att det är praktiskt möjligt att använda delar av det utrymmet för att härbärgera de här bussarna, så att de ska slippa åka in till Humlegården, Klarabergsviadukten eller Kungsträdgården. Avsikten är förstås att minimera trängseln vid de nämnda uppställningsplatserna och med andra ord minimera de negativa miljöbelastningarna för stockholmarna och för Stockholm med tanke på det försök som kommer att genomföras.

Därmed vill jag yrka bifall till Folkpartiets reservation i landstingsstyrelsen om att man bör försöka utnyttja de resurser som står till buds för att göra det bästa av det möjliga.

Anförande nr 53

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Ja, vi är som sagt överens om själva inriktningen, och det är naturligtvis så att när Maria eller vem som helst har en så konstruktiv inställning till en fråga ska man vara tacksam för det. Jag vill ändå påminna fullmäktige om några fakta.

Det första är att vi äger 40 procent av terminalen men tar 80 procent av risken vid ett eventuellt underskott, vilket gör att jag tycker det är ett ganska högt pris för att kunna nyttiggöra den eventuella ytan.

Sedan är det inte precis väldigt gott om plats vid terminalen. Angöringssättet vid terminalen är inte heller sådant att det riktigt passar för så jämförelsevis korta bussturer som det ändå handlar om. Systemet är sådant att man kör in i en terminalslinga och ansluter till själva byggnaden ungefär som på en flygplats. Det är också ett ganska komplicerat system med luftslussar för att det inte ska komma in avgaser. Det här gör att in- och utpassering tar ganska lång tid. Det funkar för lite längre trafik. Flygbussarna har haft rätt stora problem med det, och det är därför man måste ha extrapersonal för på- och avstigning, vilket Folkpartiet som ni kommer ihåg generellt sett är emot.

Det är en bra idé, och vi ska naturligtvis inte förkasta några idéer. Jag är glad att vi är överens om inriktningen. Men jag tror inte att det är särskilt realistiskt att använda terminalen till de här bussarna, som får bra hållplatser på andra ställen i staden. Som alla vet har vi faktiskt en ganska hög trafikantbelastning i Centralenområdet i dag.

Och så vill jag igen påminna om att det är konstigt att äga 40 procent men ta 80 procent av den ekonomiska risken.

Därför tror inte jag så mycket på Marias idé, utan jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 54

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Ibland tror jag att Anna med sin silkeslena röst vill missförstå mig, som hon gjorde i det tidigare ärendet där hon hänvisade till tidigare samtal i presidiet och liknande.

Vi är faktiskt för en försäljning av terminalen, om du inte har haft möjlighet att läsa ärendet. Vad vi vill göra är att visa på alternativen, att det faktiskt finns en byggnad som i dag används för att ta hand om bussar och som det vore rimligt att använda till att ta hand om de trängselbussar som ska in i staden.

Anna, vad är det andra alternativet – att ställa upp bussarna i Humlegården eller Kungsträdgården? Det är att förstöra befintlig parkmiljö, om 200 bussar ska mitt in i smeten mitt under rusningstid och vi inte kan ta hand om dem på ett bra sätt.

Visa nu prov på din goda vilja och bifall åtminstone att frågan utreds ordentligt! Stå inte bara där i talarstolen och säg att det inte går, för vi har busslussar, luftslussar och det ena med det andra. Försök i stället vara lite konstruktiv och titta på möjligheterna! Alla andra alternativ är nämligen sämre. 200 bussar mitt i city kommer att påverka miljön, och det kommer garanterat inte att göra Stockholm vackrare.

Anförande nr 55

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Jag tänker inte stå och träta om vem som missförstår vem mest. Jag sade just från talarstolen, om Maria ville lyssna, att jag uppskattar att vi är överens om huvudinriktningen. Det är tydligen fråga om något slags selektivt lyssnande.

Sedan har vi den där misstron mot SL:s tjänstemän. Det är klart att alla alternativ är utredda. Det är inte sant – du har själv sett planerna för busshållplatserna vid dragningarna i styrelsen – att det kommer att bli jättestora problem med de här hållplatserna. Det kommer att kunna lösas bra. Alternativet att ta risken att betala 80 procent av ett eventuellt underskott, så ser ägaravtalet ut. Ett av skälen till att vi kan sälja är att vi har argumentet att vi inte angör.

Jag är övertygad om att detta utreds. Det är också så att vi kontinuerligt varje månad får rapporter i SL-styrelsen om förberedelserna för trängselskattetraffiken. Ingenting hindrar att det tas upp igen i de utredningarna, men jag tycker inte att vi ska skriva in det här för jag tycker att det blir ett sämre utgångsläge när vi ska förhandla. Och jag tror att det är bra att vi säljer.

§ 295 Bordlagd motion 1997:80 av Andres Käärik (fp) om nya Djurgårdsfärjor

Anförande nr 56

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Det här är en långliggare, inte bara som motion utan också som problem för landstinget. Syftet med motionen är att åstadkomma att de historiska färjorna i Stockholms hamntrafik ska bevaras för framtiden, som historiska färjor och på de historiskt korrekta rutterna. Det är där de har sitt kulturhistoriska värde.

Det vi har sett, till följd av att motionen har blivit en långliggare, är att den socialdemokratiska majoriteten under två mandatperioder har förskingrat detta kulturarv. Nu finns det ingenting kvar! Om man har gjort det illvilligt eller bara yrvaket, eller vad det nu är som ligger bakom, är det ändå ett faktum. Man har inte visat tillbörlig respekt för stadens kulturvärden, och det är faktiskt häpnadsväckande.

Det är ju själva kärnan i det offentliga åtagandet i politiken, att försöka slå vakt om de saker som i någon mening kallas för kollektiva nyttigheter. Att kulturarvet, stadens utseende, verkligen är en av de viktigaste delarna i detta, har man över huvud taget inte brytt sig om.

Det har funnits en tid i det här landet då både stora städer, huvudstaden själv och små städer tyckte att det ekonomiskt kortsiktigt korrekta var det allra viktigaste för stadsplanering. Man lade ut nya, rätvinkliga gatunät över stadskärnor och nya, rätvinkliga varuhus längs dessa nät. Dominikanergårdar ersattes med Domusvaruhus.

Nu vet vi att det var fel – fel i alla avseenden. Det var ekonomiskt felaktigt, och det var kulturhistoriskt ett övergrepp utan like i det här landet. Få andra länder har begått den typen av gigantiska misstag som Sverige har gjort.

Detta fullföljs nu, i full fart, av den nuvarande socialdemokratiska majoriteten i Waxholmsbolaget. Nybron 1, som motionen skrevs om, försökte man skrota under kuppertade former, utan någon offentlig debatt, utan någon chans att debattera i fullmäktige eller någon annanstans.

Det är kul att läsa gamla tjänsteutlåtanden. Det borde göras oftare. Gör man det så ser man att alla de argument som då användes var fel. Man målade upp skräckvisioner om hur mycket det skulle kosta att ha kvar färjan och hur sjöoduglig den

var. Nu vet vi hur det gick. Färjan blev kvar, och det kostade inte, och hon är sjöduglig, inte oduglig.

Samma argument har använts om de andra färjorna, Djurgården 4 och Djurgården 7, som man gjorde sig av med i ett raskt budgetgrepp. Det antydde att de skulle kosta mycket pengar. Nu vet vi resultatet: de kommer inte att gå kvar i Stockholms hamntrafik, med mindre än att landstinget pytsar in nya pengar.

Det man gjorde var faktiskt budgettrick, och det har vi tagit upp i vår reservation, där yrkandena är ett fullföljande av den ursprungliga motionen som handlade om Nybron 1 – men det är lika tillämpligt på Djurgården 4.

Det är nämligen så att Waxholmsbolaget får pengar i subvention av SL, med det logiska argumentet att om Waxholmsbolaget kör folk till Djurgården med fler färjor så behövs det färre bussar, och då är det rimligt att man får del av den allmänna subvention som SL får; ungefär hälften av omsättningen kommer ju från subventioner.

Nu har Waxholmsbolaget lyckats med konststycket att göra sig av med en av rutterna men ändå behålla pengarna. Det kan vem som helst räkna ut på sin tumme, att det kommer inte att lyckas i längden. Är det en dold subvention ska det redovisas som att man har ökat subventionen på Slussenlinjen, och det kan man väl göra om man har ökat kapaciteten där – men man ska inte tro att samma pengar räcker för att hålla kvar trafiken till Nybroplan. Det har nu med all tydlighet klarlagts från dem som driver den trafiken, att det kommer man inte att fortsätta att göra med mindre än att man får pengar av landstinget.

Det hade varit en enkel sak att i avtalen försäkra sig om att färjorna skulle gå kvar, eller åtminstone förhandla om att se till att de gick kvar. Inte något av detta har den nuvarande majoriteten gjort, utan man har bara gjort sig av med dem. Att det var enkelt och bekvämt spelade ingen roll, kulturarvet spelade ingen roll – bort med färjorna, kör den moderna trafiken i fyrkantiga lådor fram och tillbaka!

Många andra städer försöker slå vakt om och förstår att detta är en stor kulturattraktion, som lockar turister. Här gör man tvärtom. Det är ett övergrepp på de kulturvärden som jag trodde var viktiga för oss alla! Nu är färjorna borta.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets yrkande.

Anförande nr 57

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Jag uppskattar faktiskt Andres Kääriks kulturhistoriska intresse för de äldre Djurgårdsfärjorna. Man kan dock fundera på hur djupt det intresset går, eftersom han inte såg till att detta togs upp under den tid han hade någon sorts ansvar för kollektivtrafik och ekonomi i det här landstinget.

Man kan också konstatera att med den argumentation som Andres har runt Djurgårdsfärjorna var det förmodligen ett lika stort övergrepp att byta ut tunnelbanevagnar, och förmodligen står vi väl inför ett ännu värre övergrepp när vi nu köper in nya pendeltåg. Jag tycker att Andres ska diskutera den här inställningen med dem som åker pendeltåg runt om i landet, att det är viktigt att bevara just de gamla fordonen till varje pris.

Jag tänker faktiskt diskutera det du har skrivit din motion om, även om du har väntat med att ta upp det medan du hade möjlighet, nämligen själva fordonen – det är ju det motionen handlar om.

Jag konstaterar att fordonet Nybron 1, som du själv säger att den egentligen skrevs om, är inte ett historiskt Stockholmsfartyg som historiskt har gått i den här traden. Den byggdes 1907 för att gå som Lidingöfärja för att gå mellan fastlandet och Lidingö, och det gjorde den till 1925. Sedan gick den ända fram till 1969 i Göteborg. Om vi ska ägna oss åt det kulturhistoriskt viktiga borde vi alltså skänka henne till Göteborg, Andres. Det är bara en kort tid den har gått som Djurgårdsfärja, och faktum är att de andra två färjorna i alla fall hittills har synts mer i Stockholmstrafiken nu än de gjorde tidigare.

Men, som sagt, din motion handlar om fordonen och där menar jag att det gäller att fundera på hur vi ska väga de viktiga kulturhistoriska intressena mot resenärernas bekvämlighet. Jag tror att de resenärer på Waxholmsbolagets trader som nu har fått åka med Söderarm möjligtvis inte heller är besvikna på att vi håller på att skaffa nya fartyg skärgårdstrafiken. Även de människor som har båten som sin buss eller sitt pendeltåg måste kunna resa under drägliga förhållanden.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 58

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ja, där har vi Domuslogiken igen i all sin ära! Enligt den var det rätt att rulla ut Domusvaruhuset över småstädernas kärnor, för det var ekonomiskt korrekt och kortsiktigt fint. Det är precis det Anna säger: Vi har skrotat ut tunnelbanan och ska skrota ut pendeltågen, och då ska vi minsann inte ha kvar några gamla Djurgårdsfärjor. Snacka om att spotta på kulturhistoriska värden från den där talarstolen som Anna stod i! Ingen förståelse för att de skulle ha något tilläggsvärde – ingenting alls!

Du hade väl kunnat erkänna att det var tråkigt att Djurgården 4 och Djurgården 7 försvinner? Inte då! Tvärtom, här ska vi skrota tunnelbanevagnar, och då var det väl bra att de gamla Djurgårdsfärjorna försvann de också.

Fantastisk logik! Jag trodde faktiskt inte detta, jag trodde det fanns något minimalt intresse, att man ändå hade förstått att det fanns någonting som gjordes fel i det här landet när man rullade ut Domusvaruhuset över innerstaden.

Jag har aldrig hört någon av resenärerna klaga på de gamla Djurgårdsfärjorna, och jag har ändå åkt med dem ganska mycket. Under den borgerliga majoriteten lade vi inte ned några linjer med historiska färjor – trots propåer, trots att det hävdades att det var ekonomiskt lönsamt – utan vi sparade dem. Så fort ni kom till makten: Bort! Och inte ens det, ni tog inte ens chansen att låta en entreprenör fortsätta. Som en nådegåva fick man behålla trafiken under innevarande år, men det har ju klargjorts med all önskvärd tydlighet att det kommer man inte att fortsätta med gratis. Det hade ni kunnat ta upp i överlåtelseavtalen och förhandla om – men ingenting. Nu vet vi varför.

Detta inlägg var så otroligt avslöjande. Den nuvarande majoriteten har ingen som helst förståelse för kulturhistoriska värden. Ni borde skämmas!

Jag tror att medborgarna inte kommer att förlåta dem som gjorde sig av med alla småstädernas kärnor. Jag tror inte heller medborgarna kommer att förlåta dem som har den typen av inställning till kulturhistoriska värden i huvudstaden.

Bifall till Folkpartiets förslag!

Anförande nr 59

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag var inte med i Waxholmsbolaget på den tiden när den här motionen skrevs, och var inte direkt insatt i det som avhandlas i motionen.

Men det jag tycker är intressant här är att vad Andres Käärik far ut emot och dundrar över egentligen är en privatisering av kulturvärden eller delar av kollektivtrafiken. Det borde ju jag göra, inte Andres Käärik! Jag har aldrig hört Andres i några andra sammanhang döma ut privatiseringar av delar av produktion, egendom eller så.

Det låter nästan som om vi skulle ha skrotat eller sänkt de här färjorna, men det har vi inte. Vi har avyttrat dem till andra ägare, som vi har bedömt – tror jag; åtminstone var det så med de senaste exemplen – skulle ha intresse av att behålla och bedriva verksamhet med dessa kulturskatter. Vi har inte gjort oss av med dem, de finns kvar.

Om nu Andres tror på det privata ägandets godhet, varför inte tro på det även i det här fallet?

Anförande nr 60

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! När Nybron skrotades ut av Waxholmsbolaget fanns det ingen som helst privatiseringstanke i det, och det står också i tjänsteutlåtandet, utan det kom först efteråt, när man lyckades hitta köpare.

När det gäller Djurgården 4 och Djurgården 7 har jag inte sagt ett ont ord om att låta Strömma driva trafiken.

Konsekvensen av besluten i Waxholmsbolaget är 1) att man har gjort sig av med det historiska tonnaget, allihopa. 2) De kommer *inte* att gå på de historiska linjerna. Så är det med de tidigare båtarna också. Det finns ju många båtar kvar från Stockholms historia, som används för fylletrafik, diskotek i skärgården och allt möjligt annat. Visst är det trevligt att båtarna finns kvar, men det kulturhistoriska värdet låg just i att de gamla skeppen går på de historiska rutterna.

Visst kan man ha ett spårvagnsmuseum i Malmköping där spårvagnar från Stockholm kör över en åker och i en granskog, och det är ju fint att vagnarna finns kvar – men det har ingenting att göra med att bevara det kulturhistoriska värdet i en fungerande trafik så som den alltid har sett ut.

§ 296 Bordlagd motion 2004:10 av Margareta Cederfelt (m) om organ-donationer

Anförande nr 61

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tackar för svaret på min motion. När jag skrev motionen fanns det inte något projekt i syfte att stimulera ett ökat antal organ-donationer. Detta projekt finns i dag, och det tycker jag är oerhört positivt, och det är positivt att Stockholms läns landsting medverkar i projektet. Om man sedan tittar på projektets resultat, är det också positivt att det har ökat antalet tillgängliga organ så att fler personer har möjlighet att bli transplanterade, eftersom det leder till bättre livskvalitet för många människor och också en ökad livslängd.

Eftersom erfarenheterna av projektet är så positiva anser jag det viktigt att projektets verksamhet ökar ytterligare, just i syfte att tillse att ännu fler personer får möjlighet att erhålla ett organ vid transplantation.

Nu vet jag att det var en debatt vid förra landstingsfullmäktige, som jag tyvärr inte hade möjlighet att delta i, men jag förstår att frågan debatterades intensivt. Jag skulle ändå här vilja framföra att det är positivt om Stockholms läns landstings medverkan i projektet kan fortsätta och utvecklas ytterligare. Exempel är broschyrer, som kan finnas tillgängliga på vårdcentraler, apotek och i andra sammanhang där människor söker information, och att sjukhus- och vårdpersonal utbildas ytterligare för att både kunna informera och svara på allmänhetens frågor om organ-donationer. Jag tror att denna intensifiering av kampanjen skulle kunna öka tillgången till organ och därmed ge fler möjlighet till ett längre liv med högre livskvalitet.

Anförande nr 62

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Precis som du sade, Margareta, var det en intressant diskussion förra fullmäktige i den här frågan. Glädjande nog är detta en fråga där vi är överens, vilket också känns väldigt bra.

Bara några saker till det du själv sade i ditt inlägg. Den här kampanjen har varit den absolut mest framgångsrika som har genomförts. Sedan svaret skrevs har ytterligare donatorer anmält sig, och nu är man uppe i 200 000 vilket naturligtvis är mycket glädjande.

Det pågår också ett aktivt arbete att både utforma och se till att det finns broschyrer på sjukhus och vårdcentraler. Det har tagits fram ett gediget material om donation som nu går ut till all personal för att all personal ska känna sig informerad och kunnig i frågan, och jag tog med mig ett exemplar för att du skulle få se det.

Arbetet fortsätter under 2005, då det ska inrättas ett internationellt råd som ska jobba med de här frågorna under Socialstyrelsen med information och kommunikationsansvar. Där är vi ett av de mest aktiva av landstingen och ingår i en referensgrupp. Jag tycker att vi från Stockholms läns landsting tar ett stort ansvar för denna fråga, och det är mycket glädjande att arbetet har gått så bra.

Förra gången vi hade debatten utmanade jag fullmäktige och undrade hur många som själva hade anmält sig till *livsviktigt.se* och jag vill gärna ta tillfället i akt att göra det nu också, ifall det är några som inte har gjort det. Självt gjorde jag det inför förra fullmäktige, och jag hoppas att fler här har gjort det. Jag tycker det är viktigt att vi som politiker föregår med gott exempel.

§ 297 Motion 2003:76 av Jan Liliemark (fp) om att informera om skatteutjämningsystemets avgifter på landstingets lönebesked

Anförande nr 63

Jan Liliemark (fp): Ordförande, ledamöter! Att vi skulle få avslag på motionen var ärligt talat något jag hade räknat med. Ingen majoritet i landstingets historia har så som den nuvarande försökt dölja något så oerhört negativt som straffbeskattningen av stockholmarna som har skett och pågår sedan skatteutjämningsen plötsligt ändrades 1998.

En rad på ett lönebesked kan ju tyckas vara en obetydlig fråga, men de har stort symboliskt värde. Frågan är dessutom intressant därför att den avslöjar majoritetens i denna församling sanna inställning till skatteutjämningsystemet. Majoriteten uppger ibland under press att man nog tycker att skatteutjämningsen är ett problem. Man har till och med låtit sig släpas iväg på en uppvakning hos kommunministern – vilken för övrigt sitter på ett riksdagsmandat för det län som är den största bidragsmottagaren av denna utjämningskatt.

Här framträder en tydlig lojalitetskonflikt. Ska majoriteten verka lojalt gentemot sina egna väljare och deras intressen, eller ska man vara lydiga mot sina herrar i Kanslihuset? Om man vill göra karriär inom det maktbärande partiet är det nog förståeligt om man väljer att inte stöta sig med makten – men inte är det speciellt vackert.

Mot den bakgrunden kan man lätt förstå att denna fråga är en öm tå – eller kanske snarare en inflammerad fot – för majoriteten. Man är jätterädd för att frågan ska bli känd och uppmärksam av väljarna. Landstingsdirektören skriver: ”Förslaget är mycket kreativt och pedagogiskt”. Så sant som det var skrivet! På lönebeskedet blir det plötsligt väldigt tydligt vad borgarna har skällt om och vad ni, Persson och Ringholm håller på med.

Det görs diverse tekniska invändningar mot förslaget av typen skylla på tandvärk. Majoriteten är bara intresserad av att dölja sanningen för de medborgare som man har lättats att informera, nämligen de egna anställda. Det sägs att PA-systemen – två stycken – måste nyutvecklas. 1969 åkte man till månen. 2004 är det problematiskt med en rad i ett lönebesked. Jojo!

Vidare säger man att det bara är en minoritet av de berörda som nås. Här vill man göra det bästa till det godas fiende, vilket inte är ovanligt. Mot den invändningen finns det två argument. Det ena är att om vi börjar att informera våra anställda om skatteutjämningsens effekter kommer snart ett antal kommuner i länet och sannolikt även privata arbetsgivare att följa efter, ty alla drabbas av utjämningskatten. Det andra argumentet är att våra anställda berörs på två sätt: först tar vi deras lön och låter den gå till andra, och dessutom skulle deras arbetsmiljö på ett påtagligt sätt kunna förbättras om skatten användes till det den är tänkt för.

Man säger också att siffrorna bara är preliminära. Men det är ju felet med hela systemet och utgör ett problem varje år när det ska läggas budget för landstinget. Dessutom är faktiskt all källskatt som anges på lönebeskeden preliminär.

Till slut säger man att det blir fel om man har skattejämkning. Där var väl ändå botten var nådd vad det gäller invändningar mot ett kreativt och pedagogiskt förslag!

Bifall till motionen! Droppen urholkar stenen.

Anförande nr 64

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Formuleringarna i den här motionen och Liliemarks inlägg här i fullmäktigesalen visar tydligt på klara propagandistiska intentioner. Det är precis vad detta handlar om, och då tycker vi självfallet att den typen av relation ska vi inte möta våra anställda med på lönebeskeden, utan det ska vi göra på gator och torg i valrörelser.

Jag skulle önska att Liliemark kunde tillstå att någonstans i det här ligger han väldigt fel med den här typen av förslag.

Anförande nr 65

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Man kan naturligtvis välja att kalla detta för att göra anspråk på att införa propaganda på lönebeskeden, men jag tror att det finns starka skäl för att informera.

Nu har vi kristdemokrater och Moderaterna ett alternativt förslag, om det nu är så att det är för trångt att få plats med informationen och man kan återkomma med information om det fenomen som skatteutjämningen är. Man kan se det som en angelägen samhällsinformation, och sedan väljer man ett informationsorgan som passar bäst. Jag yrkar bifall till det gemensamma moderata och kristdemokratiska förslaget.

Det blir allt angelägnare från och med nästa år att informera om detta. Av vilket skäl? Jo, nu är det så att vi har ett nytt utjämningsystem som har liksom rörts ihop med de generella statsbidragen, så det är nog lika bra att ni förbereder er på att svara på frågor om vad som är skatteutjämning och vad som är generella bidrag från staten framöver.

När det nu är så att ni i den nuvarande majoriteten uppskattar skatteutjämningen och det system som har byggts upp omkring den, så borde det på något sätt som en logisk följd av det kännas angeläget att informera om innehållet i detta, i synnerhet som det här landstinget från och med den 1 januari nästa år kommer att vara alldeles ensam bidragsgivare till systemet. Hittills, till och med i år, delar vi ju en liten, liten del med Uppsala läns landsting, men nästa år är vi alldeles unika om detta.

Ett sådant samhällsfenomen borde det vara angeläget för er att informera om, i synnerhet som ni tycker att det är ett så utomordentligt system. Det går säkert att finna former för det. Man behöver ju i en sådan information inte enbart servera vad den här oppositionen står för, den linje som vi har drivit både i opposition och i majoritet, utan kort, tydlig och saklig information om vad skatteutjämningen har

för effekter, i synnerhet som det är 15 procent av landstingsskatten som går till detta system.

De skäl som anges alldeles i början av motivtexten för att avslå motionen tycker jag är svaga skäl. Det var det en period efter 1994 års val då jag hade kvar något arvode från landstinget, och om jag inte minns alldeles fel fanns det i vart och vartannat lönekuvert med en informationsskrift ifrån den dåvarande majoriteten. Det var inte så att det var något slags allmän landstingsinformation, utan det var alldeles uppenbart att avsändaren var den dåvarande majoriteten. Då fanns det tydligen skäl att informera om ett och annat, många saker som inte alls hade samma betydelse och vikt som just detta utjämningsystem har!

Att alldeles avvisa det här, som Lars Dahlberg nyss gjorde i sitt första inlägg, tycker jag ni bör fundera över. En annan väg än att skriva det på lönebeskeden, ifall det skulle vara praktiskt svårt, är att stödja m- och kd-förslaget, vilket jag härmed än en gång yrkar bifall till.

Anförande nr 66

J a n L i l i e m a r k (fp): Först blev jag lite undrande över Lars Dahlbergs uttalande att det skulle vara opassande att lämna informationen på det här sättet. Om jag inte minns fel beslöt man för ett antal år sedan att lämna inte bara information om lön och skatt på lönebeskeden i landstinget utan även uppgift om hur mycket arbetsgivaravgifter och övriga sociala avgifter utgör utöver grundlönen. Det var tydligen helt oproblematiskt, så varför det plötsligt skulle bli problematiskt att tala om vilken del av skatten som går till andra landsting har jag lite svårt att förstå.

Men man får väl passa på och gratulera landstingsmajoriteten – ni har lyckats sänka tillväxten så mycket att kostnaden för skatteutjämnings faktiskt minskar nästa år. Det verkar gå åt rätt håll, om man ska se det ur er synvinkel.

I tjänstemannabudgeten klargörs att tillväxten i Stockholms län är mycket sämre än i övriga landet och att skatteutjämningskostnaderna och skatteintäkterna sjunker. Arbetslösheten är något lägre i Stockholm än i övriga landet, men skillnaden mellan Stockholm och övriga landet har aldrig varit så liten – i varje fall inte så långt tillbaka som jag kunnat hitta några siffror – som den är i år, nämligen 0,3 procentenheter. Den öppna arbetslösheten i övriga landet är 4,9 procent, 4,6 procent i Stockholm.

Hade tillväxten varit lika hög i Stockholm som i övriga landet, hade vi inte behövt höja någon skatt över huvud taget.

Där ser man hur ni är på väg att skapa en ond cirkel, som håller på att urholka tillväxten och skatteunderlaget i det här landstinget!

Socialdemokratisk och Vänsterpolitik kräver ofta ”rättvisa” och ”utjämning”. I det här fallet verkar det betyda inte att alla ska ha det lika bra utan att alla ska ha det lika dåligt. Nu drabbas även övriga landet av att tillväxtmotorn Stockholm inte längre fungerar.

Nej, det måste bli ett slut på de här dumheterna! Förslaget i den här motionen är en bra början.

Anförande nr 67

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! Först tänker jag chocka vänstermajoriteten med att säga att jag inte ska debattera skatteutjämningen i sak, utan jag ska diskutera det som motionen handlar om, det vill säga att informera om skatteutjämningen och dess effekter.

Det är intressant att lyssna till Lars Dahlberg, personallandstingsrådet, som säger att det här är en fråga som ska debatteras på gator och torg i valrörelser. Med det uttalandet får vi klart för oss att det är det som är socialdemokratins och vänsterns stora problem: att de inte tar till sig svårigheterna med skatteutjämningen och de konsekvenser som drabbar Stockholms läns landsting och hela den här regionen.

Hade man gjort den här frågan till en viktig del av den dialog man förhoppningsvis för med sina partivänner i regeringen och i riksdagen, så hade man kanske kunnat få en förändring av systemet. Nu är det inte så, utan belastningen på vår region är lika stor med det nya förslaget som med det gamla.

Vi har vid varje månadsbokslut under de senaste månaderna begärt att man utreder vad de pengar, knappt 17 miljarder från den här regionen och 5,5 miljarder från Stockholms läns landsting, används – just för att få en fördjupad diskussion kring de här frågorna för att få till stånd en förändring. Det som motionen vill är att informera medborgarna i den här regionen om hur stora kostnaderna för skatteutjämningen är.

Men detta avfärdar ni. Ni vill helst gömma undan och över huvud taget inte diskutera denna fråga, som är landstingets näst största utgift!

Har man betänkligheter om huruvida det är lämpligt att ha det på lönebeskedet eller inte, så är det en sak man kan diskutera. Men ni avfärdar ju också det som Stig Nyman med Kristdemokraterna och vi moderater för fram, nämligen att man faktiskt bör informera om det här. Jag tycker anständigheten kräver att den näst största utgiften i landstinget diskuteras, som vi inte kan påverka på något sätt, där vi inte kan bedöma om pengarna används på ett bra sätt i relation till hur de skulle ha använts om de hade stannat kvar i Stockholms läns landsting. Detta vill ni över huvud taget inte informera om! Man kan göra som Stig Nyman säger och lägga med en broschyr tillsammans med lönebeskedet, som man har gjort tidigare. Man kan informera i sina egna organ. Man kan informera på andra sätt.

Men ni vill ju över huvud taget inte diskutera frågan! Det är det som är så anmärkningsvärt. Det är också det som är grunden till att det inte blir någon förändring i sak, för det finns ingen kraft hos vänstermajoriteten att göra någonting åt de konsekvenser som Stockholms läns landsting drabbas av.

Tydligare än så tror jag inte man kan få detta på papper än i svaret på den motion som vi nu diskuterar.

Anförande nr 68

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag tycker att Lars Dahlberg tar stora ord i sin mun när han talar om att motionen innehåller propagandistiska inslag.

Du säger att ni gärna vill debattera utanför det sammanhang som motionen föreslår. Problemet är att ni socialdemokrater vill tona ned och förtiga detta, ni vill ju inte att den debatten över huvud taget ska existera, varken här i landstinget eller någon annanstans.

Ni vill inte ens tillstå att de skattehöjningar som ni har genomfört beror på att skatteutjämnings systemet har förändrats på ett dramatiskt sätt och ökat våra utgifter på ett sätt som ingen hade kunnat ana i förväg.

Det är väldigt intressant att höra Lars Dahlberg och samtidigt se den information som brukar gå ut med lönebeskeden. Det har ju förekommit både en och gånger att Socialdemokraterna skickat med diverse annan information på lönebeskeden, till exempel inför julen när Ingela Nylund Watz talade om att ekonomin var i ordning genom ett hårt arbete.

Om man läser tidningen Sting och andra medel som finns för information, vet man att i alla fall Sting numera väldigt mycket används som husbondens röst. Den rösten talar om massor av fördelar med majoritetens beslut, i många fall där det har funnits andra förslag från oppositionen vilket oftast inte ens framkommer. Med redaktionellt innehåll som verkar vara opartiskt förmedlar man glättiga bilder – men ingen bild har någonsin handlat om problemen för vårt län och för våra anställda med att 15 procent av deras landstingsskatt skickas iväg till andra delar av Sverige.

Vad är det för fel på tanken att visa för våra anställda vad deras skatteinkomster används till?

Inte heller i årsredovisningen, som formellt antas här i fullmäktige – hur många som nu läser den – finns det tydliga bilder som beskriver hur stor del av skatteinkomsterna som går till skatteutjämnningen. Det görs många ”tårtor” över vad som går till olika verksamheter, men ingen tårtbit visar att 15 procent går iväg till andra landsting.

Jag tycker det finns mycket goda skäl för att bifalla Jan Liliemarks motion. Jag yrkar bifall till den.

Anförande nr 69

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Nu handlar ju motionen om ifall vi ska ha propaganda på våra lönebesked, och det är det som jag tycker det vore klädsamt om alla partier i fullmäktige kunde enas om att vi ska låta bli. Jag kan också vara kreativ och ha en massa idéer om olika typer av kostnader som kan påföras lönebeskeden för att göra det tydligt vad som skiljer våra partipolitiska uppfattningar åt, men jag tycker att vi ska låta bli med sådant. Det skapar ingen bra relation till våra anställda, och vi borde alla partier kunna enas om att vi inte ska skriva in sådant i lönebeskeden.

Jag tycker det är en enkel fråga att ta ställning till: Bifall till landstingsstyrelsens förslag, avslag på motionen och eventuella andra förslag från oppositionen i denna fråga!

Anförande nr 70

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Återigen söker oppositionen ta till en smygväg för att angripa majoriteten i ett ärende som egentligen avgörs i en annan församling. Jag tycker faktiskt att vi i majoriteten kan se det här som ett beröm, eftersom oppositionen driver frågor som till stor del inte är beslutsfrågor i Stockholms läns landsting.

Det är skatteutjämningen som ni väljer att prata om här. Ni hänger upp er problematik på och föreslår i en motion att vi ska politisera lönebeskeden. Det är det som är att-satsen. Det är det som motionären önskar, att skatteutjämningens kostnader ska redovisas på lönebesked för anställda inom Stockholms läns landsting och hos arbetsgivare med avtal med Stockholms läns landsting. Det är en fantastisk önskan. Den kan ni väl ta upp med de företag som vi har avtal med och höra om de vill politisera lönebeskeden. Vi har över huvud taget inte med att göra hur en enskild näringsidkare utformar sina lönebesked till sina anställda. Jag tycker att det är häpnadsväckande att ni föreslår att vi ska ta upp den frågan till behandling.

Sedan tycker jag också att det är lite skrämmande när Birgitta Rydberg i brist på argument i sakfrågan helt plötsligt går upp i talarstolen och pratar om att Sting är husbondens röst, att bildmaterialet är styrt på ett sådant sätt att det ska gynna majoriteten. Birgitta Rydberg kritiserar redaktionen på den tidning vi har och som vi har valt ska ha en normal journalistiskt självständig roll. Det har över huvud taget inte heller med det här ärendet att göra hur redaktionen behandlar det här materialet. Jag tycker att Birgitta Rydberg borde gå och prata med redaktionen och få klart för sig vilka regler som gäller för deras tillskapande av tidningen.

Jag beklagar återigen att ni inte kan komma med raka önskemål som rör landstingets verksamhet utan väljer att gå omvägar för att få debattera skatteutjämningen. Den har vi debatterat nog i den här församlingen. Alla känner till var vart och ett av partierna står i den frågan.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag, det vill säga avslag på motionen.

Andre vice ordföranden: Innan vi inledde den här diskussionen var jag lite orolig för att det här skulle komma att handla om skatteutjämningssystemet över huvud taget. Men jag tycker att ni har klarat er hyfsat hittills, så försök nu att hålla er till information om skatteutjämningssystemet och inte tala om skatteutjämningssystemet. Hittills tycker jag som sagt inte att det har varit någon fara, men jag är orolig för att ju längre diskussionen pågår desto mer kommer ni att komma in på det.

Anförande nr 71

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Jag vill att ordföranden och alla andra ska notera vad Lars Dahlberg sade i sitt inlägg. Han sade att allt som har med skatteutjämningssystemet att göra är propaganda. Det är landstingets näst största utgift. Det är en utgift som vi inte kan påverka, som vi bara ska betala. Det sade han är en fråga om propaganda. Sedan lade han till: Och alla andra förslag som kommer från oppositionen är också propaganda.

Då vill jag säga att skatteutjämningsystemet inte är något förslag från oppositionen. Det kan jag tala om. Det är någonting som vänstermajoriteten i riksdagen har pådyvlat oss. Då är väl detta skatteutjämningsystem propaganda från vänstermajoriteten i riksdagen.

Sedan försöker faktiskt Lars Dahlberg och Bengt Cedrenius komma runt förslaget genom att säga att det inte är tekniskt möjligt. Men det fanns ett annat alternativ att rösta på, Bengt Cedrenius, att informera om landstingets näst största utgift, att informera på ett sakligt sätt som kanske gör att också de i riksdagen förstår att man inte kan fortsätta med det här systemet.

Jag ska inte lugna Bengt Cedrenius på en punkt, så länge vi har ett orättfärdigt skatteutjämningsystem tar jag mig friheten att debattera det i denna församling, för det åsamkar oss enorma konsekvenser: 1:95 kronor i skattehöjning, neddragen och ransonerad sjukvård och en kollektivtrafik som fungerar allt sämre. Det är resultatet av skatteutjämningsen.

Anförande nr 72

Landstingsrådet Rydberg (fp): Dahlberg vill att vi ska enas om att inte ha politiska besked på lönebeskedet. Då ställer jag mig frågan: Innebär det att ni nu kommer att sluta skicka ut hälsningar från finanslandstingsrådet i lönebeskedet? Visst är det politiska besked som skickas ut.

Jag tycker också att det väcker frågan om ni tycker att det innebär att Sting ska återfå sin fria ställning. När jag får höra att man säger att det är smygvägen att föra ut information om man sätter den på ett lönebesked och över huvud taget talar om frågan ska vi ju inse att smygvägen är att landstingsmajoriteten över huvud taget inte vill diskutera den här frågan, aldrig gör det frivilligt, då och då tvingas upp i talarstolen här och i andra sammanhang av oppositionen, men aldrig frivilligt.

Sedan tyckte Cedrenius att det var märkligt att jag anser att Stings material har blivit styrt. Jag måste säga att det är en mycket blind person som uttalar sig på det sättet. Det är uppenbart en helt ny agenda för tidningen Sting, där man använder tidningen som ett strategiskt dokument för att föra ut vissa beslut. Det är väldigt tydligt dem man vill föra ut. Landstingsdirektören är på tredje sidan, och den politiska krönikan har försvunnit långt bak bland annonserna. Det är en helt annan agenda än det har varit tidigare. Landstingets presschef skriver ibland artiklar där också. Det är inte den fristående ställning som tidningen har haft. Jag tycker att det finns allt fog att kritisera hur Sting i dag fungerar som husbondens röst. Det är överraskande att oppositionen ska behöva säga detta, att majoriteten inte ens har märkt det.

Anförande nr 73

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag begärde ordet när Bengt Cedrenius hade talat om att motionen eller om det var informationen skulle vara en smygväg för att få upp debatten om utjämningsystemet. Jag blir bara beklämd. Egentligen borde du be om ursäkt för det. Dessutom var din argumentation uppenbarligen väldigt svag, för du höjde rösten mot slutet.

Vi ska inte censurera varandra på det sättet. Man ska ha respekt för en motion som är godkänd av fullmäktige, är remitterad och kommer tillbaka. Då ska man diskutera sakinnehållet i den, och hela det sakinnehållet. Jag tycker att Lars Dahlberg hade en släng åt samma håll: Det är bara att avvisa förslagen så fort de handlar om skatteutjämning. Det handlar om värdet av samhällsinformation. Försök att se det så och se det seriöst. Då ska också debatten om motionen föras på seriös grund. Det tycker jag inte att ni har presterat hittills.

Cedrenius efterlyste raka önskemål. Men här är det väl solklart tydligt vilket önskemål det är. Det jag skulle önska är raka svar från majoriteten och att man inte går den här omvägen. Argumentera i sak! Det finns två förslag. Det ena är från Folkpartiet, om att det ska informeras i samband med lönebeskedet, och det finns ett förslag från Moderaterna och Kristdemokraterna om att det skulle ske på annat sätt, lämpligen via de informationsorgan som landstinget råder över. Diskutera det seriöst! Jag uppfattar Cedrenius inlägg och även Lars Dahlbergs inlägg som att man säger: Låt oss censurera och använda de här organen för det som passar oss och inte för det som inte passar.

Om ni älskar skatteutjämningsystemet så må det vara. Använd då det informationsorganet och tala om hur fruktansvärt bra det här är! Det är väl rimligt, eftersom det är så angeläget. Ni misstänker att det skulle användas på något annat sätt. Om man räknar på 5 ½ miljard och 42 000 anställda i skatteutjämning är det 10 000 kronor i månaden per anställd i landstinget, om jag har räknat rätt. Det är inga oväsentliga summor det handlar om i samhällsinformation. Men om det är bra att dela ut pengar i ett utjämningsystem liknande det vi har, skriv om det! Tycker man att det är olämpligt kan man väl antyda det. Men det är och torde förbli landstingets näst största utgift, och det ska man väl inte behöva vara rädd för att informera om.

Diskutera motionens innehåll och ingenting annat, Bengt Cedrenius! Och be om ursäkt för att du kallade det här för en smygväg att få upp en skatteutjämningsdiskussion. Vi har inte argumenterat för eller emot skatteutjämning i den här debatten. Det har varit en ren och tydlig debatt som vi ska ta med i utvärderingen av det här fullmäktigemötet när gruppledarna möter presidiet så småningom.

Anförande nr 74

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Visst kan man diskutera för eller emot skatteutjämningsystemet. Man kan också diskutera hur mycket vi får för våra skattepengar. Men jag tycker inte att man ska göra det på lönebeskedet.

Tidigare i dag sade jag att landstingets bästa resurs är personalen. Då tror jag att lönebeskedet faktiskt bara klart och tydligt ska visa vad jag tjänar, hur många semesterdagar jag har, etcetera.

Om man vill ha politisk propaganda ska man göra det på andra sätt, inte på lönebeskedet. Därför stöder jag rungande landstingsstyrelsens förslag att avslå motionen.

Anförande nr 75

Georg Gustafsson (s): Ordförande, ledamöter! Ett lönebesked ska främst innehålla uppgifter om den lön arbetstagaren får för utfört arbete. Arbetsgivaren är skyldig att redovisa vilka avdrag som görs på lönen, ett av dem är preliminärskatt. Det skatteavdrag som görs innehåller ju mängder av skilda poster. Det vet vi alla. Det går till kommunen, till landstinget och till viss del till staten.

Teoretiskt sett kan man förstås informera sina anställda om vad som helst. Det är det som det handlar om i det här förslaget. Men ska man informera om skatteutjämningen bör man väl i objektivitetens namn också informera om vilka statsbidrag som ges till Stockholms läns landsting. Det borde vara en grundprincip att man i den delen på något sätt är neutral. Nu har inte det föreslagits vare sig i motionen eller i de tilläggsyrkanden som har lagts fram hittills av dem som propagerar för en sådan här ordning.

Huruvida skatteutjämning och statsbidrag är en sak som Stockholms läns landstings anställda anser vara viktig information eller inte framgår inte heller av motionen eller debatten. Min personliga tro är att personalen vill veta vad de får i lön, och de vill se vilka avdrag som görs. Eventuella politiska skiljelinjer tycker jag att man bör informera personalen om på ett annat sätt. Det kan vara genom andra trycksaker. Huruvida de skickas i samma kuvert eller inte tycker jag är oväsentligt. Jag tror inte att det är politisk propaganda som går ut utan jag tycker mig kunna se att det faktiskt är arbetsgivarinformation som handlar om andra saker. Man kan också använda torgmöten till detta. Man kan använda valpamfletter till detta. Arbetsplatsbesök är också en sak som man gärna kan använda sig av på den borgerliga kanten, som kanske inte utnyttjas till fullo, vare sig man vill diskutera skatteutjämning eller personalens villkor i övrigt

Anförande nr 76

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Herr ordförande och speciellt Stig Nyman! Motionens att-sats är ”att skatteutjämnings kostnader ska redovisas på lönebesked för anställda inom Stockholms läns landsting och hos arbetsgivare med avtal med Stockholms läns landsting”. Detta har Folkpartiet yrkat bifall till i landstingsstyrelsen.

Kristdemokraterna och även Moderaterna har modifierat detta och säger ”att ge landstingsstyrelsens förvaltning i uppdrag att lämna information i enlighet med motionärens intentioner dels i personaltidningen och dels i de informationsannonser som Stockholms läns landsting inför i kommersiell media”.

Vilken information är det som ni önskar att man ska lämna ut? Ni önskar att man ska lämna ut information om ett enda ärende, nämligen skatteutjämningen. Om detta vill ni att landstinget ska annonsera. Ni vill styra redaktionen att ta upp detta som ett redaktionellt ämne. Och, inte minst, ni vill att detta ska anges på alla lönebesked.

Hade ni fört en debatt som gällde möjligheten att föra ut information till personalen via lönebesked till exempel hade det varit en annan fråga. Men ni valde att fokusera på ett enda ämne. Det är det som jag kritiserar er för. Det kan ni också begripa att ni naturligtvis alltid kommer att få kritik för. Genom att dra ut detta ärende, om ni nu skulle vinna bifall, vad har ni då att förvänta er, och vad skulle vi i den nuvarande majoriteten förvänta oss om sådär en 30 år? Vad vet vi om det.

Det är alltså allvarligt att man ska föra ut detta och att fullmäktige dessutom ska fatta beslut om att just detta lilla ärende är så pass väsentligt att man ska föra ut det. Det här är ingen principiell fråga utan det är en mycket specifik fråga som ni har valt att dra upp. Och det kritiserar jag er för.

Anförande nr 77

Urban Rydahl (s): Ordförande, ledamöter! Oavsett vilket ämne som man skulle informera om skulle jag nog personligen vara ganska uppbragt om det kom sådan information på just lönebeskedet.

Jag vill bara påpeka att vore det så att personalen hade intresse av detta borde ju Saco, TCO och LO-förbunden ha framfört till personallandstingsrådet Dahlberg att det finns ett starkt önskemål bland de fackliga organisationerna – varav åtminstone TCO och Saco är partipolitiskt neutrala – att det ska vara sådan här information på lönebeskedet.

Jag tycker att tanken är befängd. Vill man informera om politiska saker får man väl ta upp det i Sting. Och det kan vi väl diskutera i ett annat sammanhang.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Nymann (kd): Jag har en kort motfråga till Bengt Cedrenius. Varför skulle detta vara den enda fråga där vi undanhåller allmänhet och anställda information?

Anförande nr 79

Kerstin Pettersson (v): Ordförande, ledamöter! Som anställd i Stockholms läns landsting finner inte jag någon mening att ha detta på lönebeskedet. Jag som personal vill veta vad jag får i grundlön, OB-tillägg, eventuella andra tillägg och vad jag betalar i skatt.

Frågan om skatteutjämningen har diskuterats mycket på sjukhuset, men det är ingen av mina arbetskamrater som har sagt att de vill ha detta på lönebeskedet. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 80

Jan Liljemark (fp): Jag vill bara passa på att tacka majoritetens företrädare som har deltagit i den här debatten. Jag tycker att ni har klargjort väldigt tydligt för mig och för många andra var ni egentligen står i den här frågan. Man kallar besked om utjämningskatt för propaganda till exempel. Det tycker jag är väldigt tydligt. Jag är glad för att ni har rubricerat det på det sättet.

Till Kerstin Pettersson vill jag avslutningsvis bara säga att om inte dina arbetskamrater har uttryckt något direkt önskemål om att få besked om utjämningskatten tyder det snarare på att det finns ett stort informationsbehov. Jag är övertygad om att alla invånare i det här landstinget skulle vara väldigt intresserade av att veta hur mycket av deras skatter som går till det som de har nytta av och hur mycket som går till andra landsting. Det understryker bara behovet av den här upplysningen på lönebeskedet.

Inför frågestunden

Ordföranden: Presidiet är angeläget om att vi håller tiderna för frågestunden enligt det nya upplägget och att den hålls mellan kl. 13 och kl. 14. Eftersom det är premiär i dag för det nya sättet med frågestund tänkte jag fästa fullmäktiges uppmärksamhet på att tidsfördelningen framgår av den lilla gröna lathund som finns framför er på bänkarna.

Eftersom vi också är angelägna om att hinna så många frågor som möjligt vill vi be både fråganden och svaranden att när det är deras fråga som är aktuell närma sig talarstolen och inta den. Sedan kommer vi väldigt snabbt att skifta mellan fråganden och svaranden.

Det hela går till på det viset att fråganden har en minut i sitt första inlägg. Det är för att ställa frågan. Svaranden har i sitt första inlägg två minuter. Det är därför att det kanske kan vara lite omständligare att direkt formulera ett svar på frågan. Därefter följer två repliker om en minut vardera. Vi ber både fråganden och svaranden att iaktta den tidsgräns som finns.

Då är vi beredda att övergå till dagens första fråga.

§ 298 Frågor

Fråga 1)

Anförande nr 81

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Herr ordförande! Jag vill ställa en fråga till finanslandstingsrådet angående stopplagen och avtalet med S:t Görans sjukhus. Är avsikten att få till stånd en förlängning av avtalet med S:t Görans sjukhus innan den nya stopplagen träder i kraft?

Jag tycker nämligen att det är angeläget att vi kan få svar på den frågan och att det kan klaras ut huruvida de dubbla budskap man ibland kan se är dubbla eller om det finns ett klart och enkelt svar. Jag vill också peka på den skrivelse från landstingsstyrelsen som gick till Socialdepartementet, där landstinget gjorde tolkningen att man trodde att den situation som nu råder skulle kunna råda även efter stopplagen.

Anförande nr 82

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Jag vill börja med att tacka för frågan och begär fullmäktiges respekt om det kanske blir tidsnöd i slutändan. Det här är ju ett test. Men jag ska göra så gott jag kan för att svara.

Vår ambition när det gäller att ingå ett avtal med S:t Göran är att det ska ske så snart som möjligt, förutsatt givetvis att vi kan komma överens med S:t Göran om innehållet i ett nytt avtal. Om så blir fallet hoppas jag att vi ska kunna ha ett avtal som ska kunna gälla någon gång från början av nästa år.

Vilken lagstiftning som kommer att finnas kring privata vårdgivare känner jag i dagsläget inte till. Vad jag vet finns det ingen proposition i ämnet ännu. Under alla förhållanden är det ju så att S:t Göran redan är sålt, och det är alldeles korrekt

som Christer Wennerholm säger att landstingets jurister i samband med den senaste skrivelsen vi besvarade framhöll att det remitterade förslaget till lagstiftning inte träffade S:t Görans sjukhus, enligt de förhållanden vi i dag har avtal med sjukhuset på.

Vårt motiv till ett nytt avtal med S:t Göran är inte alls okänt för landstinget. Det har framgått tidigare. Det är att skapa största möjliga stabilitet för patienter och personal, särskilt med tanke på de komplikationer som en annan handlingsväg skulle innebära i och med att S:t Görans ägare faktiskt har bindande hyresavtal till slutet av 2009.

Därmed hoppas jag att jag har gett svar på frågan.

Anförande nr 83

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Herr ordförande! Det är fromma förhoppningar som finanslandstingsrådet nu framför. Jag är oerhört bekymrad, om det är så att du och jag har samma utgångspunkt i tillvaron, och det tycks vi ha, att den vård som ges på S:t Görans sjukhus är bra och har god kvalitet. Sjukhuset är omtyckt av patienterna, och de anställda trivs med att jobba där. Då är det bekymmersamt att du säger att du inte vet vilken lagstiftning som ditt statsråd i den socialdemokratiska regeringen överväger. Om jag hade varit i dina kläder hade jag nog närmast mig henne och frågat: Vad tänker du göra? Kan vi inte resonera om det här? Är det inte så att vi kan använda den bra sjukvården även i framtiden?

Det är inte bara det att du har bekymmer med att verkställa och ge människor den här goda vården i framtiden, du har också bekymmer med vad du ska göra om ni inte kommer överens med S:t Görans sjukhus eller om regering och riksdag förbjuder dig att driva verksamheten vidare.

Anförande nr 84

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Jag delar i allt väsentligt den oro som Christer Wennerholm ger uttryck för när det handlar om behovet av att skapa stabilitet och patientsäkerhet, oaktat på vilket sätt de vårdvolymerna ska omhändertas som vi i dag har avtal med sjukhuset om och som jag hoppas att vi ska kunna komma till ett nytt avtal om just för att klara de vårdbehov vi har i Stockholmsregionen.

Sedan är det alldeles självklart att jag för resonemang med mina statsråd och den socialdemokratiska ledningen om hur jag ser på behovet av att få klarhet i vilken lagstiftning som ska komma. Dessvärre kan man inte få någon definitiv klarhet förrän det föreligger en proposition och det har fattats ett riksdagsbeslut. Till dess jobbar jag på med att försöka få till stånd ett bra vårdavtal på de premisser som landstingsstyrelsen har gett oss att arbeta med.

Anförande nr 85

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Herr ordförande! Jag kan notera att Ingela Nylund Watz är en spelare. Jag vill inte påstå att du är spelmissbrukare, men du chansar och går ut i en väldigt tuff spelsituation, där du satsar på att det möjligen ska bli ett spel som går i din favör. Men om det inte gör det, var hamnar du då?

Jag tycker i stället, Ingela, att du skulle prata med dina statsråd. Jag tycker att du skulle ta med dem till Storbritannien, till Tony Blair. Du kan ta med dem till Spanien, till den nya socialdemokratiska regeringen där, och prata med dem om hur de ser på Capios verksamhet. Du kan också ta med Göran Persson och Ylva Johansson till Göran Perssons kompis nere i Tyskland, där han ofta är och håller tal för hans partivänner, och prata med dem om hur de ser på den privata vårdens förträfflighet och vad den kan bidra till. Då kanske du kan hjälpa till att stoppa stopplagen. Det skulle både du och jag vinna på.

Anförande nr 86

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Den allmänpolitiska diskussionen om vilka former för vård vi anser relevanta för det svenska samhällssystemet får vi föra i annat sammanhang. Jag har svarat på frågan om vi avser att ingå vårdavtal med S:t Görans sjukhus och i så fall när. Jag tänker inte upprepa det svaret. Jag bara konstaterar att vi är av precis samma uppfattning när det handlar om att säkerställa att de vårdvolymerna och den patient-säkerhet som det är angeläget att vi ska ha i Stockholmsregionen också ska finnas när vi har klarat ut om det är möjligt att komma överens med S:t Görans sjukhus om ett nytt vårdavtal.

Fråga 2)

Anförande nr 87

R o l f B r o m m e (fp): Jag vill ställa följande fråga till Lars Dahlberg: Kommer du att vidta några åtgärder för att snabbt återställa en fullgod bemanning med kvalificerade läkare och därmed kvaliteten på röntgenavdelningen på Astrid Lindgrens Barnsjukhus?

Bakgrunden är följande. Bemanningen av kvalificerade läkare på röntgenavdelningen på ALB är för närvarande starkt uttunnad till följd av olika besparingar, brister i organisationen med mera. Vissa tider på dygnet finns ingen kvalificerad läkare alls att tillgå. Det betyder att om det kommer in akuta fall kan ingen röntgenläkare med kunnighet om barn granska de röntgenbilder som tas. Bilderna kan bli liggande i timmar innan en kvalificerad läkare har möjlighet att tolka dem. I värsta fall kan det innebära att det finns risk för att allvarliga fel begås. Situationen är kaotisk på röntgenavdelningen. Kraftfulla åtgärder måste snarast vidtas för att förbättra situationen.

Anförande nr 88

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Rolf Bromme beskriver en kaotisk situation. Vi har faktiskt inga indikationer på att det är något slags kaos på röntgenavdelningen på Astrid Lindgrens Barnsjukhus. Däremot har man haft en del bekymmer. Men det är lite nyansskillnader här. Du får gärna utveckla beskrivningen av det kaotiska, för vi känner inte igen det från den knappa tid som vi har haft på oss för att försöka utröna hur situationen ser ut.

Däremot har vi under det senaste året haft ögonen på just läkarförsörjningen inom röntgen, för vi har bekymmer där. Våra sjukhusledningar har i uppdrag att titta särskilt på det. Inom Karolinska håller man på att se över hela organisationen av röntgen. Man räknar med att man ska kunna åtgärda den här typen av brister och få en säkrare tillgång till kvalificerad röntgenanalys. Det pågår ett sådant arbete.

Nästa vecka kommer det att vara ett uppföljningsmöte mellan tjänstemän från beställarkontoret Vård och ledningen för Astrid Lindgren. Då kommer vi att få ytterligare rapporter om hur det ser ut. Men, som sagt, kaoset känner vi inte igen.

Anförande nr 89

Rolf Bromme (fp): Jag kan säga att efter kl. 23 är det numera radiologen som tittar på bilderna. Det är, såvitt jag förstår, av besparingsskäl. Skulle det vara fel får du väl säga det.

I annat fall är det läkare som går på akuten som tittar på dem. Behöver man då tolka de här bilderna måste man ringa till en jourläkare i hemmet. Han eller hon kan komma in efter kanske en halvtimme eller så. Vad händer om man snabbt behöver operera – det är onödig tid som man måste vänta – eller om man bestämmer sig för att operera och det inte behövs? Det är den här typen av kvalitetsfrågor som ständigt dyker upp på röntgenavdelningen på Astrid Lindgrens Barnsjukhus.

Anförande nr 90

Landstingsrådet Dahlberg (s): Först vill jag gärna säga att jag har fullt förtroende för att ledningen på barndivisionen inom Karolinska och Karolinska sjukhusets ledning har kompetens att bedöma det här. Jag tänker inte ge mig in i de mer medicinska funderingarna på vem som kan göra vad inom sjukhuset.

Men det är rätt som Rolf Bromme säger att det är dyrt med små enheter på olika delar av sjukhuset, och man håller på med ett samordningsarbete som gäller detta. Det du just vittnade om stämmer ju, att man har använt andra resurser för att klara det behov av att analysera röntgenbilder som man har under dygnet. Jag kan inte se att det är något fel att använda resurserna effektivt. Det måste jag säga. Däremot måste vi naturligtvis noga följa att det här också kvalitetssäkras.

Anförande nr 91

Rolf Bromme (fp): Jag kan bara säga att enligt den information jag har fått är läkarna på röntgenavdelningen allmänt trötta på det här. Just i fråga om jousen efter kl. 23, vad händer om den ende kunnige röntgenläkaren, som då befinner sig i hemmet, inte kan ställa upp, det vill säga har blivit sjuk? Då blir det väldigt allvarligt.

Anförande nr 92

Landstingsrådet Dahlberg (s): Jag kan välja den mjuka vägen i det här resonemanget, för jag tycker naturligtvis att det här är en viktig fråga. Vi tar helt enkelt med oss den till det uppföljningsmöte som ska äga rum nästa vecka och försöker se till att det kommer fram information som visar om den här oron är befogad eller inte. Jag tror inte det. Men finns det indikationer på det ska man naturligtvis ta det på allvar. Vi försöker återkomma på ett eller annat sätt om detta. Jag tror som sagt att det möjligen är överdrivet. Men jag vågar inte säga att det är så. Vi får följa upp det nästa vecka.

Fråga 3)

Anförande nr 93

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! I går var det fem år sedan samarbetsavtalet med Capio undertecknades i denna byggnad. Sedan dess har landstinget enbart goda erfarenheter av samarbetet med Capio om S:t Görans sjukhus. Personalen har enbart goda erfarenheter, patienterna har det; väntetiderna har gått ned och sjukvårdskvaliteten har ökat. Detta är det enda sjukhuset i landet som årligen lämnar en kvalitetsrapport. Skattebetalarna i all synnerhet har haft glädje av detta. Stockholmarna är att gratulera till detta.

Frågan som följer av denna lilla inledning är: Anser du, Ingela Nylund Watz, att det finns några bärande skäl att uppmuntra regeringen till en ny stopplag med hänvisning till de erfarenheter Stockholms läns landsting har av samarbetet med Capio om S:t Görans sjukhus?

Anförande nr 94

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill naturligtvis börja med att tacka för frågan. Jag vill också särskilt uppmärksamma landstingsfullmäktige på formuleringen ”bärande skäl”. Jag tycker att det är ett skickligt sätt att ställa frågor på.

Låt mig svara så här. De skäl som landstinget anser att det finns för att reglera vårdens finansieringsformer framgår av de remissvar som landstinget har lämnat i anslutning till de här utredningarna. Där har vi för det första från landstingets sida förespråkade en reglering av gränser för utrymmet att blanda privat och offentlig finansiering. För det andra förordade landstinget att det var rimligt med någon slags reglering av att driften av den hälso- och sjukvårdsverksamhet som samordnas inom eller mellan sjukvårdsregioner inte skulle få överlämnas till någon annan huvudman. Det menade vi var en bra avvägning mellan offentligt och privat likaväl som mellan vad som bör vara föremål för nationell reglering respektive kommunal självstyrelse.

Vad det nu blir återstår att se. Jag vill hänvisa till den tidigare diskussionen jag hade med Christer Wennerholm. Men detta är vad vi så att säga har uppmontrat regeringen till. Jag är inte så säker på att det stämmer överens med vad Stig Nyman tycker är en rimlig lagstiftning på området. Men det är ju en annan sak.

Därmed har jag svarat på frågan.

Anförande nr 95

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är så sant. Tack för svaret, om vi nu ska utbyta lite artigheter också på dessa få minuter.

Det behövs reglering. Ja, vi har reglering. Vi har hälso- och sjukvårdslagen. Vi har en kommunallag. Problemet med det här som med en del andra frågor, Ingela Nylund Watz, är att det kommunala självstyret undergrävs bit för bit. Vi underkänns egentligen av staten när det gäller att bedriva hälso- och sjukvård på rimliga villkor.

När det här avtalet ingicks för fem år sedan fanns det ingen sådan reglering. Ändå är det här avtalet – utom möjligen differensen med hyresavtalet, men när det gäller vårdavtalet – ett mönster av ansvar och förutseende från båda parter som lett till att det har fungerat så utomordentligt väl och gett de goda erfarenheterna. Det tyder väl ändå på att det är svårt att hitta några bärande skäl för att reglera mer än vad som gällde för tiden vid detta avtals undertecknande.

Anförande nr 96

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag kan bara konstatera att det råder en ideologisk skillnad mellan mig och Stig Nyman när det handlar om synen på vad som bör vara en lämplig reglering när det handlar om vårdens driftsformer. Det är en frågeställning som vi får fortsätta att leva med.

Det jag har redogjort för var vad landstinget har uppmuntrat regeringen till i samband med att vi svarade på en remiss. Jag behöver inte återupprepa det. Jag har inte tid till det. Men det remissvar vi lämnade menar jag var en rimlig avvägning mellan å ena sidan det nationella inflytandet och å andra sidan det kommunala självstyret.

Anförande nr 97

Landstingsrådet Nyman (kd): Det är alldeles uppenbart att det finns en ideologisk skillnad, vad man sedan drar för slutsatser av det.

För egen del anser jag att det hade räckt att undanta universitetssjukhusen. Vi skulle inte ha fått någon ny sjukvårdsmarknad som regeringen är så till den grad rädd för, därför att det har inte uppstått någon marknad de här fem åren som S:t Görans har varit privat eller andra exempel i landet som vi kan lämna därhän så länge.

Ni vill göra ett undantag för att blanda privat och offentlig finansiering. Det kommer ju en fråga sedan om Stockholm Care, där ni har lagt ett uppdrag och sett till att vårdexporten ökar till gagn för landstinget. Ytterst gagnar det naturligtvis patienterna. Jag ska inte lägga mig i det. Men där blandas det friskt. Det intressanta i den debatten kommer väl om en stund.

Den ideologiska skillnaden är att ni vill hindra intresserade aktörer att investera och att engagera sig i utvecklingen av hälso- och sjukvården. Att S:t Görans blev ett sådant lysande exempel känner jag bara tacksamhet för, att ideologi och praktik kan stämma så väl överens måste man vara glad för och det är jag.

Anförande nr 98

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vad resultatet blir av de förhandlingar vi har med S:t Görans sjukhus vill jag låta vara osagt till dess att ett eventuellt avtal är påtecknat och klart. Det kommer väl i någon mån att vara vägledande om det finns privata entreprenörer som är villiga att satsa i svensk hälso- och sjukvård.

Fråga 4)

Anförande nr 99

Filippa Reinfeldt (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Min fråga till finanslandstingsrådet lyder: Kommer Stockholm Care även framdeles att erbjuda vård till privatpatienter från utlandet?

För dem som inte känner till det är Stockholm Care AB ett landstingsbolag som har det tydliga uppdraget att skapa vinst, alltså ett vinstdrivande bolag, genom att sälja sjukvård till patienter med annan finansiering än landstingsskatt, utlandspatienter.

Bakgrunden och skälet till min fråga är enkel. Jag tror på och tycker att lika villkor för vården är viktigt. Och jag har förstått via mediauppgifter att finanslandstingsrådet hotar eller kanske mildare uttryckt villkorar fortsatt vårdavtal från landstingets sida med S:t Görans sjukhus med att mena att det inte blir något fortsatt vårdavtal om de inte slutar upp med att sälja sin överkapacitet till andra vårdbehövande, vilket S:t Görans gör i likhet med landstingets eget bolag Stockholm Care AB.

Jag har också förstått via mediauppgifter att Ingela Nylund Watz tycker att regeringen ska se över lagen om vårdexport, som det här handlar om. Då kan man inte låta bli att bli orolig.

Anförande nr 100

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tror att Filippa Reinfeldt och jag är alldeles överens om att vår främsta uppgift som sjukvårdshuvudman är att se till att länets invånare får god vård i rätt tid. Vi är inte överens om hur vi ser på det som Stig Nyman var inne på tidigare, behovet av att reglera vårdens driftsformer. Men jag tror också, om det handlar om patientnytta och vårdens kvalitet, att vi är genuint överens om det fina med att vi från Sverige också kan bedriva export av den extremt högspecialiserade vård som det här handlar om.

Då ska man komma ihåg att vare sig hos Stockholm Care eller S:t Görans ska de som redan har betalat sin vård över skatten behöva betala en gång till. Stockholm Care förmedlar inte vård till dem som omfattas av sjukförsäkringen. Det ska de heller inte kunna göra på S:t Görans sjukhus. Men det är väldigt viktigt att ta vara på den unika kompetens som vi har inom svensk hälso- och sjukvård. Och om det krävs att vi ser över lagstiftningen på det här området för att det aldrig någonsin ska råda tvivel hos medborgarna, vare sig i vårt landsting eller någon annanstans i Sverige, om att någon kan köpa sig före i köer ska vi självfallet göra det.

I grunden finns det nämligen en risk hos de privata vårdgivare som tar emot privatfinansierade patienter. Det uppmärksammades för två år sedan av dåvarande sjukvårdslandstingsrådet som gick till storms mot att S:t Görans sjukhus öppnade den här möjligheten. Risken att man så att säga köper sig före i köerna är större i ett privat bolag där vi inte har samma insyn och kontroll från det offentliga som vi har över vårt eget bolag. Men självfallet ska vi se till att det inte råder något tvivel om vilka spelregler som här ska gälla.

Anförande nr 101

Filippa Reinfeldt (m): Sedan 1991 driver Stockholms läns landsting bolaget Stockholm Care AB, och över 5 000 patienter har behandlats på länets akutsjukhus sedan starten. Jag tycker att det här är bra, för det innebär att andra vårdbehövande kan få hjälp till vård där det redan finns en överkapacitet. Personalens kunnande och resurser tas till vara samtidigt som det innebär att inte några andra patienter tvingas vänta längre.

Att säga nej till försäljning av vård tycker jag vore detsamma som att säga ja till att välutbildad personal hellre ska tvingas sitta och rulla tummarna eller kanske ännu värre tvingas bli uppsagd från jobbet därför att landstingets vårdbeställningar minskat, alltså den vårdransonering vi är inne i, då personalen skulle bli övertalig.

Jag känner mig ganska förvissad om, Ingela Nylund Watz, att du delar min syn att det vore djupt fel och ganska omänskligt att säga nej till försäljning av vård oavsett vems *logotype* som står på lönekuvertet.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Vi är helt överens om mycket av det du beskriver och som jag också försökte att komplettera med. Man kan inte minska överkapaciteten utan att specialiseringen skadas och kompetensen minskar eller att i övrigt dyra investeringar står oanvända. Det vore mycket olyckligt eftersom alternativet skulle vara att vi i den här väldigt högspecialiserade vården skulle tvingas att vända oss utomlands och köpa de här mycket dyra alternativen i till exempel Tyskland, England eller USA. Ställda inför detta faktum har vi i bred majoritet i det här landstinget beslutat att genomföra vårdexport genom Stockholm Care. Jag tror att vi också framdeles kommer att hitta majoriteter för att göra det möjligt, även i ett läge där vi har en lagstiftning som eventuellt reglerar blandad och offentlig finansiering i hälso- och sjukvården.

Anförande nr 103

Filippa Reinfeldt (m): Ingela Nylund Watz pratar om kontroll av verksamheter, och jag måste erkänna att jag faktiskt inte riktigt förstår vad skillnaden är om Stockholm Care säljer vård till rika araber eller idrottsmän som inte har lust att vänta i vårdkö någonstans eller om det finns en överkapacitet i ett privat vårdföretag som tycker att det är bättre att sälja vård än att sitta och rulla tummarna. Jag förstår inte skillnaden. Båda erbjuder sin överkapacitet av vård till betalande patienter, vilket är bra för patienterna som får vård, vilket är bra för personalen som kan fortsätta att ha jobben kvar och som kan upprätthålla sin kompetens på en hög nivå genom att fortsätta att bedriva vård och behandling löpande.

Sedan vill jag tacka så mycket för svaret och, herr ordförande, bara säga att jag tycker att det var lite synd att inte den här nyordningen med frågestunden utannonserades så att vårdpersonal, medier och allmänhet kunde följa aktuella frågor i en sådan här frågestund, eftersom det faktiskt inte är känt att frågestunden äger rum.

Anförande nr 104

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Avslutningsvis vill jag bara påpeka att det finns en väldig skillnad mellan utländska patienter som vi tar emot och svenska patienter. Den viktiga skillnaden är det faktum att svenska medborgare redan har betalat sin vård via skatten. Alla svenskar har alltså redan betalat sin vård en gång och det är inte rimligt att landstingsfinansierade vårdgivare tar betalt två gånger.

Jag vill återigen hävda att det är bra för svensk hälso- och sjukvårds utveckling och kvalitet att vi kan upprätthålla kompetensen i de sällanspecialiteter det här handlar om genom att arbeta med vårdexport. Men jag är självfallet angelägen om att se till att det sker på ett sådant sätt att ingen svensk medborgare eller någon annan som är berättigad till hälso- och sjukvård i vårt landsting kan riskera att känna att man hamnar efter i kön.

Ordföranden: När det gäller det lilla påpekandet från Filippa Reinfeldt ska vi försöka bättra oss och se till att det inför nästa fullmäktige riktas mer uppmärksamhet på frågestunden.

Fråga 5)

Anförande nr 105

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag har ställt en fråga till Birgitta Sevefjord. Tycker du att det är rimligt att äldre kvinnor diskrimineras med att få betala en hög avgift för en undersökning om de känner oro för att de har cancer i underlivet?

Bakgrunden är det beslut som sjukvårdsutskottet antog och som gällde screening av åldersgruppen 23–60-åringar. Barnmorskor ska ta över och göra de här hälsokontrollerna där man betalar 140 kronor, medan övriga hälsokontroller skulle ha full avgift. Det här har lett till att kvinnor i dag får besked om att de får betala full avgift om de kommer med oro. Det betraktas som ett sjukvårdsbesök.

Anförande 106

Landstingsrådet Sevefjord (v): Nej, jag anser naturligtvis inte att kvinnor som är 60 år eller äldre ska betala mer än andra när man gör gynekologiska besök, förutsatt att de är medicinskt motiverade. Det är själva grundtanken.

I din fråga finns det flera olika delar. Den första är att det finns ett beslut, som ni också jobbade efter under förra mandatperioden, att mellan åren 23 och 60 år kallas man regelbundet till gynekologisk cancerscreening av cervixcancer. Det är oförändrat. Det beslutet och den åldersgränsen är inte satt bara rakt upp och ned utan efter medicinska konsultationer. Vi följer i den här frågan också Socialstyrelsens anvisningar. Du sitter ju i Socialstyrelsens styrelse, om jag inte har helt fel, så om du tycker att vi ska ändra åldersspannet är det väl bra om du lyfter den frågan i Socialstyrelsen så kanske vi kan få en ändring till stånd. När det gäller just cancerscreening av cervixcancer följer vi Socialstyrelsens rekommendationer. Men jag skulle gärna vilja veta om du tänker driva frågan i Socialstyrelsen så att vi i så fall ska ändra de rekommendationerna.

Är man äldre än 60 år eller yngre än 23 år är det självklart att man ska gå till sin gynekolog om man har problem. Och man betalar, precis som alla andra, den taxa som gäller. Det du pratar om är hälsundersökningar som inte är medicinskt motiverade. Det finansierar vi inte med skattepengar. Det har vi egentligen inte gjort tidigare heller. Vi har bara tydliggjort att hälsundersökningar som inte på något sätt är medicinskt motiverade kan man inte finansiera med skattemedel. Det utrymmet har vi inte. Men huruvida det är en hälsundersökning eller en medicinskt motiverad undersökning måste ju gynekologen avgöra. Det kan inte vi politiker avgöra. Det utgår jag från att gynekologen gör när kvinnan i så fall ringer till sin gynekolog djupt oroad över det problem hon har. Sedan är det gynekologen som avgör om man ska få göra ett besök och vad man ska göra under det besöket.

Anförande nr 107

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Min fråga handlar inte om screening utan om kvinnor som har passerat den ålder då man gör screening och känner oro för att de kanske har cancer i underlivet.

Effekten av er politik är att kvinnor med oro för cancer har diskriminerats efter det här beslutet. Informationen till vårdgivarna om avgränsningen mellan hälsokontroll och sjukvårdsinsatser har varit så bristfällig att det har blivit rena vårdlotteriet om man får betala 700 kronor eller får betala den vanliga gynekologavgiften. Det är inget annat än ren och skär åldersdiskriminering av äldre kvinnor.

Vi i Folkpartiet tycker att det är rimligt att barnmorskor tar över den rena screeningen av cervixcancer. Det är bra om läkarna får tid att ta emot kvinnor som har oro eller symtom.

Men vi i Folkpartiet vill betona att kvinnor som känner oro ska ha rätt till läkarbesök. Det är här som det har gått snett, när man tolkar det beslut som togs i juni så att det är fråga om en hälsokontroll när en kvinna söker läkare därför att hon känner oro. Många kvinnor har i klimakteriet diffusa besvär och kan ha behov av läkarkonsultation.

Anförande nr 108

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Kvinnor har i dag liksom tidigare möjlighet att kontakta sin gynekolog när de känner oro, och det gör de naturligtvis. Sedan är det gynekologen som avgör vilken typ av undersökning som ska göras. Det kan inte jag som politiker avgöra. Jag sätter stor tilltro till att gynekologen faktiskt vet vad som ska göras när kvinnan söker kontakt därför att hon känner oro över att något är fel. Så har det varit tidigare, och så är det fortfarande.

Jag har hittills inte hört talas om en enda kvinna som har behövt betala vare sig 500, 600 eller 700 kronor vid ett privatläkarbesök hos en gynekolog därför att en gynekolog har vägrat att undersöka kvinnan.

Jag tror att din oro är överdriven. Det har inte blivit de effekter som du talar om. Dessutom har vi ett brett stöd av gynekologerna i Stockholms läns landsting för de åtgärder som vi har vidtagit. Det har varit omfattande möten med massor av

gynekologer i Stockholm, och i huvudsak tycker man att det vi gör nu är helt korrekt och riktigt. Man ser inga problem med det.

Anförande nr 109

Landstingsrådet Rydberg (fp): Du vill gärna prata om screeningfrågan och avgränsningen i det sammanhanget, men det är inte vad min fråga handlar om, utan den handlar om kvinnor som har passerat den ålder när screening inte längre är aktuell. Kvinnor som har passerat klimakteriet vet att kvinnor i den åldern har ökad risk för cancer i äggstockarna och cancer i livmodern, men de har inte större risk att få cancer i livmoderhalsen.

Symtomen på äggstockscancer och livmoderkroppscancer är ofta diffusa, som gaser i magen, att buken känns större eller att man känner sig uppkörd. Det kan vara svårt för en kvinna att avgöra om det är vanliga matsmältningsproblem eller något som har med äggstockar och livmoder att göra.

De symtomen kan leda till en sådan oro att man vill ha en läkarkontakt. Jag har faktiskt redan kommit i kontakt med kvinnor som har blivit nekade att få gynekologbesök. Man har sagt att det är en hälsokontroll, trots att de känner oro. Då tycker jag att det har gått snett i informationen, och det var skälet till att jag ville ta upp frågan.

Dessa cancerformer kan upptäckas tidigare med ultraljud och gynekologiska undersökningar, och därmed är möjligheten till bot bättre. Då ska inte äldre kvinnor diskrimineras och inte få de här undersökningarna.

Anförande nr 110

Landstingsrådet Sevefjord (v): Vilka medicinska metoder som ska användas för att upptäcka de cancerformer som du pratar om finns det olika åsikter om. Ultraljud är till exempel inte den perfekta metoden och kan inte upptäcka alla dessa cancerformer.

Däremot stämmer det att cancer kan ta sig uttryck som gaser, småblödningar och så vidare. Jag utgår från att kvinnan, när hon har den typen av problem, kontaktar sin gynekolog, som man har gjort under alla år, och då naturligtvis blir mottagen av gynekologen.

Jag har svårt att tro att en professionell människa som en gynekolog, så hög specialiserad som en gynekolog är, skulle avvisa en kvinna som har allvarlig oro och också tecken på att någonting kan vara fel. Då kan man nog ifrågasätta hur gynekologen hanterar sitt uppdrag och sitt ämbete.

Jag håller med dig om att äldre kvinnor har många problem på områden där behandlingen är eftersatt. Det gäller den sexuella hälsan, underlivsbesvär och annat. Därför lyfter vi nu i budgeten för år 2005 upp att vi ska se över inkontinensvården, ett område där äldre kvinnor i allra högsta grad är bland de drabbade.

Fråga 6)

Anförande nr 111

Pia Lidwall (m): Ordförande, ledamöter! Jag har ställt följande fråga: Anser du att patienterna vid mag-tarmverksamheten vid Ersta sjukhus även i fortsättningen ska få möjlighet till denna dokumenterat kostnadseffektiva och medicinskt högstående vård vid Ersta?

Bakgrunden är följande. Vården av mag-tarmsjukdomar bedrivs i dag såväl i landstingets regi som på fristående enheter. Det vet vi. En av dessa enheter är Mag-tarmcentrum vid Ersta sjukhus.

Ersta är en ideell organisation som i dag erbjuder god vård till en kostnad som är lägre än landstingets egna enheter kan prestera. Samtidigt som de har full tacksägelse för alla delar av vårdbehovet hos de berörda patientgrupperna har de mycket korta såväl vårdtider som väntetider.

Av den nyligen producerade slutrapporten från 3S-utredningen kan man dock dra slutsatsen att det inte kommer att finnas något mag-tarmcentrum kvar vid Ersta efter 2006.

Anförande nr 112

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Pia! I dagsläget är det självklart att Ersta ska bedriva den här vården, eftersom vi alldeles nyligen har förlängt avtalet med dem.

Den slutsats som du drar av 3S-utredningen – om Stockholms framtida sjukvård – får stå för dig. Jag drar inte samma slutsats. Det som däremot är viktigt är att vi nu, sedan tjänstemannaförslaget har lagts, tillsammans politiskt diskuterar hur vi ska utveckla, genomföra och följa upp inför framtidens sjukvårdstruktur.

Det viktiga för mig är inte vem som bedriver verksamheten, vilket jag vet att du gärna vill lyfta fram, utan det viktiga för mig är att vi kan erbjuda en högspecialiserad vård, där så behövs med koncentration och med hög kvalitet.

Anförande nr 113

Pia Lidwall (m): Jag har debatterat Ersta sjukhus förr. Det är inte utan oro som jag fortfarande känner att det inte riktigt är säkrat med Ersta sjukhus, Inger Ros. I 3S-utredningen har man inte nämnt att det finns en rätt stor forskningsavdelning där. Man har ett betydande antal operationer på flera olika cancertyper, och man har väldigt goda resultat.

Dessutom kan man också tolka tjänstemännens budget, som kom i går kväll, så att man faktiskt vill spolia och förstöra den här verksamheten. Jag är tyvärr inte nöjd med ditt svar.

Anförande nr 114

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Det är möjligt, Pia, att du inte är nöjd med mitt svar. Det ligger väl också lite grann i din roll att inte vara det. Däremot kan jag inte förstå din oro för att vi inte satsar på Ersta. Vi har tagit ett antal beslut om utveckling av Ersta på en rad andra områden. Ersta som verksamhet är något vi är överens om ska finnas kvar.

När det gäller den högspecialiserade vården och att du inte är nöjd med mitt svar vill jag inte binda mig inför den framtida diskussionen. Även jag vet att Ersta har bra forskningsresultat och bedriver bra vård, men det gör också Karolinska. Det viktiga är att vi kan erbjuda en mag-tarmverksamhet där medborgarna får en högspecialiserad vård. Jag tycker att det måste vara den fråga som vi ska diskutera, sedan vi har tagit det principiella strukturbeslutet om framtidens sjukvård.

Anförande nr 115

Pia Lidwall (m): Om man är patient på Ersta kommer man in i en vårdprocess som är professionell rakt igenom, alltifrån receptionistens mottagning till utskrivningen. Om det blir komplikationer och man får återfall får man komma tillbaka till samma doktor. Det är omvittnat och dokumenterat.

Om vi inte är nöjda med den vården, som är högspecialiserad och professionell, då vet jag inte vilken vård vi eftersträvar.

Stockholmarna är att beklaga om du är beredd att riva ner en sådan verksamhet, som man så sakteliga har byggt upp och där ett drygt 30-tal överläkare och forskningsinriktade doktorer arbetar i en professionell verksamhet.

Jag hoppas innerligen, Inger Ros, att du står för att det inte är vem som bedriver vården som är det viktiga, utan att vi faktiskt är nöjda med verksamheten vid Ersta, och då kan den få finnas kvar.

Anförande nr 116

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Pia. Om jag inte tyckte att verksamheten vid Ersta var bra hade jag inte bidragit till att vi förlängde avtalet med dem. Det är det första. Det är självklart att det är bra verksamhet.

Men samtidigt måste vi diskutera framtiden. Då är Ersta sjukhus en avtalspart. Vi måste diskutera om de är intresserade, med de förutsättningar som vi i fortsättningen kan ha när det gäller den högspecialiserade vården.

Jag hoppas verkligen inte att den oro som du för fram här i talarstolen ska sprida sig som ett rykte till patienterna om att den här verksamheten ska rivas ner och förändras, förrän vi faktiskt har diskuterat hur vi ska ha det med mag-tarmverksamheten i framtiden. Den diskussionen får du delta i precis på samma villkor som jag.

Fråga 7)

Anförande nr 117

Olle Reichenberg (m): Herr ordförande! Jag ställer följande fråga till finanslandstingsrådet: Avser du, Ingela, att lägga en budget där underskottet för 2003 inte återställs?

Bakgrunden till min fråga är att vi för några dagar sedan fick tjänstemännens budgetförslag. I det föreslår man att landstinget med åberopande av synnerliga skäl ska ansöka om att inte få återställa underskottet, det vill säga att skjuta upp det.

Anförande nr 118

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag vill tacka Olle Reichenberg för frågan och svara så här: Landstingsstyrelsen lägger förslag till budget den 9 november. Till dess får du ge dig till tåls. Vi kommer att hantera denna fråga i samband med budgeten.

Personligen delar jag nog i långa stycken förvaltningens bedömning. Men vi har ännu inte hanterat frågan i vår beredning av budgeten, så det återkommer vi till.

Anförande nr 119

Olle Reichenberg (m): Tack för det, Ingela!

Jag kan ändå konstatera att sedan du och majoriteten tillträdde i landstinget har ni höjt skatten med 7 miljarder kronor varje år. Det ger ca 25 miljarder kronor för den här fyraårsperioden. Till det kommer att ni har fått mer pengar från regeringen, ungefär 600 miljoner kronor per år.

Jag tycker att det vore konstigt, Ingela, om du inte kan återställa underskottet på 1,8 miljarder kronor trots de ökade skatteintäkterna på nästan 7 miljarder kronor per år. Man undrar vart pengar tar vägen.

Anförande nr 120

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag skulle kunna lockas in i en mycket intressant diskussion om landstingets ekonomiska politik under de senaste mandatperioderna, men jag ska avhålla mig från det och koncentrera mig på svaret på frågan, som är: Du får ge dig till tåls till den 9 november eller i anslutning till att handlingarna till landstingsstyrelsens sammanträde skickas ut.

Anförande nr 121

Olle Reichenberg (m): Jag tycker ändå att det är lite konstigt att du i en så angelägen fråga inte har en klarare uppfattning nu än vad du ger uttryck för.

Jag kan också, Ingela, konstatera att dina stödtrupper i riksdag och regering förbereder en lagändring som skulle innebära att budgetunderskott ska täckas in på tre år i stället för två år, som i dag. Det har kommit en proposition från regeringen om det.

Jag kan också konstatera att trots en sådan hjälp – om propositionen går igenom – ser det inte ut som om du och majoriteten kommer att klara detta.

Tjänstemännens budgetförslag ger vid handen att det år 2006 kommer att finnas ett ackumulerat underskott i landstinget på minst en halv miljard, trots 600 miljoner kronor i ökade statsbidrag, trots 7 miljarder i höjd skatt och trots att utjämningsystemet har bromsats upp.

Jag undrar, Ingela, vart pengarna tar vägen. De rinner bara iväg.

Anförande nr 122

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! På vilket sätt kassan i landstinget har hanterats under det här året kommer att avgöras genom revisionsdebatten. Allt annat är fria tolkningar av den politik som förs.

Det har jag ingenting emot, men jag kommer naturligtvis att värja mig mot en tolkning där man hävdar att vi har misskött landstingets ekonomi. Det får faktiskt revisionsdebatten avgöra, och det tror jag också att Olle Reichenberg på sin kammare egentligen känner är det mest kloka sättet att hantera den här debatten på.

Jag tänker inte lockas att föra en diskussion om landstingets ekonomiska politik. Jag tycker att revisionsberättelserna talar sitt eget, tydliga språk i denna fråga.

Vi återkommer den 9 november. Då kommer Olle Reichenberg och alla övriga att få besked om vilka bedömningar vi gör om eventuella regleringar av tidigare års underskott.

Fråga 8)

Anförande nr 123

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag vill fråga trafiklandstingsrådet Anna Berger Kettner följande: Delar du din partikollega Staffan Holmbergs åsikt att den pågående reklamkampanjen för underkläder på SL-bussarna inte är stötande?

Bakgrunden är att det sedan några veckor tillbaka pågår en reklamkampanj för underkläder på de blå SL-bussarna. I annonserna poserar kvinnor i underkläder i utmanande poser. I en radiodebatt där även jag själv deltog gav den socialdemokratiska styrelseledamoten i SL Staffan Holmberg uttryck för uppfattningen att den aktuella reklamen inte var stötande och att denna sorts reklam måste få förekomma i kollektivtrafiken.

Som andre vice ordförande i SL är jag bekymrad över att en ledamot i SL-styrelsen ger uttryck för denna åsikt.

Anförande nr 124

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Äntligen, Maria, en fråga som jag kan svara rakt på: Nej, jag delar inte en sådan uppfattning.

Jag var inte närvarande och kunde inte lyssna på intervjun, så jag måste ge dig *the benefit of the doubt*, att det är precis som du beskriver det.

Låt mig dock ge en bakgrund till det vi nu diskuterar. I SL finns det regler för hur reklamen ska se ut. Det sätts upp ungefär 3 000 reklambudskap i SL-trafiken varje år, och ungefär 20 av dem väcker reaktioner.

Policyn är skapad under borgerlig majoritet under förra mandatperioden. Vi i den nya majoriteten har känt att det inte fungerar tillräckligt bra. 20 av 3 000 är inte en särskilt stor andel, men det är ändå för mycket. Därför lade vi en skrivelse i början av året om att man behöver se över vilka regler som ska gälla.

För den skrivelsen fick vi väldigt stark borgerlig kritik, bland annat i den här salen, för att vi var något slags stalinister eller så. Ni kan tänka på det Andres pratade om tidigare i dag.

Förvaltningen återkom med ett svar på skrivelsen i april. Det handlade bland annat om att man skulle gå djupare med dem som har ansvar för annonseringsupp-låtelsen och med viktiga annonsörer för att tydligare diskutera vilka regler som gäller. Vi tyckte dock att vi behövde gå lite djupare och gav ett tilläggsuppdrag, och den här gången fick vi stöd av Maria.

Jag tycker inte att detta är en särskilt lätt fråga. Den sorts sexualiserande generaliseringar som är direkt pornografiska är rätt lätta att upptäcka, men det finns en hel del andra budskap som är betydligt svårare att hantera.

För min del tycker jag nog att den lättmargarinreklam som framställer väldigt smala och vältränade människor under rubriken "Jag har bestämt mig" – och därmed trummar in i barn och ungdomar och oss andra att frågan om att ha perfekt kropp bara är en fråga om viljestyrka – kan anses vara än värre än den reklam som vi nu reagerar på.

Anförande nr 125

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag tackar för svaret och är glad över ditt nej och att du inte ansluter dig till Staffan Holmbergs åsikter. Jag tycker att det är utmärkt. Jag har en utskrift av radioprogrammet, om du önskar kontrollera vad jag säger eller har skrivit.

Den här policyn skapades inte av de borgerliga partierna, utan det är en policy som reklammarknaden själv har tagit fram när det gäller vilken typ av reklam som man ska ha eller inte ha i den här typen av medier.

Jag är glad att debatten har kommit upp i SL-styrelsen, för det är precis som Anna Berger Kettner säger: det är ingen lätt debatt. Vi ska akta oss för att komma in en censurdebatt, men när det gäller sexualiseringar eller andra sätt att framhäva män

eller kvinnor på ett stötande sätt tror jag nog att vi kan vara rätt eniga i diskussionen.

Det är oerhört viktigt att vi just från SL-styrelsen sätter ner foten och diskuterar vad vi ska göra och inte göra. Men inte heller det instämde Staffan Holmberg i. Han tyckte att det var en fråga för tjänstemännen i SL. Men jag hoppas på ditt bifall även på den punkten. Detta är en fråga där vi ska ta ställning i styrelsen – inte i detalj men beträffande policyn.

Anförande nr 126

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Nu gör du det lite enkelt för dig, Maria. Det jag hänvisar till är inte den kortfattade policy som du pratar om. Det skrevs ett detaljerat avtal under den tid ni styrde i landstinget. Där hade ni säkert kunnat få ett ord med i laget, om ni inte hade velat lämna det till tjänstemännen.

Det är väldigt viktigt att vi diskuterar vad som ska gälla, inte bara när det gäller sådant som kan uppfattas stötande därför att det nästan kan anses vara pornografiskt utan också beträffande det som handlar om att objektifiera människor, människors kroppar och människors existens.

Jag tycker också att vi ska ta tag i det som också står i policyn, nämligen att det inte ska finnas reklam som är direkt mot kollektivtrafiken. Den regeln har tolkats väldigt olika, och jag har själv varit bland de annonsörer som inte har fått ha kvar sina budskap därför att vi inte hade samma politiska åsikt som den förra majoriteten.

Folkpartiet driver frågan om en ökad kommersialisering av kollektivtrafikens miljöer, så ni har mycket att bidra till. Vi kan konstatera att marknadskrafterna i alla fall inte gör jobbet åt oss.

Anförande nr 127

Landstingsrådet Wallhager (fp): Jag driver frågan om en ökad kommersialisering av de offentliga rummen i SL med tanke på att det med all önskvärd tydlighet framkommer att SL behöver ökade intäkter. Därmed är det inte sagt att vi ska släppa in vad som helst.

Det är därför jag tycker att det är oerhört viktigt med den här debatten, där vi just från styrelsens sida tar ställning till vad vi tycker är rimligt och inte rimligt och är tydliga, oavsett om det gäller sexualiserande reklam, om det anses vara främlingsfientlig reklam eller om det handlar om något annat som vi enligt policyn ska vara mot.

Den policy som jag hänvisar till är den som Reklamförbundet har tagit fram och inte den som togs fram under förra mandatperioden.

Jag är glad för att vi är inne på samma linje, Anna. Vi kanske kan vara eniga i denna fråga även om vi inte är det i andra.

Anförande nr 128

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Ja, det hoppas jag också. Dock vill jag säga att det för mig inte är självklart att underklädsreklam är ond och lättmargarinreklam god. Frågan är hur den framställer människor, nämligen som sexualiserade objekt vars enda kvalitet har att göra med hur de ser ut eller som hela personer.

Fråga 9)

Anförande nr 129

Inga - Britt Backlund (kd): Ordförande, ledamöter! Jag har ställt följande fråga till ansvarigt landstingsråd: Är du beredd att göra en översyn av missbrukarvården för att säkerställa att rätt vård ges?

Bakgrunden är denna. Missbrukare får inte rätt vård, enligt en rapport av stadsrevisorerna, som menar att handläggarna ignorerar tidiga signaler på missbruk. Dessutom får många som genomgår behandling ingen eftervård, och unga narkotikamissbrukare får ingen hjälp alls. Missbrukarvården är också, menar man, inriktad på alkoholister, trots att de flesta är blandmissbrukare. En översyn behövs uppenbarligen.

Anförande nr 130

Landstingsrådet Sevefjord (v): Tack för frågan! Den revisionsrapport som Inga-Britt Backlund refererar till kommer från Stockholms stad och handlar om en granskning av socialtjänstens insatser för vuxna missbrukare. Det är fyra stadsdelar i Stockholms stad som hanteras.

I revisionsrapporten utdelar man kraftfull kritik mot just missbrukarvården och uppföljningen av missbrukare.

Jag har inte hunnit läsa rapporten i detalj, och jag vet inte om du har hunnit göra det heller. Men vad som är lite förvånande när man läser rapporten är att landstinget över huvud taget inte finns med i den. Det tycker jag är synd, för det finns ändå ett omfattande samarbete mellan kommun och landsting när det gäller vården av missbrukare – eller beroendevården, som vi också säger – och vården av psykiskt sjuka människor.

Vi har gemensamt mellan kommunerna och landstinget ett policydokument från 1998, och vi har beslutat att vi måste se över det policydokumentet. Med tanke på att revisorerna över huvud taget inte har sett till landstingets roll är det väl lämpligt att få igång det arbetet.

När det gäller helhetsgreppet: Ett sätt som vi har hanterat den här frågan på – det finns ju stora problem inom missbrukarvården, med kopplingar till både barn-, ungdoms- och vuxenpsykiatrin – är att vi har tillsatt en psykiatrisamordnare som har ansvar för både beroendevården i landstinget och barn- och ungdomspsykiatrin. Det har vi gjort just för att se över helheten och vad vi kan göra för att förbättra det arbete som sker i dag.

Det är många saker vi vill göra. Bland annat vill vi förbättra samarbetet med kommunerna för den grupp som vi i dagligt tal brukar kalla dubbeldiagnoser, det vill säga människor som har komplexa missbrukarproblem och även är psykiskt sjuka. Vi har också tagit fram en Fokusrapport som mycket bygger på att vi måste utveckla samarbetet med kommunerna.

Vi jobbar väldigt hårt med rättspsykiatri, för det är ett annat område där ett utvecklat samarbete med kommunerna krävs. De här människorna är ju ofta psykiskt sjuka och har också ett blandmissbruk.

Anförande nr 131

Inga - Britt Backlund (kd): Jag tackar för det. I slutet av 2002 beslutade kommunstyrelsen att missbrukare skulle erbjudas skräddarsydd vård genast och att resultatet av behandlingarna skulle redovisas. Men sedan dess har mig veterligt ingenting hänt.

Socialtjänstlagen kräver att kommunen ska förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Revisorerna fann anmälningar om missbruk hos personer under 20 år som inte hade föranlett några åtgärder.

Därför menar jag att det behövs en översyn av hela missbrukarvården, det vill säga hela vårdkedjan.

Anförande nr 132

Landstingsrådet Sevefjord (v): Vad du säger är att det behövs ett intensivare samarbete. Det du refererar till är kommunernas ansvar. Vi har ansvar för vad landstinget gör. Vi har ett omfattande samarbete just med kommunen när det gäller till exempel Mariamottagningen för unga som använder för mycket alkohol eller narkotika ute på staden och transporteras dit av polis eller på annat sätt. Där har vi ett intensivt samarbete med kommunen.

Vi har ett utvecklat samarbete när det gäller de så kallade dubbeldiagnoserna. För ett par veckor sedan fick vi en redovisning från länet av hur man jobbar tillsammans med kommunen när det gäller den här gruppen patienter, personer med dubbeldiagnoser eller komplexa vårdbehov.

Det pågår ett oerhört omfattande arbete runt om i kommunerna med att få just vårdkedjan att fungera, för att få samarbetet att fungera för den här gruppen människor.

Det var muntliga föredragningar, så jag har begärt att få in en skriftlig rapport om hur långt man har kommit runt om i kommunerna i samarbetet med landstinget för just den här gruppen patienter. Så fort jag får den rapporten i min hand ska jag gärna ge den till dig som ett tecken på att vi faktiskt försöker förbättra arbetet. Men jag håller med dig om att det är svårt.

Anförande nr 133

Inga - Britt Backlund (kd): Tack för det! Missbrukarvården saknar både öppenvård och behandling som är anpassad för framför allt unga narkomaner. Det är alarmerande. Revisorerna menar att kommunen ignorerar tidiga symtom på missbruk, och många som ändå genomgår behandling får ingen eftervård, säger de. Unga narkotikamissbrukare får ingen hjälp alls.

Boven i dramat verkar vara resursbrist. I den mån kommunen har erbjudit akuthjälp är risken för återfall stor, då inte hela vårdkedjan – inom både kommunen och landstinget – fungerar. Alltså hoppas jag på en översyn av hela missbrukarvården.

Anförande nr 134

Landstingsrådet Sevefjord (v): Fortfarande citerar du i stor utsträckning sådant som gäller brister i kommunen, som jag har svårt att åtgärda. Men vi kan samarbeta bättre med kommunen, så att det fungerar bättre.

Botkyrka kommun är till exempel en så kallad modellkommun där vi utvecklar och fördjupar ett samarbete mellan landstinget och kommunen just när det gäller missbrukarvården, allmänpsykiatrin och barnpsykiatrin i ett paket. Det ska bli oerhört spännande att se vad som kommer ut av det arbetet, som just har påbörjats. Jag kan inte säga vilka konkreta resultat man har nått, men det handlar om riktade insatser.

Man gör samma sak till exempel inne i Stockholms stad, där det i november öppnades ett samverkanscentrum mellan just landstinget och kommunen, där man ska förbättra omhändertagandet av missbrukare och människor med dubbeldiagnoser.

Vi gör alltså olika försök att förbättra arbetet. Mycket av det du refererar handlar faktiskt om att det brister inom kommunen. Men det brister delvis också inom landstinget, vilket jag är väl medveten om. Vi får jobba vidare så att det kommer att fungera bättre.

Fråga 10)

Anförande nr 135

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag har ställt en fråga som lyder: Kan sjukvårdslandstingsrådet garantera en god tillgång på tolkservice till för beställaren bästa möjliga pris?

För att förtydliga mig vill jag säga att det är dövtolkservice som jag pratar om, och då tänker jag på teckentolkar och skrivtolkar.

För hörselskadade och döva är det otroligt viktigt att ha tillgång till tolk för att kunna fullgöra sitt jobb och vara ute i samhället. Vad jag har förstått har man nu bromsat upp det, och sedan mitten av augusti finns det näst intill inga tolkar alls att få tag på. Stämmer det?

Anförande nr 136

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige, Marie! Nej, den bilden har jag inte. För att svara på din fråga: Att ”garantera” känns lite hårt uttryckt – det kan hända många saker – men jag lovar att jag ska göra mitt bästa för att det ska fungera.

Det finns ett problem som är glädjande: utbildningsnivån för dessa personer höjs oerhört snabbt, vilket gör att de ute i samhället behöver tolkar, precis som du säger. Men det är svårt att få tag i kompetenta tolkar.

Nu tillskjuter vi medel i budgeten för 2005 och hoppas att vi ska kunna rekrytera tolkar. Det pågår dessutom en upphandling som granskas i dagarna och där vi ska få ett slutbesked för att kunna få ett nytt avtal som gäller från den 1 november.

Det vidtas en rad åtgärder, men att det skulle vara en ”katastrof” eller hur du uttryckte dig vill jag inte tillstå, för någon rapport om det har i alla fall inte vi fått. Men att det finns bekymmer stämmer.

Anförande nr 137

Marie Ljungberg Schött (m): Jag hoppas att du har rätt och jag har fel, men tyvärr tror jag inte att det är så.

Jag har pratat med flera både hörselskadade och döva och även pratat med flera av utövarna. De säger att från någon gång i mitten av september har man dragit ner, så att det i praktiken är bara Tolkcentralens tolkar som är ute och jobbar, medan Stockholmstolkarna har dragit ner så att de ger ungefär 10 procent av sin kapacitet. Övriga privata tolkar ger egentligen ingenting eller får egentligen inte ge något, eftersom man hänvisar till att pengarna är slut.

Naturligtvis finns det olika historier om varför det har blivit så. Poängen är att många av de döva i dag står utan tolk. Det som gör mig mest orolig är man från alla håll påstår att man i dag inte längre har rätt att beställa tolk någon annanstans än hos landstingets tolkcentral.

Då är vi tillbaka i ett problem som fanns tidigare, när man blandade ihop sin beställar- och utförarroll. Om det är så att landstingsdriften också är den som ser till att fördela uppdragen till andra är vi lite grann ute på farlig mark, tycker jag.

Anförande nr 138

Landstingsrådet Ros (s): Marie! Nu vidgar du den fråga som du hade ställt till mig, så vi hinner kanske inte med det, eftersom vi har ganska kort tid på oss.

Jag tror att vår beskrivning kan mötas någonstans på mitten. Jag erkänner att det finns bekymmer som beror på att det är svårt att få tag på kompetenta tolkar. Det gör att vi nu utökar budgeten och också öppnar ett resursteam för döva där vi lägger 3 ½ miljoner. Det är en diskussion som vi får återkomma till i budgetfullmäktige. Jag hoppas naturligtvis att du stödjer de förslagen i budgeten, för att vi ska kunna utöka verksamheten.

Det är egentligen den fråga som du har ställt. Jag vidgår att det finns vissa bekymmer, men det finns en väldigt bra plan som utgår från behoven, som vi ska försöka tillgodose.

Anförande nr 139

Marie Ljungberg Schött (m): Vad jag förstår finns det i dag teckentolkar på marknaden medan det saknas pengar för att beställa deras tjänster. Däremot är det viss brist på skrivtolkar. Men det finns i dag också skrivtolkar som är arbetslösa.

Jag är glad att du säger att vi ska återkomma till frågan i budgeten och att du har för avsikt att göra något åt den. Då skulle jag vilja att vi tittar på frågan vem man kan beställa. Även döva personer borde ha möjlighet att vara med och påverka, beställa sin tolk och välja vilken tolk man ska ha.

Jag skulle också vilja att vi kom överens om att detta på något sätt borde periodiseras över året, så att det inte alltid blir så att man i slutet av året tvingas säga nej till tolkar till barnens julspel och vad det kan vara. Det man har dragit in på nu är framför allt det som kallas fritidstolkning, och det drabbar framför allt barnen i Stockholm, vilket jag tycker är jättetrist.

Anförande nr 140

Landstingsrådet Ros (s): Jag delar den uppfattningen, Marie, så vi är tämligen överens. Vi jobbar också på att försöka åtgärda den här frågan.

Jag håller också med om att om vi har en verksamhet måste budgeten räcka hela året. Annars blir det bekymmersamt, för då kanske man har givit löften som man inte kan leva upp till.

Jag ser fram emot det resultat som vi snart kommer att få ta del av när det gäller upphandlingen och hoppas att vi också därigenom kan rätta till en del av det vi har problem med i dag.

Ordföranden: Jag vill göra fullmäktige uppmärksam på att det är två frågor som vi inte har hunnit med. Enligt vad vi har kommit överens om existerar de två frågorna inte längre. Om någon vill aktualisera dem på nytt går det att göra det, men det blir alltså ingen bordläggning av de två frågor som vi inte hann med, utan detta var alltså vad vi hann med i dag.

Om någon skulle vilja ställa samma frågor går det att göra ett nytt försök vid nästa sammanträde, men det finns ingen automatik i det. Tack, allihop, för en fin frågestund!

Infiramation om interpellationer (allmänt)

Förste vice ordföranden: Jag vill först påminna om den nya ordningen, som vi har delat ut en lathund om. Det är nya regler och nya talartider.

Svaranden har som vanligt skrivit ett svar och hänvisar vanligtvis till det och kan göra ett tillägg, om så önskas. Sedan har interpellanten tre minuter för ett inlägg och svaranden tre minuter. Härefter beror det på hur många som har anmält sig.

Svaranden har tre inlägg: två på tre minuter och en på en minut. Interpellanten har likaså tre inlägg: två på tre minuter och en på en minut. Övriga talare som kommer in i debatten har två inlägg: ett på tre minuter och ett på en minut.

Svaranden får ett inlägg på en minut för varje ytterligare talare utöver interpellanten som har kommit in i debatten. Det innebär att vi har skyldighet att hålla ordning på talartiden. Vi vill då att det ska vara inlägg på en minut, så att man inte lägger ihop enminuterstiderna.

§ 302 Bordlagd interpellation 2004:36 av Margareta Cederfelt (m) om tandvårdens resurser

Anförande nr 141

Margareta Cederfeldt (m): Tack för svaret! Och tack för ordet, fru ordförande!

Landstingsledamöter! Det är länge sedan jag väckte den här interpellationen. Av många anledningar har den blivit bordlagd. Men jag kan konstatera att frågan fortfarande är lika aktuell nu som när den väcktes.

De frågor som jag har ställt kan jag påminna om, ifall ledamöterna inte har kvar frågorna. Första frågan var om landstingsrådet Bengt Cedrenius anser att det är rätt att ensidigt prioritera folktandvården. Den andra frågan var: Vilka åtgärder är du beredd att vidta för att också personer med särskilda behov ska ha möjlighet att välja tandläkare? Tredje frågan var: Vilka åtgärder är du beredd att vidta för att folktandvården och privattandläkarna ska ges möjlighet att konkurrera på lika villkor?

Det kan tyckas som om det finns möjlighet att konkurrera på lika villkor, men jag hävdar att det inte gör det. Möjligheten är starkt begränsad, vilket leder till minskad möjlighet för personer med särskilda behov att välja tandläkare.

I Stockholms läns landsting har man utifrån folktandvårdens taxa fastställt en taxa för hur mycket ersättning som ska ges till privattandläkare när patienten väljer en annan tandläkare än folktandvården.

Detta är mycket olyckligt. I andra sammanhang brukar det vara prövning av ersättningen, och det borde det vara även här, tycker jag, i stället för att det ska vara en ensidig reglering efter vilken ersättning folktandvården får.

Folktandvården får extra ersättningar utöver vad de drar in i ersättningar från sina kunder. Bland annat har det under 2002 och 2003 getts 25 miljoner kronor, och det finns inget som tyder på att det kommer att bli mindre ersättning i nästa års budget. Då infinner sig frågan: Hur ska folktandvården betala tillbaka de kostnadstillskott som de har fått?

Det är också skillnad när det gäller moms. Folktandvården drar av momsen, medan privata tandläkare inte riktigt har samma möjligheter.

Det finns flera aspekter som minskar möjligheten till konkurrens och därmed ytterst möjligheten för personer med behov av den särskilda tandvården att välja tandläkare.

Detta är inget som jag själv hittar på, utan det har fastslagits av Konkurrensverket i en undersökning av tandvården och av om det verkligen är lika konkurrensmöjligheter inom tandvården. Konkurrensverket har kommit fram till att så inte är fallet. Då är det angeläget att också åtgärda frågan, för ytterst handlar det om att de mest utsatta människorna ska ha möjlighet att välja tandvård, ha samma möjlighet som de personer som betalar sin tandvård fullt ut.

Det handlar naturligtvis också om möjligheterna till konkurrens mellan privata tandläkare och den offentliga tandvården. I dag är den privata tandvården stor. 70–80 procent av den vuxna befolkningen går i dag till privattandläkare. Därför är det angeläget att det finns konkurrensneutralitet.

Anförande nr 142

Lena - Maj Anding (mp): Vi har fått tre frågor från Margareta Cederfeldt. Den första frågan lyder: Anser du att det är rätt att ensidigt prioritera folktandvården? Om jag skulle svara kort skulle jag svara: Någon ensidig prioritering av folktandvården föreligger inte.

Vilka åtgärder är du beredd att vidta för att också personer med särskilda behov ska få möjlighet att välja tandläkare? Om jag svarar kort igen kan jag svara: Personer med särskilda behov har möjlighet att välja tandläkare.

Den tredje frågan är: Vilka åtgärder är du beredd att vidta för att folktandvården och privattandvården ska ges möjlighet att konkurrera på lika villkor? Då kan jag kort svara: Det finns i dag en situation med fungerande konkurrens mellan folktandvård och privattandvård, varför det inte är aktuellt med några åtgärder.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 143

Margareta Cederfeldt (m): Tack för svaret, Lena-Maj Anding! Jag hade i och för sig önskat att du hade varit lite utförligare i ditt svar. Jag har hänvisat till Konkurrensverket, som i sin utredning, som jag förmodar att du har tagit del av – om inte kan jag rekommendera dig att låna den på biblioteket här i Landstingshuset – har påtalat precis det jag har tagit upp: skillnaderna i de ersättningar som

utgår mellan den privata tandvården och folktandvården och de extra tillskott som folktandvården har fått.

I andra sammanhang har vi debatterat hur det via landstingsmedel har skickats ut riktad reklam, till exempel till småbarnsföräldrar, just för att de ska välja folktandvården. Det har visat sig att dessa reklamkampanjer har varit finansierade av landstingsmedel.

Det råder inte konkurrensneutralitet, och bakom det påståendet har jag som sagt den utredning som Konkurrensverket har gjort.

Jag hade hoppats att du, Lena-Maj Anding, skulle ha kommenterat något av detta och inte bara säga: Det råder konkurrensneutralitet. Några ytterligare åtgärder avser jag inte att vidta.

Några kommentarer vill jag faktiskt ha!

Anförande nr 144

Lena - Maj Anding (mp): Interpellationen handlar i grunden om konkurrensen mellan privattandläkarna och folktandvården. Först är det viktigt att slå fast att det vid alla typer av så kallad tredjepartsfinansiering är helt nödvändigt med kostnads kontroll via skälighetsbedömningar. Det skulle inte vara en ansvarsfull hushållning med skattemedel om landstingen inte hade någon form av kostnads kontroll när det gäller det reformerade tandvårdsstödet. Det är också detta som slås fast i propositionstexten som citeras i interpellationssvaret.

När det gäller konkurrensfrågorna för vi en löpande diskussion med Privattandläkarföreningen som berör flera olika frågeställningar där jag hävdar att det råder konkurrensneutralitet.

Jag har även uppfattat att moderaterna tycker att vi har en fungerande konkurrens situation när det gäller tandvården. Jag citerar här ur moderaternas budgetreservat ion: Folktandvården är den verksamhet inom Stockholms läns landsting där det finns en konkurrens med den privata sektorn som fungerar relativt väl.

Vi har på roteln nyligen haft en korrespondens med Privattandläkarföreningen i olika konkurrensfrågor, och de har även haft en brevväxling med Ingela Nylund Watz om frågeställningar rörande konkurrens.

När det gäller konkurrensneutraliteten avseende nödvändig tandvård och tandvård som led i en sjukdomsbehandling har jag även haft diskussioner med Privattandläkarföreningen. De har framfört sitt principiella missnöje med en skälighetsbedömning utgående från folktandvårdens taxa, men de har inte kunnat precisera vad det är som motiverar deras krav på att få tillämpa en högre taxa. Därtill finns möjligheter inom folktandvårdens latitudsystem: för en åtgärd som är åsatt ett visst pris finns det olika nivåer för åtgärden, så om en patient har ett större behov av tandvård för den åtgärden går det att få ut ett högre pris. Det gäller även de privata utförarna.

Priserna för tandvård har sedan prissättningen släpptes fri ökat med ca 60 procent på ett fåtal år, och de priser som tillämpas av folktandvården i Stockholms län ligger bland de högsta i hela landet.

Jag har i brev till Privattandläkarföreningen sagt att om de upplever problem med för låg taxa krävs det en detaljerad redovisning av skälen. Men någon sådan redovisning har jag inte fått, och därav drar jag slutsatsen att missnöjet från privattandläkarna är mer principiellt än faktiskt.

I Konkurrensverkets rapport har man förordat tandvårdsverksamhet i aktiebolagsform för att konkurrensneutralitet ska råda. Jag har läst rapporten.

Anförande nr 145

Margareta Cederfeldt (m): Fru ordförande! Nu tog Lena-Maj upp just den fråga som jag hade ställt. Det var synd att du inte gjorde det i ditt första anförande, när jag hade möjlighet att tala i tre minuter. Men jag förstår att det var ett debattekniskt knep.

Det handlar om att det är folktandvårdens priser som är grunden. Det kan inte vara rätt, utan grunden måste vara hur kostnaden ser ut – ersättningarna ska inte vara satta utifrån folktandvården.

Visst har vi från moderat sida sagt att det finns konkurrensneutralitet, med anledning av att 70–80 procent av den vuxna befolkningen väljer privattandvården. Detta måste vi slå vakt om.

Min fråga kvarstår: Hur ska folktandvården betala tillbaka det tillskott som man har fått? Det har du inte berört med ett ord. Men nu har du en minut på dig, och jag förväntar mig, Lena-Maj, att du nu talar om hur folktandvården ska betala tillbaka det extra tillskott som man har fått, vilket du inte har berört. Det är den springande frågan när det gäller konkurrensneutraliteten. Jag hänvisar återigen till Konkurrensverkets rapport.

Anförande nr 146

Lena-Maj Anding (mp): Nya frågor tar jag tacksamt emot för att besvara dem vid ett annat tillfälle. Det finns ingen anledning att svara på dem här. För det aktieägartillskott som folktandvården får finns det reglerat i avtal med folktandvården vad de pengarna ska användas till.

Dina tre frågor anser jag är besvarade.

§ 303 Bordlagd interpellation 2004:39 av Mats Larsson (fp) om att bjuda in anbudsgivare från de nya medlemsstaterna i EU

Anförande nr 147

Mats Larsson (fp): Ordförande! Äntligen får jag tacka Dag Larsson för det skriftliga svaret på min interpellation. Landstingsrådet var utkvittad på förra mötet, så ärendet blev bordlagd då.

Dags korthuggna svar var förutsägbart. Landstingsrådet har nu chansen att bättra på svaret, allra helst mot bakgrund av de positiva ord som han sade om EU-samarbetet vid förra landstingsmötet.

I interpellationen finns en bön om att specifikt undersöka intresset för att tvätta landstingets byk i någon av de baltiska länderna eller i Polen. Den delen av interpellationen slingrar sig Dag undan genom att säga att man ska följa lagen och EU:s rutiner.

Så långt är väl allt gott och väl. Men om man ser tillbaka på hur tvättverksamheten har beställs genom åren kan man börja undra.

För länge sedan – före år 1994 – tvättades det i landstingets egen regi. I maj 1994 bildades ett bolag, Textilia AB, som till en början var landstingsägt. Det tvättades enligt samma gamla rutiner utan vare sig upphandling i konkurrens eller skriftliga avtal. Uppdragen, som var muntliga, hade inte behandlats i någon politisk instans och lämnades utan att några andra företag hade fått möjlighet att lämna anbud.

Simonsson AB förvärvade fem år senare, i oktober 1999, Textilia från landstinget och tecknade samtidigt ett femårigt tvättkontrakt med möjlighet till två års förlängning. Det avtalet ska nu upphandlas på nytt, om det inte redan är gjort. Avtalet är i 100-miljonersklassen, räknat per år.

Eftersom det är skralt med konkurrens på tvättområdet i Sverige och det är lite si och så med hur upphandlingar har skett tidigare torde en riktad insats vara nödvändig, om inte bara tvätten utan även priset ska pressas. Det kan ske genom att bjuda in anbudsgivare från exempelvis Baltikum och Polen. Många sköna skattemiljoner skulle kunna sparas om vi anstränger oss lite grann.

Dags svar hittills gör att jag längtar till nästa val – mer och mer för varje dag.

Anförande nr 148

Landstingsrådet Larsson (s): Tack, Mats, för ett spännande inlägg. Även jag tillhör dem som längtar efter valrörelsen, för valrörelser är roliga och stimulerande och ger möjligheter till alla möjliga diskussioner.

Mitt svar är delvis formellt. Det har att göra med att det är på gång en stor upphandling på tvättsidan i storleksordningen hundra miljoner kronor, som du själv nämnde. Självfallet ska vi i det fallet följa gällande lagstiftning. En så stor upphandling ska annonseras i *Official Journal*, i enlighet med lagen om offentlig upphandling och i enlighet med de EU-bestämmelser som gäller.

Jag tycker att det är viktigt att man ser till att slå vakt om de principer som gäller för den gemensamma, europeiska inre marknaden. Ingen ska särbehandlas. Alla ska få tävla på lika villkor. Danska, finska, estniska och polska anbudsgivare ska självfallet prövas utifrån pris och kvalitet. Den aspekten av frågan tycker jag mig ha besvarat med hjälp av det här svaret. Idén är följaktligen att vi ska få så bra verksamhet som möjligt på det här området till bästa möjliga pris.

Den andra aspekt av frågan som jag tolkar in i din frågeställning har lite grann att göra med det jag tror att både du och jag känner, nämligen glädjen över att Europa har blivit helt igen och glädjen över att vi kan handla över Östersjön, färdas över Östersjön och byta idéer över Östersjön. Det sker ett omfattande internationellt arbete från landstingets sida riktat mot de baltiska staterna, Polen och andra håll och kanter, där vi försöker hjälpa till med teknik- och kunskapsutbyte.

Det arbetet ska fortsätta, och jag tyckte att det var viktigt att understryka det. Även om marknaden och ekonomins krassa stjärna och förnuft ska råda på det här området är det angeläget att understryka att det finns andra former för samarbete med det forna Östeuropa som är minst lika viktiga.

Anförande nr 149

M a t s L a r s s o n (fp): Dags svar lämnades egentligen bara på en rad och går ut på att landstinget följer gällande lagstiftning inom EU och att man inte ska göra några riktade insatser för upphandling. Men det är det som jag tycker behövs här för att få till stånd en konkurrens. Simonsen AB är ett danskt bolag som ägs av Bure, och Bure äger för övrigt via sitt bolag Capiro AB även driften av S:t Görans Sjukhus. Kanske är det om Dag Larsson får råda dags för en ny stopplag här även när det gäller tvätten av landstingets byk. Då innebär väl den första paragrafen att byken ska tvättas offentligt men absolut utan eget vinstintresse och den andra paragrafen att byk ska tvättas i Sverige, även om den tvättas billigare i annat land.

Jag tycker nämligen att man här egentligen borde göra en riktad insats eftersom konkurrensen är så dålig i Sverige. Jag tror inte att man kommer frivilligt in till Sverige från de andra länderna. Vi behöver hjälp här ifrån andra länder. Men den nya stopplagen blir väl då ett slags dagsedel till skattebetalarna i Stockholms läns landsting. Jag tycker fortfarande att Dags svar är väldigt torftigt. Det är viktigt att landstinget aktivt försöker hitta nya leverantörer, och då borde man stödja kampanjer för att få anbudsgivare från till exempel Baltikum.

Medicinsk service, tvättverksamhet med mera verksamhet i landstingen kan stödja lokalt näringsliv i berörda länder. Det finns kompetens att ta till vara i dessa länder. Man får inte vara så passiv som Dag Larssons svar ger uttryck för. Alla parter tjänar på upphandlingar. Det gäller också att visa en politisk vilja, men det verkar som om en sådan saknas från majoriteten i dag.

Anförande nr 150

S t a f f a n S j ö d é n (m): Ordförande, fullmäktige! Vid det senaste sammanträdet fanns det en viss början till en Europadebatt här i landstingssalen med anledning av den motion som jag hade väckt och där jag hade frågat vilka åtgärder Stockholms läns landsting ämnade vidta inför den 1 maj i år, när Europeiska unionen utvidgades med tio medlemsländer. Finanslandstingsrådet talade då om att i princip allting var bra samt att man på alla sätt följde verksamheten. Det fanns väldigt lite av aktivitet, insatser och engagemang.

Den här interpellationen är väldigt konkret. Man pekar på ett stort område. Upphandling är, som vi alla vet, ett oerhört stort område inte minst i Sverige, som har en så stor offentlig sektor som stat, kommuner och landsting satsar ett oändligt stort antal miljarder på. Det är då viktigt bland annat att upphandlingen sköts på ett effektivt sätt i Stockholm – vi kommer att komma tillbaka till detta när det gäller Stockholms läns, Metros och SL:s upphandling – men också att vi kan få med de tio nya medlemsländerna. De är med och tävlar om anbud i upphandlingar här inom Stockholms läns landsting, men företag här kan också vara aktiva på andra marknader.

Här har vi ju ett konkret förslag. Tjänstesektorn är en stor och växande sektor i de flesta ekonomier men med dålig konkurrens. Man kan, det biträdande finanslandstingsrådet, ge information på olika sätt. Det är inte på något sätt så att man bryter mot eller riktar sig enbart till några och utesluter andra utan man kan, som jag ser det, ha informationsseminarier kanske i Tallinn, Vilnius, Riga, Prag och Warszawa och tala om att det finns fantastiskt stora offentliga marknader i Sverige, inte minst i Stockholms läns landsting. På detta sätt kan man väcka intresset för dessa marknader. Sedan kommer de anbudsgivande företagen såväl i Sverige och Storbritannien som i länderna på andra sidan av Östersjön att uppmärksammas genom den officiella tidningen på att det här förekommer en spännande upphandling.

Fru ordförande! Jag menar att denna informationsverksamhet är en konkret åtgärd som Stockholms läns landsting kan ägna sig åt. Om det sedan kostar 200 000, 300 000 eller 400 000 kronor att genomföra dessa seminarier är det en mycket liten kostnad i förhållande till de sannolikt lägre anbud som vi på det sättet kan få in och som kan leda till kostnadsminskningar för oförändrad eller högre kvalitet på de produkter som vi kommer att köpa.

Anförande nr 151

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Tack, Staffan, och tack, Mats, för era inlägg! Jag vill ändå säga att det är en avgörande skillnad mellan våra synsätt i den här frågan. Ni tycker att vi ska särbehandla eventuella utförare i vissa länder i förhållande till andra genom att helt enkelt satsa mera på att tala om för dem att det nu är en verksamhetsboom som ska upphandlas. Jag tycker att det måste strida mot hela den grundläggande tanken bakom den gemensamma marknaden.

Jag tycker att man kan diskutera hur mycket vi informerar om att vi tänker handla upp till exempel tvättjänster, men jag hävdar bestämt att information om de upphandlingar som vi ska göra måste vara lika oavsett vilken del av Europa som det är fråga om. Portugisiska tvättföretag måste ha samma möjlighet att tävla om att få göra verksamhet åt Stockholms läns landsting som tvättföretag i Dalarna eller i Estland. Varför ska man särbehandla vissa länders företag framför andra?

Jag måste säga att jag blir lite förvånad när jag som definierar mig själv som socialist får föra den här diskussionen med två anhängare av den ekonomiska liberalismen som rakt igenom säger att vissa länder ska särbehandlas framför andra. Jag tycker att det är obegripligt.

Det är en annan sak att det är klokt att göra upphandlingar på det här området. Det är klokt att undersöka var vi kan få bästa pris och bästa kvalitet. I kvalitetsbegreppet ingår också transporter av den här typen av saker. Jag förutsätter att vi i den

här upphandlingen följer det regelverk som vi gemensamt har enat oss om i Europa. Om man därtill ska göra extrainsatser för att informera om den upphandling som är på gång, förutsätter jag att de extrainsatserna självklart riktas till hela den europeiska marknaden.

Sedan finns det beröringspunkter i den här debatten som har att göra med solidaritet och utveckling och de mycket spännande tankar som finns i det nya Europa generellt sett, men där är landstinget oerhört aktivt. Såväl som under den förra mandatperioden och det förra styret som under vårt styre arbetar Stockholms läns landsting med en lång rad olika projekt för att hjälpa dem som tidigare har drabbats av kommunistiskt förtryck att komma upp på banan igen. Inte minst tycker jag att landstingets stora verksamheter i Warszawaregionen förtjänar att omnämnas i det här sammanhanget eller landstingets stora verksamhet i S:t Petersburgsområdet, men det är någonting som ligger utanför den offentliga upphandlingens ram, där jag tycker att det är väldigt viktigt att alla ska känna att sjysta spelregler gäller.

Anförande nr 152

M a t s L a r s s o n (fp): Ordförande! Självklart ska man kunna ge samma möjligheter till alla EU-länder att lämna anbud eller kanske alla länder över huvud taget, men någon typ av fördjupad information behöver man ändå ge, för sådan saknas på det här området. Folkpartiet är för övrigt ett mycket EU-vänligt parti, och vi bryr oss inte så mycket om hur det såg ut tidigare under socialistiska eller andra regimer. Vi är väldigt EU-vänliga och har inte den tanke som kanske du tror att vi har.

Anförande nr 153

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag kan fortfarande konstatera det faktum att Folkpartiet just nu i den här salen kräver att vi ska särbehandla de estniska företagen framför de portugisiska företagen, och det tycker jag är felaktigt.

Anförande nr 154

S t a f f a n S j ö d é n (m): Ordförande, fullmäktige! Den 1 maj i år utvidgades ju Europeiska unionen med 10 länder, bland annat med 3 länder som för 15 år sedan var ockuperade av Sovjetunionen, nämligen Estland, Lettland och Litauen. De levde i en diktatur under ett helt annat ekonomiskt och politiskt system. Nu har Europeiska unionen utvidgats med tio demokratiska länder, och dessa länder behöver både i sitt eget och i vårt intresse få information om den stora marknad som finns i Sverige. Den informationsverksamheten kan med fördel arrangeras av Stockholms läns landsting i samverkan med Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenskt Näringsliv och så vidare. Det kan ges information i de olika huvudstäderna om den svenska marknaden. Det kan mycket väl vara så att samma information kan behöva ges till Portugal, men det landet har varit medlem i Europeiska unionen ett tjugotal år. Vi talar alltså i vårt eget intresse om hur den svenska marknaden ser ut för att göra det möjligt för anbudsgivare från tio länder att lämna anbud när upphandlingarna genomförs.

Anförande nr 155

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ja, självfallet behövs det ett kunskaps- och informationsutbyte i största allmänhet, och däri är landstinget redan aktivt involverat. Man kan diskutera om vi ska göra mera på det området. Vad jag vänder mig emot är att man vid särpräglade enskilda upphandlingar ska ge vissa företag mer information, så att de blir bättre på banan än företag från andra länder. Då tycker jag att man blandar ihop korten. Det är min enda invändning.

§ 304 Bordlagd interpellation 2004:45 av Bo Johansson (fp) om hur journaler ska bli tillgängliga för synskadade

Anförande nr 156

B o J o h a n s s o n (fp): Ordförande, ledamöter! Jag vill först korrigera svaret med den uppgiften att rätten att ta del av den egna journalen inte är reglerad i hälso- och sjukvårdslagen utan i tryckfrihetsförordningen. Därtill kommer sekretesslagen, som avser de speciella undantagen. Detta gäller om det är fråga om landstingsbedriven vård.

Det svar som jag har fått känns betryggande. Det verkar som om majoriteten har varseblivit de rättigheter som varje person har att få ta del av sin patientjournal. Jag känner mig alltså nöjd med det svaret, men jag skulle vilja ställa en fråga som en följd av detta: Hur ska det här gå till?

Bengt Cedrenius räknar upp ett antal åtgärder som behövs. Jag föreställer mig också att det är kostnader och investeringar förenade med dessa. Finns det pengar och resurser avsatta till dessa investeringar? Skulle SLL leva upp till den lovvärda ambition som Bengt Cedrenius ger uttryck för, skulle det behövas till exempel tjänster för översättning till blindskrift och inköp av datorer med tillhörande mjukvara för scanning och storbilsformat. Finns det några direktiv och någon tidsplan i denna fråga? Det skulle vara intressant att få en kommentar till det.

Anförande nr 157

L e n a – M a j A n d i n g (mp): Jag ber att få tacka för interpellationen. Den tar upp en väldigt intressant fråga, och jag tycker att den är viktig både ur integritets- synpunkt och faktiskt ur etisk synpunkt. Jag hade tänkt börja med att korrigera svaret med att läsa upp att detta regleras i tre lagrum, nämligen patientjournal- lagen, tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen. Jag är glad över att du har uppmärksammat detta förhållande och givit mig tillfälle till korrigering på denna punkt. Tack för det!

Det är en jätteviktig fråga att den enskilde som har en synskada eller är helt blind har rätt att ta del av sin patientjournal. I dag skapas det särskilda lösningar för den enskilda individen utifrån vars och ens behov. I dag är det faktiskt datagrupperna på syncentralerna som hjälper till med detta. Patienter kan få del av sin journal, och sedan förses personerna i fråga med tekniska möjligheter att läsa dessa personliga dokument med scannrar och liknande apparatur. Det här är inget som behöver kosta mer pengar utan det ska bara gå ut en bättre information om vad som gäller. Det kan ju vara så att någon enskild person har blivit behandlad på ett felaktigt sätt.

I det stora flertalet fall fungerar det här väldigt bra. Vi har haft kontakt med handikapporganisationerna i det här ärendet, framför allt med SRF, som framhållit att det här ofta fungerar väldigt bra, och man är väldigt tacksam för den här möjligheten att få hjälp att läsa sina patientjournaler. Men det har kanske inte fungerat i något enskilt fall, och det är därför viktigt att informationen kommer alla till del.

Med detta anser jag interpellationen besvarad.

Anförande nr 158

B o J o h a n s s o n (fp): Ordförande! Det är en väldigt positiv bild som jag här får, och den känner jag mig ganska nöjd med. Samtidigt måste jag ändå säga att man har brustit när det gäller informationen. När jag försökte efterhöra lite om detta fick jag i stort sett svar som jasså och jaha. Det tyder på att informationskanalerna inte har fungerat fullt ut, och det tycker jag att man ska se över. Rätten att ta del av sin journal har man faktiskt hos vilken vårdgivare som helst, inte bara genom syncentralerna.

Det är de facto också så att teknikutvecklingen underlättar den praktiska hanteringen, såsom det står i det skriftliga svaret. Det intrycket får man också när man tittar på de journaler som finns hos behandlande vårdgivare och läkare. Men glöm inte bort de journaler som har producerats innan datoriseringen genomförts! Vi har faktiskt haft journalföring i Sverige sedan slutet på 1700-talet, och enligt juridikens krav ska tidigare förda journaler vara lika tillgängliga för en patient som de elektroniska journalerna.

Anförande nr 159

I n g a – M a j A n d i n g (mp): Jag kan bara instämma i det som du har sagt och understryka att man fortsättningsvis får hjälpa till med detta.

§ 305 Interpellation 2004:46 av Hans-Erik Malmros (m) om neddragningarna i kollektivtrafiken

Anförande nr 160

H a n s – E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande! Jag uppfattade att de rödgröna partierna i valrörelsen lovade åtminstone tre saker. För det första skulle man genomföra en satsning på SL:s trafik. För det andra lovade man ökade investeringar, och för det tredje lovade man sänkta eller frysta SL-taxor. Vad gjorde man då efter valet? Jo, man har gjort precis tvärtom. Man har genomfört neddragningar. Man har minskat på investeringarna, och man har rekordhöjt SL-taxan.

När det gäller neddragningarna säger i alla fall Åke Askensten, vilken som vice ordförande i den centrala styrelsen borde kunna detta, att det handlar om en kraftig försämring av kollektivtrafiken. Han borde vara påläst i de här frågorna.

Jag har mot denna bakgrund ställt ett antal frågor till Anna Berger Kettner, som nu tyvärr försöker smita ifrån sitt ansvar och kommer med ett antal felaktigheter. Hon säger att det handlar om en omfördelning. Sanningen är att man spar 26 miljoner och att man inte alls har omfördelat dem till annan trafik. Vissa saker har

man satsat på: rullstolsramper och intagning av passagerare vid mittendörrarna på vissa bussar, men det är inte fråga om någon utökad trafik. Den bluffen har vi genomskådat.

Hon försöker också säga att man ska satsa kommande år, men interpellationen handlar om hur det är i år och varför ni skär ned på trafiken trots att ni har lovat motsatsen i år, inte om vad som kommer att hända senare.

Sedan tar du verkligen till nödlösningar och säger att kollektivtrafiken kommer att utökas med 200 bussar när ni inför trängselskatt. Ni hävdar att det är ett sätt att hålla vallöften. Om någonting är att bryta ett vallöfte är det att införa en trängsel-skatt. Det är inte att hålla sitt vallöfte. Varför lovar ni en sak före valet och gör sedan precis tvärtom? Det är att lura sig till makten, Anna, och det borde du vara för god för.

Anförande nr 161

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Man kan inte annat än beundra en så principfast man som Hans-Erik Malmros. Vilka sakargument och fakta man änger honom – om de inte stämmer med hans övertygelse kan han på något sätt snurra runt dem på något sätt ändå, och så vidhåller han samma bild. Vi kan ta en allmänfilosofisk debatt om vallöften i allmänhet, men interpellationen handlar om ett specifikt vallöfte som du har tolkat som satsningar på kollektivtrafiken. Sedan bestämmer du själv måttet: satsning på kollektivtrafiken är bara att öka antalet sittplatskilometer.

Min uppfattning är att när vi gör sådana förändringar i kollektivtrafiken att vi ser till att kvinnor kan färdas säkrare i kollektivtrafiken, bygger en tillgängligare kollektivtrafik, skaffar nya pendeltåg och – vilket kanske känns främmande för dig – tar tag i en av de allra viktigaste kvalitetsfrågorna för kollektivtrafiken, nämligen trafikpersonalens arbetsmiljö, som har varit ett av de största skälen till att vi haft stora problem i kollektivtrafiken under den borgerliga perioden, är det en satsning på trafiken. Jag har respekt för att du inte tycker att det är så, men så ser jag på det.

Neddragningar av investeringar har Hans-Erik och jag diskuterat väldigt mycket – mer sedan Elwe Nilsson avgick ur fullmäktige, för han delade min uppfattning om vederlag vid några tillfällen. Skillnaden i investeringar handlar om att vi i politisk enighet för att spara pengar åt landstinget flyttade ett antal miljarder från ett år till ett annat för att förskottsbeta pendeltågen och få en billigare lösning för dessa. Att man inte lägger in de pengarna en gång till nästa år är inte en försämring. Vi var mellan partierna överens om att ni inte skulle använda detta i den politiska retoriken. Men apropå löften som man håller eller inte: Vårt parti har aldrig i valrörelsen lovat några frysta taxor. Det är väldigt viktigt att du håller dig till det som stämmer.

Jag skäms inte – oavsett vad man tycker om trängselskatter, för sådana kan man tycka olika om – för att det är sant att resenärerna kommer att få en kraftigt utbyggd kollektivtrafik nästa år. Det borde till och med du som gillar att räkna sittplatskilometer kunna hålla med om.

Anförande nr 162

Åke Askenstein (mp): Ordförande, ledamöter! Jag blev inte oväntat apostroferad av Hans-Erik Malmros. Jag ska ta upp ett lite speciellt kapitel i den försämringshistoria som ändå har skett. Det är faktiskt lite märkligt hur det kom till, för det är en del som inte stämmer. Det var så att SL:s tjänstemän efter det att landstingsfullmäktige hade tagit beslutet här om budgeten för 2004 kom med försämringar som inte var med i beslutet. De var framför allt av följande innebörd.

Turtätheten minskas på ett antal linjer i Stockholms innerstad och ytterstad, främst på helgerna. Dessutom gjordes följande tillägg: Införandet av trängselavgifter ska inte försvåras. Men de mest drastiska nedskärningarna av busstrafiken gjordes märkligt nog just i trängselavgiftszonen. Det blev då utglesningar inte bara, som man hade pratat om, främst på helgerna, utan varje vardag. Det skedde i lågtrafik och i mellantrafik men också i högtrafik på linje efter linje. Det hade såvitt jag vet inte fullmäktige beställt, vilket är lite märkligt. Det blev försämrade turtäthet i högtrafik bland annat på linjerna 40, 42, 43, 44, 47, 49, 52, 53, 55, 56, 59, 62, 66, 69 och 70. Det var alltså försämringar i högtrafik, det vill säga när det som mest behövs en bra kollektivtrafik, i det här fallet en bra busstrafik. Det är lite märkligt att man gör så.

Efteråt har man från SL:s sida motiverat det här med att det var ett akut budgetläge, men det var inget akut budgetläge. Det är då märkligt att politikerna i landstingsfullmäktige och SL:s styrelse bibringas den uppfattningen att det är ett sådant läge. Man säger att SL:s ekonomi är diffus och ogenomtränglig, men den var inte helt ogenomtränglig utan det var ganska lätt att se att det inte fanns något akut budgetläge för SL:s del. Det brukar inte vara några sådana, men ibland målas det upp sådana bilder.

Det här fick följder, och vi hoppas nu att vi i koalitionen ska kunna rätta till detta. Vårt mål är faktiskt att marknadsandelen för kollektivtrafiken ska öka. Jag utgår från att det som skedde 2004 var en tillfällighet och att vi år 2005, bilavgiftsåret, ska nå upp till en betydligt högre nivå.

Anförande nr 163

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! Det är härligt med ärliga politiker som Åke Askenstein, som verkligen berättar om vad det här faktiskt handlar om. Det står i Anna Berger Kettners svar här att det handlar om omfördelningar och anpassningar av trafiken. Vi kan då säga att det är fråga om det, men det här riskerar att få ganska stora konsekvenser. Det rör sig om alla de busslinjer som Åke talade om, om pendeltåg och om tunnelbana. Upp till 50 bussförare riskerade att bli uppsagda på grund av arbetsbrist. Det var då mera tur än skicklighet att de behövdes på annat håll, i försöket med påstigning vid flera dörrar på stombussarna.

Men om vi nu blickar framåt mot ett eventuellt försök med trängselskatt i Stockholm finner vi att det kommer att krävas kraftiga utökningar och förstärkningar. Det kommer att behövas flera bussar. Det har talats om 200 nya bussar, och för dem kommer det självklart också att behövas chaufförer. Det handlar också om utvidgning av tågtrafik och tunnelbanetrafik. Jag kan inte se annat än att det är en väldigt kortsiktig politik att under 2004 lägga fram förslag genom vilka människor riskerar att bli arbetslösa och uppsagda. Något år senare kan man behöva ta tillbaka de här människorna. I bästa fall finns de kvar inom regionen när

man återigen säger att de är välkomna att köra buss. Jag tycker att det är en väldigt kortsiktig politik. Man borde tänka mera långsiktigt.

Jag tycker att det är helt fel scenario för berörd personal och resenärer. Vad ska de egentligen tro? Här försämrar man först trafiken för att förbättra den ett år senare. Jag undrar, Anna Berger Kettner: Tror du inte att det blir något försök med trängselskatt när det sker så dramatiska förändringar ett år före försöket?

Anförande nr 164

Charlotte Broberg (m): Jag har en dotter som är ett år och som precis har börjat prata. I somras när vi bodde på landet gick vi flera gånger förbi en kohage, och varje gång stannade hon, pekade stolt och sade: Vovve! Vi försökte förgäves förklara att det inte handlade om några hundar utan om kor, men nej, det var "vovve" som gällde.

Varför berättar jag det här? Jo, när jag läser Anna Berger Kettners svar på interpellationen och även när jag hör henne tala slås jag av att hon vägrar att kalla nedskärningarna och besparingarna för just vad de är, nämligen nedskärningar och besparingar och ingenting annat. Hon hänvisar i stället till att det rör sig om omprioriteringar från trafik med få resenärer till annan trafik, men detta är inte sant. Summan av pengarna är inte konstant utan pengar har tagits från trafiken för att klara SL:s budget, detta trots den historiska höjningen av SL-kortet med en hundralapp.

Alla vet att det handlar om besparingar i trafiken och att besparingar i trafiken är en helt ny företeelse i SL. Under mina tio år i SL-sammanhang är det första gången som vi fattar beslut om konkreta neddragningar i trafiken. Från SL:s tjänstemän har vi ju fått långa listor just med rubriken besparingar, men Anna vägrar att kalla det besparingar utan talar om "omprioriteringar".

Jag har redan nämnt exempel på vad det handlar om, och jag kan nämna flera. Det har räknats upp en hel rad busslinjer, och det rör sig också om lokaltåg. Det är ett tiotal busslinjer i Söderort som berörs och ett tiotal busslinjer i västerort, en handfull bussar på Lidingön och en handfull bussar i Solna och Sundbyberg. När vi talar om trafiken i innerstan gäller det nedskärningar med 5 procent. I slutändan handlar det om ett tjugofemtal busslinjer, och många av dem har redan räknats ut.

Anna säger också att det här handlar om trafik med få resenärer, men även detta är helt felaktigt. Några exempel:

Linje 40 Reymersholme–Lappkärrsberget: 60 berörda påstigande tas ur.

Linje 47 Centralen–Valdemarsudde: 84 berörda påstigande tas ur.

Linje 55 Hjorthagen–Sofia: 64 berörda tas ur.

Listan kan göras betydligt längre.

Slutligen, Anna: Min dotter är bara ett år, och jag tycker därför att hon är ursäktad när hon kallar kor för hundar, men du är äldre och klokare än så, så varför inte kalla besparingar just besparingar, för det är ju det som det handlar om, inget annat.

Anförande nr 165

H a n s – E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande! Nu försöker Anna återigen smita från sitt ansvar genom att hävda att de vallöften som avgavs före valet inte var sådana vallöften som de kunde uppfattas som. Jag ska faktiskt göra några citat.

Det första vallöftet, om att man skulle satsa, lyder:

”Stockholmsregionen växer. Dessutom finns det brister i kollektivtrafiken. Därför behövs det rejäla satsningar under de närmaste åren.”

När det skärs ned, som Åke Askensten väldigt föredömligt beskriver, med 48 busslinjer och 26 miljoner i nedskärningar, är det inga rejäla satsningar.

Nästa vallöfte som man gav var att SL:s avgifter ska vara låga. Här kommer citatet: ”SL-taxan kommer inte att höjas den närmaste tiden.” Vad ”den närmaste tiden” är får var och en tolka, men jag tolkar det som en frysning. SL-taxan ska inte höjas den närmaste tiden.

Vad gäller investeringar ville man satsa 350 miljoner extra. Räkna man med pendeltågen sjunker det rätt ordentligt, som framgår av bilden. Anna hävdar att man inte ska räkna med pendeltågssatsningen, och därför har jag också gjort en annan liten bild av hur det då ser ut. Det ser precis likadant ut. Ni har minskat investeringarna. Även om man skulle lägga över investeringarna på pendeltågen på era har ni sänkt investeringstakten från i snitt 3 miljarder per år under vår tid till 2 miljarder nu. Det kan aldrig vara en ökning, Anna. Varför säger du en sak före valet och gör precis tvärtom? Du är ändå präst. Du borde hålla dig för god för att ljuga väljarna rakt upp i ansiktet.

Anförande nr 166

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Ja, ärlighet är en dygd. Är det inte så?

Ordförande, ledamöter! Jag är ganska fascinerad över den nya majoritetens ordvrängeri, nysvenska eller hur man vill uttrycka det. Som flera talare före mig har påvisat betyder ”omfördela” egentligen dra ned. ”Anpassa” betyder ta bort. Jag läste något fantastiskt i tidningen häromdagen, när Birgitta Sevefjord skrev om att barnakuten skulle läggas ned. Då hette det att man skulle ”anpassa öppettiderna”.

Man använder hela tiden nya ord för den verklighet som man vill visa för väljarna i stället för att ärligt tala om vad det handlar om. Jag tror att vi i den här salen skulle må väldigt bra av en ganska djupgående och seriös diskussion om hur vi ska klara kollektivtrafikens utmaningar i framtiden. Det förslag till budget som kom från tjänstemännen häromdagen visar att man med nöd och näppe kommer att klara budgetåret 2005. Nu är det möjligt att majoriteten kan trola fram andra pengar, som tjänstemännen inte visste att man hade, eller göra någonting annat, men det handlar ändå om att försöka få fram pengar för att kunna göra utbyggnader och satsningar, inte minst för att motsvara de krav som en ökad regiontillväxt kommer att ställa.

Och hur kan man i rimlighetens namn ärligt från talarstolen säga att trängselavgifterna är lika med en satsning på kollektivtrafiken? Först och främst är det inte

SL och SLL som har betalat pengarna utan Ringholm som har gjort det. Det ligger – gudskelov, höll jag på att säga – utanför vår bestämmanderätt att avgöra om vi ska ha dem eller inte, men, Anna, du vet att de innebär en kraftig försämring för många andra trafikanter i dag. Det är inte så att de 200 bussar som ska slussa folk från ytterförorterna och in mot stan kommer att kunna ta hand om alla som behöver åka. Hur ska vi kunna utöka på Gröna linjen, där jag ska sitta med alla mina grannar? Det är massor av folk som inte kommer att få plats vare sig på pendeltåg, på tunnelbana eller på tvärspårbana när trängselavgifterna införs och när man utestänger folk från att använda bilen på det som de kanske har valt att göra när de har valt bostadsort.

Hur kan man vränga ord på det sätt som man gör och försköna en verklighet som faktiskt handlar om neddragningar, nedskärningar och nedläggningar? Någonstans ska vi använda oss av rätt vokabulär. Annars kommer åtminstone du att stå utan förtroende i nästa valrörelse.

Anförande nr 167

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Ja, det här är naturligtvis en debatt med ganska många bottenar, men den är också viktig. Jag tycker att Maria Wallhager slog an tonen rätt när hon säger att vi kanske behöver en djupgående diskussion om möjligheterna att i framtiden bedriva en bra kollektivtrafik inom SL. Men de här systemen har långa liv och långa minnen, och det är klart att det som hände under slutet av 90-talet i form av investeringar och nysattingar måste betalas på ett eller annat sätt. Den bild som Hans-Erik här har visat är möjligtvis att man gjorde kraftiga investeringar men att takten inte kan vara lika hög fortsättningsvis. Över en längre period kanske det blir ett ganska jämnt flöde.

Jag vill föra den debatten oavsett om det är moderater eller socialdemokrater som har landstingsråd, för vi har varit ganska överens om de investeringar som gjordes under den förra mandatperioden och även om de investeringar som vi hittills har gjort under den här mandatperioden.

Jag tycker att man också måste anpassa trafiken. Ska vi få fram ytterligare medel för drift av bussar, tvärbanor och tunnelbanor måste vi kanske se över trafiken på vissa håll. Det var också uttalat under den förra mandatperioden. Charlotte var då flera gånger som ordförande i regionstyrelsen inne på att vi måste se över den befintliga trafiken, något som också gjordes – dock lite drastiskt, kan vi säga – vid årsskiftet inför höstens trafik.

Men å andra sidan skedde – det har jag sagt tidigare från denna talarstol – de anpassningar och naturligtvis indragningar av vissa turer som gjordes på i huvudsak annan tid än högtrafiktid. Jag har tittat på det här, och i några fall kan det ha gått över mot högtrafik med någon kvart eller 20 minuter någonstans, men i princip är det fråga om lågtrafiktid. Det är klart att det sena söndagkvällar kan vara en eller några människor som vill åka, men jag tror att skattebetalarna tycker att de inte behöver ha möjlighet att åka en gång varje halvtimme utan att det räcker med en tur i timmen. Pengarna kan i stället läggas på högtrafiktid och kanske också på nya områden där vi behöver få fram trafik. Det är så vi har resonerat.

Anförande nr 168

S t a f f a n H o l m b e r g (s): Fru ordförande, ledamöter! Sanningen är ju den att vi måste anpassa kollektivtrafiken till länsinvånarnas efterfrågan. Vår region är i ständig förändring. Nya bostadsområden och nya arbetsplatsområden uppstår, och de kräver kollektivtrafik. Befintliga linjer har i vissa fall förminskad efterfrågan, och det kan självklart leda till att det blir nya linjesträckningar eller minskad turtäthet. Jag menar att det i dessa fall är SL:s styrelses skyldighet att dels ur servicesynpunkt, dels med hänsyn till tillväxtaspekten vidta åtgärder.

Jag har svårt att förstå att man kan bli så upprörd över detta, framför allt då flera av talarna i denna interpellationsdebatt sitter i SL:s styrelse. SL är ett aktiebolag där ledamöterna har ett personligt och även ekonomiskt ansvar. Jag har just uppdaterat mina kunskaper kring de insatser som ska göras när trängselskatten ska införas nästa år. Det är ett stort kompendium som SL:s styrelse har fått ta del av, med massiva förbättringar i kollektivtrafiken, både vad gäller den spårbundna trafiken över länet och vad gäller busstrafiken. Detta kallar jag kollektivtrafikförbättringar. Om man ska vara trovärdig måste man också hålla sig till sanningen.

Anförande nr 169

C h a r l o t t e B r o b e r g (m): Ja, det är helt sant, får man säga. Under min tid som ordförande i centrala regionen förespråkade jag just omprioriteringar från linjer med få resenärer till nya linjer med ett större antal resenärer. Det är helt sant. Vad jag här har pratat om är att vi inte talar om nedprioriteringar utan om neddragningar. Vi talar inte om hundar utan om kor. Men detta tycks vara väldigt svårt att få in.

Jag kan bara nämna ytterligare ett exempel. På linje 47 Centralen-Valdemarsudde har man dragit in mellan 6.37 och 7.38. Det var där som de berörda 84 passagerarna fanns. Det här är verkligen neddragningar som handlar om ett stort antal resenärer, och det är dessutom neddragningar i ren rusningstrafik.

Så kom igen och börja tala sanning! Erkänn att det handlar om neddragningar och besparingar och ingenting annat!

Anförande nr 170

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, ledamöter! Ja, det är väl klart att med det enorma underskott som Stockholms läns landsting hade var vi tvungna att göra en kraftfull rekonstruktion av ekonomin, och SL blev ju inte alls oberört av det. Jag tycker faktiskt att det är omprioriteringar som är gjorda. Den här debatten cirkulerar ju kring Stockholms innerstadsproblem, men det har ju gjorts satsningar i ytterstaden, och vi vet att de omprioriteringar och översyner som gjordes i den södra regionen var väldigt små. Det var innerstaden som fick ta stöten eftersom det där är en del trafik. Jag måste säga att jag är tveksam om det är särskilt många trafikanter som mellan halv 7 och 7 på morgonen åker ut till Djurgården och Valdemarsudde, och om de gör det kan de kanske ursäkta att de får vänta fem minuter extra på bussen.

Anförande nr 171

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Låt oss dra lite fakta om de påstådda neddragningarna. I år har SL 450 miljoner mer att göra av med än året innan. Vi har haft en 9-procentig utökning av trafiken de tre åren före detta. Det har inte lett till några nya resenärer, Charlotte. Också det är nytt i SL:s historia. Trafikökningarna ger inte längre omedelbart nya resenärer, och min teori är att det beror på den dåliga pålitligheten i trafiken, som ni har ansvar för.

Jämför man med Moderaternas budget för i år finner man att Moderaterna har flera hundra miljoner kronor mindre till SL och färdtjänst i sin budget. När det gäller utökningar i trafiken innebär de nya pendeltågen ensamma en ökning per tur från 1 400 till 1 900 personer som kan åka utan att det är överfullt på tåget. Hur gärna jag än skulle vilja för att snygga till staplarna, Hans-Erik, kan man inte köpa de här tågen flera gånger bara för att staplarna ska hyfsas till. Det skulle vara korkat.

När det sedan gäller trängseltrafiken tror jag faktiskt inte att våra resenärer bryr sig så mycket om trafiken betalas via farbror Bosses anslag eller våra. Jag vill påminna om att ni i morse var oerhört noga med att det var samma pengar. Nu är det plötsligt väldig skillnad. Var och en bör nog ta ansvar för sitt eget samvete.

Charlottes dotter kallar en ko för en hund, och ni kallar förstås bara en pastor för en präst. Det tycker jag inte är så allvarligt, men Maria, jag glömmer inte alla de dragningar som vi har fått om tilläggstrafiken. När du påstår att tilläggstrafiken inte skulle räcka och att det inte blir några fler avgångar på Gröna linjen vet du att det inte är sant.

Anförande nr 172

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Ja, visst är det så att också Gröna linjen kommer att få en och annan extra turlinje, men det är faktiskt ganska många som kommer att behöva åka tunnelbana, tvärspårbana och pendeltåg eftersom alla inte kommer att få plats på bussarna.

Vad som återigen är intressant i den här diskussionen är att några går upp och säger att vi ska rekonstruera ekonomin. Vi har gjort anpassningar, det vill säga minskat turtätheten för trafiken, för att få fram medel till drift. Vi har flyttat pengar från det ena stället till det andra. Vi har ransonerat så att pengarna fryses. Sedan går Anna upp och säger att vi har påstådda neddragningar, och det är felaktigt. Du verkar inte tillräckligt enig med din egen grupp – långt därifrån.

Jag har framför mig tre blad fulla med förändringar i SL-trafiken. Rubriken är charmigt nog "Höstnyheter från SL-trafiken". Här redovisas utglesning av trafik, indragning av busslinjer, ändrade linjestreckningar, 12-minuterstrafik i stället för 10-minuterstrafik, 30-minuterstrafik i stället för 20-minuterstrafik och färre turer på kvällar och helger – en gång i timmen i stället för två gånger i timmen och en gång per halvtimme i stället för en gång i kvarten, och så vidare. Det är neddragningar.

Anförande nr 173

Hans – Erik Malmros (m): Fru ordförande! Sanningen är ju den att den nuvarande majoriteten totalt har misslyckats med SL-trafiken. För första gången i SL:s historia minskar resandet. Under hela den borgerliga tiden ökade resandet varje år stadigt. Under de senaste två åren har det minskat. Sanningen är precis den som Åke Askensten ger uttryck för: det har varit kraftiga neddragningar i år. De uppgick till 26 miljoner. Nästa år saknas 100 miljoner i budgeten. Vi får se hur ni klarar det.

Och Anna! Det kan aldrig vara att hålla vallöften att införa biltullar när ni lovar att inte göra det. Nu får ni skärpa er. Det är inte att hålla vallöften.

Anförande nr 174

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Den moderata biljettpolitiken under den förra mandatperioden kan liknas vid att ställa ut en stol i IKEA:s fyndhörna och skriva på den: Fläckar. Förut 450 kronor, nu 500. Detta var vi mycket kritiska till. Människor har inte möjlighet att ändra sina resvanor omedelbart. Det vet vi också genom forskning på kollektivtrafiken. Det vi ser i dag har delvis med det ni gjorde att göra. 450 miljoner plus kan inte vara en besparing.

Sedan är det så att vi har valt att satsa inte bara på sista kilometer. Jag tycker att arbetet för en tryggare arbets- och resenärsmiljö och för bättre arbetsvillkor är ganska viktigt, men det kanske ni tycker är strunt. Själv har du många hundra miljoner mindre än vi i trafikbudgeten i år, Hans-Erik. Det väljer du att inte prata om. Det vallöfte du frågade mig om gällde satsningar på kollektivtrafiken. Plus 450 miljoner!

Anförande nr 175

Björn Sundman (s): Jag är mycket fascinerad över den diskussion som äger rum just nu. Jag tänker så här: Hur ska en styrelse i ett stort bolag som SL kunna styra vd när man debatterar på det här sättet? Det är nämligen så att ni som sitter i styrelsen har ett ansvar att gemensamt fatta beslut. Det finns inga voteringsregler i aktiebolagsstyrelser utan det handlar om att ena sig kring *en* linje, så att vd har möjlighet att känna att han där har styrelsens stöd. Om ni pratar på det sätt som ni har gjort här och nu, förstår jag att det inte fungerar, för det gäller faktiskt hela tiden att ni måste agera på *en* hand.

Det känns som att ni borde fundera på om ni inte borde ha en liten styrelsekonferens. Det hjälper inte, hör jag från salen, men sitter ni i en bolagsstyrelse måste ni följa reglerna för en sådan. Man kan inte spela skitgubbe med pokerregler utan man måste faktiskt följa det regelverk som finns. Enligt det har ni ett eget ekonomiskt ansvar. Ni måste följa aktiebolagslagen. Det är inte en nämnd som ni sitter i.

Jag tror att både väljarna och resenärerna skulle tjäna på att ni agerar gemensamt betydligt mycket mer än vad ni har gjort i det som ni visar upp här. Jag tror också att man kunde se att när Elwe Nilsson missade någon paragraf i aktiebolagslagen att man måste se till att alla styrelseledamöter alltid har samma information. Det var ett uttryck för hur man inte kan agera i en aktiebolagsstyrelse. Jag tycker att det här är viktigt, för det gäller faktiskt stora värden.

Alltså en liten vädjan från en som har suttit i kommunala bolagsstyrelser under en längre tid: Det är mycket roligare att styra ett bolag när man kan komma sams än när man försöker hitta skillnader. Det är skillnaden mellan att sitta i en vanlig politisk nämnd och bara vara i opposition eller i majoritet. Sitter man i en bolagsstyrelse måste man komma överens.

§ 307 Interpellation 2004:48 av Olov Lindquist (fp) om pendeltågstrafik till Hölö

Anförande nr 176

O l o v L i n d q u i s t (fp): Fru ordförande, kära ledamöter! Jag ber att få tacka Anna Berger Kettner för svaret på min interpellation. Interpellationen handlar i grunden om pendeltågstrafiken på Hölö, som är en del av Södertälje kommun. Politikerna i Södertälje kommunfullmäktige vill gärna ha den här trafiken med pendeltåg på Hölö, men som ni vet har vi inte i det här huset varit lika intresserade av det. Frågan har ju varit uppe tidigare. Därför har vi i Folkpartiet tagit upp frågan om ett incitamentsavtal mellan Södertälje kommun och landstinget. Den frågan har varit uppe genom en interpellation i Södertälje kommunfullmäktige, där förslaget har avvisats. Nu avvisar även trafiklandstingsrådet detta, och man kan undra: Varför det?

När jag första gången snabbt läste igenom Anna Berger Kettners interpellations-svar tyckte jag trots allt att det fanns en gnutta hopp i sammanhanget. Jag läste det lilla stycke som handlade om att trafiklandstingsrådet talar om att majoriteten i SL:s styrelse ska lägga ut ett uppdrag om att utreda förutsättningarna och möjligheterna för att förlänga pendeltågstrafiken till Hölö. Men dessvärre måste jag nog säga att en närmare genomläsning av hela interpellationssvaret faktiskt var en enda stor besvikelse. Svaret leder nämligen inte sakfrågan ett dugg framåt.

Efter den positiva mening som jag återgivit står det följande: ”Om utredningen visar att utbyggnaden är samhällsekonomiskt motiverad om förutsättningarna förändras, t.ex. genom att ett stort antal nya bostäder byggs, och att det går att lösa kapacitetsproblemen på spåren så kan jag tänka mig ingå en principöverenskommelse med Södertälje kommun – – –.”

Ja, men det var ju just det som var problemet. Södertälje kommun vill inte bygga så många bostäder som krävs, om den inte får några garantier eller löften om pendeltåg, och för att du ska ge dem de här pendeltågen kräver du nu en utbyggnad av bostäder. *Status quo* och moment 22! Det kan också kallas en blåsning – man kan välja vilken klyscha som helst. Med ett sådant resonemang kommer vi ingenstans.

Lösningen är ett incitamentsavtal, och det är synd att det bara är vi i Folkpartiet som tycker det. I varje fall är det synd att inte du tycker det.

Anförande nr 177

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Jag är hemskt ledsen att Olov väljer att tolka det svar som jag har givit som han gör, för det är inte så som han menar. Jag ska försöka att vara väldigt tydlig. Ett incitamentsavtal är inte lösningen, men naturligtvis måste vi försöka komma vidare. Jag har också visat på att det finns andra vägar att komma framåt. Vi pekar till exempel på den principöverenskom-

melse som finns om Danviks lösen. Det finns numera också en principöverenskommelse med Haninge kommun om Vega och Vegastaden.

Vi är ju i en situation där både kommunen och landstinget har svårt att ensidigt lova stora investeringar. I kommunerna kan det också vara så att stora eller små privata företag är inblandade, och man kan inte alltid veta när de ska lösa in sina byggrätter. Det problemet har vi bland annat här i Stockholms stad. Vi skulle kunna sätta upp massor av skyltar där det står: ”Här har den och den rätt att bygga. Sätt i gång!” Det blir ändå inget bygge.

Vi kan varken hamna i den situation som vi hamnade i runt miljonprogramsområdena på södra Gärdet bara tio år innan tunnelbanan började trafikeras och det fanns en fungerande kollektivtrafik –det fanns i början inte ens bussvägar – eller i en situation där vi bygger ut en trafik, om det inte kommer att finnas underlag när trafiken är i gång. Nu är det så pass lång framförhållning på båda de här processerna att det här borde gå att samordna. Det är därför som ett incitamentsavtal är fel modell, men vi kan kanske komma fram till en principöverenskommelse.

Det beror dock inte bara på vad vi vill i det här rummet, om vi är rättrådiga folkpartister eller socialdemokrater. Det beror bland annat på när vi kan förmå Banverket att bygga ut kapaciteten mellan Södertälje centrum och Södertälje hamn. Det beror också på när de stora privata byggintressena tycker att det är intressant att exploatera runt Hölö. Det beror på när kommunen kan få fram byggplanerna och så vidare.

Det är synd, Olov, om vi ska försöka ta politiska poäng på varandra genom att svartmåla varandra. Precis så som jag avslutade mitt interpellationssvar vill jag säga att jag både kan tänka mig att ta den här kontakten och att bli kontaktad. Jag är gärna med om att jobba på att genomföra den här samordningen mellan byggandet och kollektivtrafiken. Det är vidare sant, och det belyste väl bland annat den senaste debatten, att det är snålt om pengar för utökade trafiksatsningar. Vi måste vara medvetna om det. Varje satsning måste vägas mot någonting annat. Men även där har jag hopp om att man ska kunna komma framåt. Då får det dock inte vara – och det var bland annat det som det sista inlägget i den förra interpellationsdebatten handlade om – så att man tar varje chans till krypskytte på varandra, för då kommer man ingen vart.

Anförande nr 178

Kerstin Pettersson (v): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker att det här är ett väldigt bra svar av Anna, för det ger en öppning. Precis som interpellanten Olov Lindquist tycker jag att det är viktigt att man tittar på det här, men jag ser det inte som ett moment 22 utan ser det ändå som en öppning. Anna säger att hon själv är beredd att ta kontakt med kommunen eller är öppen för att kommunen tar kontakt med henne. Man måste läsa hela interpellationssvaret. Man kan inte haka upp sig på *en* negativ mening. Jag ser en mycket positiv innebörd i hela det här interpellationssvaret.

Anförande nr 179

C h r i s t i n a B e r l i n (fp): Fru ordförande, fullmäktige! Ja, det här är faktiskt en fråga som är seg för oss i Södertäljetrakten. Den har varit uppe många gånger. Tyvärr är ordföranden Conny Andersson inte närvarande i salen, men han har i en valrörelse sagt: Det är klart att vi ska ha pendeltåg till Hölö. Jag vet alltså att även sossarna tycker det.

Också jag tolkar Anna Berger Kettner positivt. Det känns som en öppning. Även om hon nu reagerar just på ordet incitamentsavtal tycker jag att vi borde kunna lösa frågan om pendeltåg till Hölö gemensamt. Jag känner starkt för regionen. Vi ska närma oss varandra i regionen, och vi behöver då möjligheter att snabbt och lätt komma till de yttre delarna av Stockholmsregionen, de vackra sörmländska landskapen.

Jobba alltså för pendeltåg till Hölö, Anna Berger Kettner!

Anförande nr 180

O l o v L i n d q v i s t (fp): Fru ordförande! Jag tolkar det så här, att Anna Berger Kettner och jag har svårt att tala samma språk. Möjligtvis är jag också ett offer för någon sorts nyspråk, som man talade om tidigare. "Principöverenskommelse", "incitamentsavtal" – kalla det vad vi vill, bara vi kommer överens om en lösning!

Jag är inte ute efter att svartmåla någon på den sidan, i varje fall inte i den här debatten. Jag vill tillsammans med er få en lösning på problematiken, att i Södertälje kommunfullmäktige pratar man bara om en utbyggnad av pendeltåg och att landstinget inte löser detta, och i Landstingssalen hänvisar man till att man måste bygga bostäder på Hölö innan det kan bli något pendeltåg. Om vi når en sådan lösning, kalla det gärna principöverenskommelse eller vad som helst, så är det jättebra. Men för närvarande är det faktiskt en låsning i den här frågan, som jag vill lösa upp. Jag vill hitta nyckeln som låser upp dörren. Kan Anna hjälpa mig med det så är det jättebra.

Anförande nr 181

L a n d s t i n g s r å d e t B e r g e r K e t t n e r (s): Ja, Olov, om du och jag tillsammans kan vara hela landstingets lilla propplösare i den här frågan så tror jag nog att det kan bli bra.

Jag vill inte på något sätt märka ord, men incitamentsavtal är en bestämd kontraktsform som har vissa regler runt sig. Bland annat eftersom jag inte råder över spårkapaciteten vill jag inte skriva ett incitamentsavtal.

Men vi går nu in i en process med flera kommuner runt om i länet, och det är också ett lite nytt arbetssätt för SL, där vi försöker hitta principöverenskommelser där det är tydligt vad som är de olika ansvaren och också – och det handlar om demokratin för vårt fullmäktige – vilka villkor som sedan måste vara uppfyllda för att man ska ta nästa steg. Sedan måste vi ju klara finansieringen av det och det: först löser vi upp den här räckan av hinder, och när vi har gjort det så ska vi ta nästa steg, som ju rätt ofta förutsätter ett fullmäktigebeslut. Det är bland annat på grund av min omsorg om demokratin i den här salen, som vi ibland har diskussioner om, som man inte kan skriva ett incitamentsavtal som binder upp hårdare

utan måste skriva en sådan här principöverenskommelse där man kan skriva in villkor om fullmäktigebeslut.

Jättebra att du tog upp frågan, Olov! Vi ska försöka kämpa vidare. Men det behövs ett större befolkningsunderlag, och det måste vi hjälpas åt att ordna – och där har ni i kommunen ett ganska stort ansvar.

Ta gärna kontakt – jag ska också försöka ringa.

§ 308 Interpellation 2004:49 av Birgitta Rydberg (fp) om hur många husläkare det finns i Stockholms län

Anförande nr 182

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tackar för svaret.

Interpellationen hade ställts till Inger Ros, faktiskt av det skälet att hälften av vår primärvård eller hälften av husläkarteamen i dag är privata utförare som jobbar på uppdrag av landstinget, så bara hälften är våra egna medarbetare, för vilka Lars Dahlberg har ett ansvar. Men jag ser att Inger nickar att hon tänker ge sig in i debatten, och det tycker jag är bra.

Nationella planen för husläkarutbyggnad – ja, den heter egentligen något annat, med äldrevård och psykiatri också – klubbades i riksdagen för ett par år sedan. Då fanns en ambition som både Socialdemokraterna och Folkpartiet ställde sig bakom, och även Centern, som inte finns här i salen, att nå målet att ha en läkare per genomsnittligt 1 500 invånare inom åtta år. Nu är vi halvvägs i tid, men vi är inte halvvägs att nå målet. Mycket står och stampar. Dessutom svajar det väldigt när det gäller att få uppgifter från vårt landsting om var vi befinner oss i utbyggnaden – vad händer, och vad händer inte?

Bakgrunden till att jag framställde den här interpellationen var att förra året fick jag uppgift av Lars Dahlberg att det fanns 1 050 husläkare i vårt län. Då kändes det lite hoppfullt att det hade kommit några nya. Sedan har det kommit andra uppgifter, som pekar på att det är i storleksordningen 965 husläkare – det var i bokslutet för förra året. En annan rapport, från det medicinska programarbetet, talar om att det är 913. Vet vi egentligen hur det är? När man sedan ser Familje- medicinska institutets uppgifter att det skulle vara drygt 700, börjar man undra: Vet vi inte hur många läkare vi har i vårt landsting? Jag tycker att vi måste se till att ha bättre koll på det.

Jag ber om den första bilden. När vi hade ett primärvårdsutskott, lämnades ganska bra information till oss politiker i dåvarande hälso- och sjukvårdsnämnden om hur det såg ut sjukvårdsområde för sjukvårdsområde, men också mottagning för mottagning. Hur många inrättade läkartjänster fanns det finansiering för, hur många av dem var fasta doktorer som kunde ge den kontinuitet och trygghet som vi vill ha i ett bra husläkarsystem, hur många var vakanser och hur många var hyrläkare? Den bilden hade vi mottagning för mottagning för hela landstinget. Jag saknar nu den kunskapen. Om vi ska kunna veta var utbyggnaderna behövs och var vi behöver göra något extra för att göra det attraktivt, måste vi ute i de olika geografiska beredningarna och i sjukvårdsutskottet ha den kunskapen. Men i dag tycker jag det mesta är höljt i dimma om hur det egentligen ser ut.

Anförande nr 183

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, ledamöter! Att säga att det är höljt i dimma är så klart ett sätt att beskriva det.

Jag delar den uppfattning som Birgitta har, att det är otillfredsställande att det finns olika uppgifter, men det finns helt enkelt olika kunskapskällor att hämta uppgifter ifrån. Vi jobbar nu med Listonsystemet, som jag tror kommer att bli den mest tillförlitliga kunskapskällan i det här avseendet.

Den uppgift jag har lämnat tidigare här i fullmäktige om 1 050 kommer från den nationella statistiken, som Landstingsförbundet står för. Där för man till allmänspecialister som går på taxa, och då tillkommer någonstans kring 120 allmänläkare till. De är inte husläkare i primärvården, enligt den vanligaste definitionen.

Listonstatistiken är den vi ska fortsätta följa nu. Utvecklingen under de senaste åren har varit positiv. Vi träffar med hyfsad regelbundenhet Distriktsläkarföreningen, som vidimerar den uppfattningen att det nu faktiskt sker förbättringar löpande. Vi har också sett hur vakanserna på vårdcentralerna har minskat betydligt sedan vi begränsade bemanningsföretagens utbredning. Så vi är ganska hoppfulla. Personalförsörjningen avseende husläkare ser allt bättre ut.

Naturligtvis finns det mycket kvar att göra. Det är väl någonstans kring 1 200 vi ska nå för att leva upp till den nationella planen, och dit ska vi komma under de fyra år som återstår av det arbetet, det är vi ganska övertygade om.

I övrigt har du frågat om vad definitionen av husläkare är. I svaret hänvisas till det ärende som har behandlats i hälso- och sjukvårdsutskottet om basuppdrag för husläkarverksamhet, som säkert Inger Ros får anledning att återkomma till. Jag vill gärna påpeka att vi har svarat på den delen av dina frågor också.

Anförande nr 184

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Ja, Birgitta, jag kanske får anledning att återkomma. Det finns några saker att lägga till till det du säger.

Jag håller med dig om att det inte kan vara rimligt att det är ”höljt i dimma”, som du uttrycker det, även om jag inte tycker att det är fullt så allvarligt, och att vi inte får fram ett bra underlag.

När jag kom till hälso- och sjukvården för lite drygt två år sedan fanns det inte ett enhetligt system. De siffror som jag har fått information om och som jag lämnat här bygger på att sjukvårdsområdena har olika redovisningssystem, och de är inte tillförlitliga. Om det är sant eller inte behöver vi inte diskutera i talarstolen. Det jag tycker är viktigt är att vi nu har enats om att Liston ska vara det system som vi följer när vi ska redovisa antalet husläkare. Även om det finns några skillnader i siffrorna tycker jag ändå att de visar att vi är på rätt väg för att kunna redovisa hur många husläkare vi har. Det är naturligtvis en viktig utgångspunkt för att se hur långt vi når.

En sak förstår jag inte riktigt. Jag vill gärna ställa en fråga till dig – även om det är vi i majoriteten som ska stå till svars och ni som ställer frågorna skulle jag vilja göra motsatsen. Du ställer frågan om definition av husläkaruppdraget. Det finns ingen som har ändrat på den definitionen sedan du var verksam i sjukvården och

ansvarig i majoritet. Det vi har gjort är att vi har antagit ett basuppdrag för husläkarverksamheten, som ska vara enhetligt i hela länet. Det hoppas jag också ska påverka redovisningarna i positivt syfte, att man har ett enhetligt uppdrag och på det sättet också gör en enhetlig redovisning.

Jag tycker att vi med Liston är en bra bit på väg för att kunna göra en tydlig redovisning. Jag är lika angelägen som du att den kan vara exakt på läkare.

Anförande nr 185

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Anledningen till att jag tog upp definitionen av husläkaruppdraget är att man ibland räknar in dem som inte fungerar som husläkare i verkligheten som jobbar på den nationella allmänläkartaxan. Ibland räknar man in dem, ibland inte.

Vi fick ganska bra information från de olika sjukvårdsområdena, men hur stor andel som är aktivt listade är också en intressant uppgift för oss ur det här Listonsystemet, lika väl som hur många doktorer vi har. Ska människor kunna veta att det här är min doktor, så måste människan känna till att jag finns på den där doktors lista, den är den doktor jag ringer till på telefontiden. Det finns nog anledning att se hur det här systemet fungerar på den punkten.

Jag vet att det finns mottagningar som inte har informerat sina patienter alls om att det har bytts läkare, så att man inte har en aning om vem som är min doktor, trots att man är listad på en viss doktors lista som kanske slutade för två år sedan.

Det finns också anledning att fundera på hur vi får människor att känna till att de är listade. När människor flyttar omkring i länet vet de ofta inte om att de står kvar på sin gamla läkares lista, om de inte aktivt har listat om sig. Hur ska lilla Anna i Kallhäll veta att hon är listad på Närakuten i stan om hon har flyttat? Det är bara ett exempel, det finns många liknande med den rörlighet vi har i länet.

En sak som vi hade ganska bra koll på och fick redovisningar av till den beslutande politiska församlingen var hur väntetiderna såg ut på olika mottagningar – fick man tid samma dag, eller handlade det om veckor? Där finns det mycket att önska, både i fråga om tillgänglighet och hur informationen ser ut.

I dag på förmiddagen svarade Trångsunds vårdcentral vid ett samtal klockan elva när en person ringde dit: ”Tyvärr, det finns inga mera möjligheter att komma fram till oss på telefon i dag.”

Hur ska vi då se till att primärvården verkligen blir första linjens sjukvård, om vi inte har den nära kontakten mellan patient och doktor att patienten vet att det här är min doktor, de här tiderna får jag tag i min doktor och får jag inte tag i min doktor så finns det någon annan som svarar i telefon och kan förmedla eller ge råd eller åtminstone tala om när telefontiden är. Men det förutsätter att vi har fler allmänläkare tillgängliga än vad vi har i dag.

Därför är det inte ointressant för oss att följa upp både hur många husläkare vi har nu, hur vakansläget ser ut och hur listningsaktiviteterna ser ut.

Anförande nr 186

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Jag satt också i primärvårdsutskottet förra mandatperioden, och jag tyckte nog att vi fick mycket bättre information då. Det visade den bild som Birgitta Rydberg just har lagt på.

Jag blev också lite förvånad över att det är Lars Dahlberg som tar den här debatten och inte Inger Ros. Det var ju skönt att Inger Ros ändå gick upp, för jag tycker det är ett ansvar för oss som sysslar med beställarfrågor att ha en viss överblick över vad som händer.

Lars Dahlberg var hoppfull och Inger Ros tyckte inte det var så allvarligt. Jag tycker faktiskt det är ganska allvarligt att man inte vet bättre! Det är en skyldighet för oss som skriver avtal att veta precis vilka avtal som finns, och de bör då följas upp.

En del privata husläkarmottagningar har hemsidor där det står om varje enskild läkare om vederbörande är i tjänst, är mammaledig, har semester eller någonting annat. Om man som jag nu under de senaste månaderna åker runt på ett antal landstingsdrivna husläkarmottagningar eller vårdcentraler, som ni vill kalla dem, säger de: "Vi har inte fått några extra pengar att utveckla hemsidor för." De privata gör det, och där är det väldigt bra information. Jag har sagt detta i en tidigare debatt här för något halvår sedan.

Sedan vet ni inte heller vad det är för typ av husläkare. Är det en husläkare som jobbar heltid? Är det en husläkare som jobbar deltid? Är det en ST-läkare? Är det någon som är inhyrd? Är det en vakans? Ännu värre – jag var på en från tidningarna mycket känd husläkarmottagning som heter Östermalms vårdcentral, nere i Värtahamnen. Där har man en dubbelspecialistläkare, både allmänläkare och geriatriker, som jobbar 100 procent som administratör! Hur räknas en sådan läkare in i den här statistiken?

Jag tror det vore väldigt bra om vi fick veta de här sakerna.

En annan sak som jag vill veta är: Hur många står i kö för att lista sig på en husläkarmottagning dit de väldigt gärna vill gå men där man inte får ett utvidgat avtal med Stockholms läns landsting? Narvavägen är en sådan mottagning, som lär ha 500–600 patienter som vill lista sig där men som inte får det beroende på att man inte får avtal för fler husläkartjänster.

Uppenbarligen är det en väldig röra i landstinget vad gäller var man är listad. En granne till mig frågade härom dagen: Hur tar jag reda på vad jag tillhör för vårdcentral eller husläkarmottagning? Ring 737 25 00, svarade jag, och fråga efter Husläkarkansliet. Tydligt heter det numera Vårdguiden, men hon fick i alla fall veta att hon tillhörde Kalle Meischner på Östermalm, ringer Kalle Meischner, som säger: "Nej, nej, sedan 1994 tillhör du en annan husläkarmottagning, vid Jarlaplan." Så ringer patienten dit: "Nej, du tillhör Kalle Meischner – men vi kan lista om dig." Detta innebär att den här patienten i tio år har varit listad på fel ställe, eller rättare sagt den läkare som inte trodde att han hade henne har fått betalt i tio år.

Detta är inte riktigt bra!

Anförande nr 187

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! När man lyssnar på den här diskussionen från oppositionens sida känns det lite grann som om allt elände började för två år sedan och allt var lysande innan, vi har skapat problem med listning och jag vet inte allt. Det är ganska orimligt, tycker jag, för ett antal åtgärder har vidtagits för att det ska bli bättre. Liston har utvecklats. Birgitta vidgade debatten till att omfatta tillgängligheten också, men jag ska vara gentil och svara även om interpellationen inte handlade om det. Vi har fattat ett beslut om en enhetlig uppföljning på telefontillgängligheten, som inte har funnits någon gång i landstinget. Den första redovisningen av det kommer i november, och då kommer vi att kunna följa upp, vårdcentral för vårdcentral, exakt hur det fungerar med telefontillgängligheten.

Det finns ett antal åtgärder som har vidtagits. Både Lasse och jag tillstår att det finns bekymmer kvar att lösa. Dem är vi beredda att lösa, och vi jobbar vidare på dem.

Men kom inte och sätt på en smet om att allt elände har hänt sedan vi fick majoriteten för två år sedan, för det är inte sant!

Lars Joakim Lundquist hänvisar till husläkarkansliet, som nu är Vårdguiden ...
Förlåt, nu är min tid ute!

Anförande nr 188

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande! Jag svarar inte för Inger Ros, det gör hon bäst själv.

Däremot försöker vi när det gäller personalförsörjningen ta ett helhetsgrepp på hur vi ska klara att få fram fler allmänläkarspecialister. Vi har haft ett arbete i gång som inleddes före sommaren för att få ett bra helhetsgrepp på ST-tjänsterna och ST-utbildningen över huvud taget. Det är klart, det hade ju varit bättre om det greppet hade tagits tidigare. Det är inte så enkelt att finna klara strategier och hitta de brister som vi måste prioritera när vi åtgärdar vakanser och när vi skärper upp rekryteringen av allmänläkare. Men vi jobbar för fullt med det. Det syns redan nu resultat, och jag är övertygad om att det kommer att synas ännu mer resultat under nästa år.

Tillförsikt finns. Vi vet att det finns problem, men vi tar grepp på det här som vi är övertygade om också kommer att ge resultat i form av fler allmänläkare på vårdcentralerna.

Anförande nr 189

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Fru ordförande, fullmäktige! Inger Ros undrar om allt elände började för två år sedan. Nej, inte allt, ni kanske ärvde något elände. Men mycket har ni ställt till med vad gäller primärvården inom de områden som jag kan överblicka. Ni stängde Sibyllekliniken, och ni flyttade Gärdets husläkarmottagning långt ned i Värtahamnen. Det kan jag tala om för dig, Inger – du och jag ska ha en debatt om detta i december – att dina väljare på Östermalm är inte glada!

Anförande nr 190

B o e l C a r l s s o n (s): Ordförande, fullmäktige ledamöter! Jag skulle vilja särskilt vända mig till Birgitta Rydberg och Lars Joakim Lundquist och tacka dem för det förtroende som de faktiskt visar oss här. Det är bra att ni lyfter upp problem som ni har haft under ett par mandatperioder och inte lyckades åtgärda, att ni sätter fokus på dem nu i förhoppning om att vi ska klara av dem. Jag tycker att det finns många saker som pekar på att vi är på rätt väg. I vissa fall har ni instämt i det. Lars Joakim och jag hade en trevlig bussresa ihop, där vi bland annat var överens om att det är bra att vi nu har ett enhetligt uppdrag just för husläkarverksamheten och hur avtalen ska se ut. Det underlättar ju uppföljningen.

Som sagt, det känns lite uppmuntrande för oss att höra att ni har detta förtroende för oss. Tack!

Anförande nr 191

L a n d s t i n g s r å d e t R y d b e r g (fp): Skälet till att vi väcker de här frågorna är inte att vi är nöjda och har förtroende för er, utan det gör vi för att vi vill agera lite blåslampa också!

§ 309 Interpellation 2004:50 av Pia Lidwall (kd) om landstingets strategi att tillgodose vårdbehoven vid Stockholms stads nedläggning av servicehus

Anförande nr 192

P i a L i d w a l l (kd): Ordförande, ledamöter! Tack för svaret, Inger Ros. Det gäller två frågor, en på kort sikt och en på lång sikt.

Jag skulle vilja börja med att säga att vi människor i det här länet i någon mån är både patienter och boende. En del är patienter oftare än andra. Det som händer just nu i Stockholms stad är att man gör en gigantisk förändring när det gäller boendeformer. Ni har säkert läst om att en del servicehus avvecklas, en del omvandlas till äldreboenden med heldygnsomsorg och en del blir seniorboenden med hyresrätt. I Stockholms stad handlar det faktiskt om en tredjedel av hela beståndet, närmare bestämt 1 500 lägenheter, som byter form.

Detta innebär naturligtvis att en rasande mängd människor blir oroliga och ännu fler anhöriga funderar på vad som kommer att hända med sjukvården, som drastiskt kommer att förändras. Innan är det staden som har haft ansvaret för den, och nu blir det landstinget. Det betyder att det blir nya människor.

Samma sak händer också ute i kommunerna, men jag valde att skriva om Stockholms stad.

Inte bara jag är orolig, även Ylva Johansson är orolig skriver hon i dagens DN. Hon håller på att lära in sig på frågan och vet inte riktigt vad som är vad än. Det är en befogad oro. Vad kommer att hända med de människor som tidigare har haft staden som ansvarig för sin hemsjukvård när det nu blir landstinget?

Jag undrar, Inger Ros: Känner du dig nöjd med den information som du har fått hittills vad gäller att vi ska gå in med ny sjukvård?

Står landstingets insatser verkligen i proportion till de behov som har givits med tanke på att vi nu går in i budgetdiskussioner om besparingar och annat?

Anförande nr 193

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige och Pia! Först till det du började med. Vi är patienter och vi är boende – men vi har ju anhöriga också. Jag tror att det är många som märker vad som händer i samhället via våra anhöriga. Det är en viktig utgångspunkt.

Ja, jag är orolig för den här frågan. Det har jag svarat förut här i fullmäktige, och jag gör det nu också. Jag ser det som en oerhört viktig framtidsfråga, som vi i alla partier måste diskutera, hur framtidens äldreomsorg och äldrevård ska hanteras och på vilket sätt vi ska tillgodose den inte bara i dag utan också för framtiden, när vi får en ny kull äldre, som kanske dessutom har andra krav på äldrevården än vad vi möter i dag. Det här är en viktig fråga.

Utvecklingen i Stockholms stad och även i alla andra av länets kommuner är naturligtvis oerhört viktig att följa. Jag har lyft den på dagordningen några gånger vid träffarna med KSL som vi har gemensamt för att vi ska hitta bra åtgärder.

Samtidigt är det ju så att just Stockholm har en yngre befolkning än landet i övrigt, och jag tycker det är ganska enkelt att förstå att man måste anpassa utbudet efter efterfrågan. Naturligtvis är det också så att de äldre som finns blir äldre och äldre och har ett allt större vårdbehov, och det är klart att det händer sådana saker att vi då måste göra vårt i landstinget. Det har vi varit tvungna att göra förut också.

Det vi kan göra från landstingets sida är att föra diskussionen både med de olika kommunerna, vilket görs, men också med våra respektive partier om hur vi vill forma framtidens äldrevård och naturligtvis att vidta åtgärder i landstinget.

Till den där sista slängen om att vi snart ska diskutera budget och besparingar vill jag med fog hävda att budgeten för 2005 ur landstingsperspektiv innehåller en rad förbättringar och satsningar just när det gäller äldrevården och för att möta behoven av landstingets vård för äldre.

Anförande nr 194

P i a L i d w a l l (kd): Det är gott och väl att ordföranden är nöjd, men jag saknar ändå lite grann konkreta åtgärder. Du säger att du följer frågan. Hur det än är upplever jag dock att du följer den lite på håll. Du är ordförande i hälso- och sjukvårdsutskottet, där pengarna finns. Viljan måste nog finnas där pengarna finns, och jag skulle därför önska att den här frågan kommer upp på HSU:s bord lite oftare.

Även om Stockholms stads medborgare är unga, finns det väldigt många människor som är ensamstående äldre damer, som åker jojo in och ut på sjukhus och ibland är hemma. De har inga anhöriga. Det är en urusel vård som vi ger till många kroniker och äldre. Den är dessutom väldigt ointelligent organiserad.

5 procent av befolkningen drar 50 procent av resurserna. Det borde intressera oss att hitta bra former för att de får det allra bästa.

Jag vill gärna höra: Vilka idéer har du, Inger Ros, för att de här äldre ska få en mycket bättre vård än som den bedrivs i dag?

Anförande nr 195

Landstingsrådet R o s (s): Jag vet inte hur du lyssnar, Pia. Jag tyckte att jag var ganska tydlig när jag sade att jag är orolig, att jag inte är helt nöjd med den utveckling som är och att vi noga måste följa den.

Jag tycker inte heller att jag följer utvecklingen på håll, det får stå för dig. Tvärtom är jag ganska engagerad i de här frågorna och följer dem på nära håll.

Självklart är det så att viljan ska finnas där pengarna finns, men jag kan inte förändra och styra de beslut som tas i länets alla kommuner, bland annat i Stockholm. Vad jag kan göra är att följa frågan utifrån ett landstingsperspektiv i den del som vi i landstinget är ansvariga för.

I övrigt kämpar jag och slåss för den här frågan internt i partiet – vilket jag hoppas att också du gör, som är så engagerad i de här frågorna – för att vi ska få ett bra samspel och en bra samverkan mellan kommuner och landsting för en bra framtida äldrevård.

Du kommer att kunna följa den här frågan ganska noga. Så sent som den 27 april fick du en ordentlig redovisning av hur de ser ut när det gäller äldresituationen i HSU, och vi kommer att återkomma till det. I budgeten kommer vi att lägga ett antal förslag på en utvecklad hemsjukvård och stöd till anhöriga, på stroke team och på äldrevårdsteam. Vi har öppnat en äldrevårdscentral. Nog finns visionerna, och nog finns idéerna! Vi lär återkomma till det här i budgetdebatten, har jag en känsla av.

Anförande nr 196

P i a L i d w a l l (kd): Som politiker kan man ju fundera på sitt ansvar. Många gånger pratar vi om att bredda oss gentemot kommunen. I min beredning diskuterar vi ofta de här frågorna med konsekvensbeskrivningar och så vidare.

Men det jag egentligen tycker skulle vara viktigt för oss vore att ge oss själva – både kommun- och landstingspolitiker – ett beting, att ålägga oss att faktiskt lösa problemet.

Därför är det lite synd att du, Inger Ros, fortfarande väljer att se det här i stuprör och att du inte kan göra någonting åt vad man bestämmer i kommunen. Du skulle faktiskt kunna ta upp samtal och diskutera vilka konsekvenser det blir om vi nu gör om de här bostäderna och lägger över ansvaret på landstinget. Vilka beslut blir det om vi följer vårdprocesser i stället för stuprördiskussioner? Det skulle jag önska att du ville ta upp en diskussion om.

Anförande nr 197

Landstingsrådet R o s (s): Det ska bli ett kort svar: Nej, vi ska inte se det i stuprör.

Det jag svarade på var att jag inte kan påverka besluten och hur de fattas. Däremot sade jag väldigt tydligt i mitt första inlägg att vi har en pågående diskussion med KSL:s presidium för vård och omsorg och vårt presidium i hälso- och sjukvårdsutskottet, där vi just diskuterar hur vi tillsammans ska kunna utveckla den förändring av äldreuppdraget som håller på att ske ute i länets kommuner.

Jag har precis samma uppfattning som du om det, vi kan inte diskutera i stuprör utan vi måste hitta samverkansformer. Det tycker jag också att vi gör.

§ 310 Interpellation 2004:51 av Cecilia Carpelan (fp) om rätt att remittera patienter till kurator inom primärvården

Anförande nr 198

C e c i l i a C a r p e l a n (fp): Tack, Inger Ros, för svaret. Jag är nöjd över att du har samma uppfattning som jag, att alla läkare i öppenvård ska kunna remittera patienter till kuratorer och psykologer inom primärvården.

Vi vet att det finns ett stort behov av kuratorsinsatser eftersom så många har psykosociala problem av dem som besöker vårdcentralerna och primärvården. Vi vet också att kuratorerna inte riktigt räcker till för behoven. Det här kan naturligtvis medföra svårigheter att ta emot, svårigheter med prioriteringar och kanske till och med ovilja att ta emot patienter när behoven är så stora.

Då undrar jag först och främst om ni planerar att utöka antalet kuratorer i primärvården. Det finns ju ett behov, i synnerhet inom vissa delar av länet; som ditt svar antyder är detta ojämnt utbyggt. Frågan är alltså: Har ni några resurser för att bygga ut med fler kuratorer inom primärvården? Jag ifrågasätter det. Jag har inte sett det i budgetar som ni har presenterat. Det är klart, där syns inte allt – men det verkar inte finnas pengar till det här, om jag säger så.

Sedan är ett förslag att man för att öka utbudet av kuratorer, eller insatser för dem med akuta livskriser kanske vi hellre ska säga, skulle kunna utnyttja de psykoterapeuter som landstinget har avtal med, så att de skulle kunna ta emot patienter för korttidsbehandling, kanske fem eller tio gånger, utan att patienterna behöver ha remiss och komma genom psykiatrin. Tanken är alltså att allmänläkare direkt skulle kunna remittera till psykoterapeuterna. Det skulle vara ett sätt att öka resurserna för den patientgrupp som har behov av stöd i svåra livskriser.

Anförande nr 199

Landstingsrådet *R o s* (s): Ordförande, fullmäktige! Det är trevligt om vi får vara lite glada också. Jag är faktiskt glad att du skrev den här interpellationen. Den lyfter en viktig fråga på bordet, som vi ytterligare har kunnat trycka på nu.

Nu är det ju så att den uppdragsguide som startade förra året har ökat möjligheterna för en information ut till även dem som inte är på vårdcentralerna om möjligheten att skriva remisser. Det är ett aktivt arbete som pågår, och vi trycker nu på med ytterligare information via olika informationsblad, så att informationen ska bli lika till alla om möjligheten. Det är naturligtvis viktigt. Där är vi helt överens.

Så bara några ord om det som interpellationen egentligen inte handlade om. Vi kommer ju nästa månad att diskutera budget. Jag vet inte hur du läste budgeten i HSU, men där finns det förslag på utökad kompetens på vårdcentralerna, både på psykolog- och på kuratorssidan. Budget ska fastställas här i november, och jag utgår från att de förslag vi har lagt kommer att bli prioriterade eftersom vi har sagt att de med störst behov ska vara prioriterade utifrån de resurser vi har.

Den frågan lär vi alltså få återkomma till i november. Det finns förslag om utökning av den kompetensen.

Anförande nr 200

Cecilia Carpelan (fp): Det är alltså 2,5 procent som närsjukvården får växa. Det ska räcka till mycket. Vi tycker att det ska bli fler husläkare också, och då är frågan: Kommer de här pengarna att räcka till fler kuratorer?

När kuratorerna blev permanenta – från början var det ju ett Dagmarprojekt – fick de också fler patienter. De som var över 65 fanns inte med från början. Behoven har accentuerats sedan kuratorerna slutade att bara finnas som projekt. Det understryker ytterligare betydelsen av att vi får fler kuratorer som kan ta hand om människor med väldigt angelägna behov.

Jag ställde också en fråga om man skulle kunna utnyttja de psykoterapeuter som landstinget har avtal med för korttidsbehandling.

Anförande nr 201

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Ibland när vi diskuterar frågor här i fullmäktige finns det, tycker jag, en rätt stor tendens att vidga debatten till ett antal nya frågor som vi inte har hunnit tänka igenom speciellt mycket. Det är lite synd, för det blir ingen bra diskussion.

När det gäller vilka prioriteringar våra olika partier gör i budget känns det inte som att vi ska ha en budgetdebatt nu. Vi kommer att prioritera resurser, men vi får naturligtvis diskutera det om en månad i budgetfullmäktige.

Om de frågor som interpellationen handlar om är vi rörande överens, och där har du fått ett svar. Vi tycker att det är viktigt att läkare i öppenvården kan remittera patienter till kuratorer och psykologer och att förändring inte behöver ske utan att det räcker att det påminns om den bland läkarna så att det fungerar överallt.

I övrigt tycker jag att vi tar den här diskussionen när vi ses i november.

§ 311 Interpellation 2004:52 av Anita Hagelbeck (fp) om bristen på personal inom barnsjukvården

Anförande nr 202

Anita Hagelbeck (fp): Ordförande, ledamöter! Tack för svaret, som jag dock upplever har en alltför dålig framförhållning i den rådande situationen. Jag vill också rätta till en sak som står i svaret: Det är inte barnomsorg vi ska tala om utan barnsjukvård. Det är det jag har frågat om.

Det finns en rapport, Årsrapport 2003 Medicinskt programarbete Barnsjukvård, som kom i februari i år. Där skriver man att barnsjukvården upplever brist på kompetent personal som ett stort problem. Bemanningsproblemen har bitvis lett till att existerande vårdplatser inte kunnat utnyttjas, framför allt inom intensiv-, operations- och neonatalvård.

För att återvända till svaret, står det där: "I syfte att uppnå en budget i balans vidtas åtgärder bland annat åtgärder för att hejda personalkostnadsutvecklingen. Stora sparbetning ligger på verksamheterna - - -". Nu vill jag fråga Lars Dahlberg: Kan du garantera att de besparingarna inte kommer att innebära nedskärningar av personal?

Vidare står: "Efter samråd med Barnsjukvården på Karolinska universitetssjukhuset och Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) görs bedömningen att det i stort inte finns någon personalbrist". Vem har gjort den bedömningen efter samrådet? Knappast personalen.

Vi vet att barnpsykiatri är hårt ansträngd, med långa väntelistor. Det finns stora behov hos barn och deras föräldrar att få hjälp och stöd. Hur kan man då påstå att det inte finns någon personalbrist?

Dessutom: 3 S-utredningen kommer fram till att ungdomsmottagningarna måste förstärkas med personal från BUP. Det minskar naturligtvis personalstyrkan på BUP, som redan är överbelastad med fler patienter än man rimligen kan ta emot.

Årsrapport 2003 visar också att svårigheterna att bemanna hänger ihop med osäkerheten vid anställningar. Sparkrav och omorganisationer gör att en anställning inom barnsjukvården inte känns som en bra och trygg arbetsplats. Ännu osäkrare blir det alltså nu, om 3 S-utredningen ska genomföras, som ju innebär en omfattande omorganisation för sjukvården.

Jag följde med stort intresse nedläggningen av förlossningsavdelningen och BB-avdelningarna på Nacka sjukhus. De ledde bland annat till stora svårigheter inom förlossningsvården i vårt län därför att barnmorskorna inte följde med till SöS utan sökte sig till andra arbeten.

Tekniken inom sjukvården går framåt. Fler barn kan genom nya behandlingsmetoder få ett bättre liv, och fler barn kan räddas till livet med nya insatser. Detta är personalkrävande. Arbetet med barn som har allvarliga sjukdomar ökar för varje år. Har man tagit hänsyn till det i den framtida beräkningen?

Insatserna för barn under deras uppväxtår är av stor betydelse för samhället. Hälsan under uppväxten har betydelse för hela det återstående livet. Därför blir jag starkt oroad, när Lars Dahlberg avslutar sitt svar med att det inte råder någon personalbrist på lång eller kort sikt inom barnsjukvården.

Anförande nr 203

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande! Jag får börja med att be Anita om ursäkt för rubriken. Det är en klantig miss. Självklart är det barnsjukvården vi ska diskutera, och det är olyckligt att vi inte har uppmärksammat att det blev en felskrivning.

Bortsett från det är det nog så att vi har lite olika uppfattningar om hur situationen ser ut. Jag har haft rätt långa diskussioner med vår personalpolitiska avdelning i landstingsstyrelsens förvaltning, och den bedömning vi gör är att bemannings-situationen i sjukvården totalt i dag är väldigt god. Vi tycker alltså att det är en felaktig beskrivning när man diskuterar personalbrist på det sätt som görs till exempel i den här interpellationen. Det är inte någon alarmerande bristsituation. Naturligtvis måste vi jobba med det här så att vi dels klarar att behålla en bra bemanning, dels också möter pensionsavgångar och annat.

När vi i svaret beskriver att det varken på kort eller lång sikt är problem med personalförsörjningen i barnsjukvården, är det en bedömning att den utbildnings-volym vi har i dag och det arbete som pågår på Karolinska ska kunna klara bemanningen på ett bra sätt.

Det har skett oerhört mycket under det senaste året, och vi har haft stor nytta av att arbetsmarknaden har förändrats. Den kommer ju att vika uppåt igen, och det är det som är den stora utmaningen. När högkonjunkturen når de grupper som vi rekryterar till våra tjänster är det viktigt att vi har gjort hemläxan och sett till att vi har en bra situation på arbetsplatsen, så att man vill jobba kvar när man får andra möjligheter och andra jobb att söka sig till.

Vi har lite olika uppfattning om hur verkligheten ser ut, du och jag. Det är bara att konstatera att det är så.

Anförande nr 204

A n i t a H a g e l b e c k (fp): Ja, det går ju att se verkligheten på olika sätt.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg går tekniken framåt för att hjälpa barn med olika svårigheter. Allvarliga sjukdomar som barn har ökar.

Redan nu produceras otillräcklig vård av Stockholms läns landsting när det gäller olika åkommor. Det är till exempel viss barnkirurgisk verksamhet som är lägre prioriterad, lägre prioriterad vård, utredning av de så kallade bokstavs barnen och barn med misstänkt utvecklingsförsening. Vissa allergiutredningar kan inte göras, och inte heller allergivaccination, samt råd och behandling av övervikt. Flera kronikergrupper har färre återbesök än vad normen föreskriver. Hörselscreening av nyfödda är ej helt genomförd i hela länet. Detta är bara några exempel på att barnsjukvården är underbemannad.

Det står också i den rapport som jag visade, om vi går till sidan 27, att barn-sjukvården upplever brist på kompetent personal som ett stort problem. Bemanningproblemen har bland annat lett till att befintliga vårdplatser inte kunnat utnyttjas fullt ut. Det gäller framför allt verksamheter av intensivvårds-karaktär, som neonatalvård, barnintensivvård, operations- och narkossjuksköter-skor.

Det här stämmer alltså mycket dåligt med det Lars Dahlberg säger. Vi hörde på förmiddagen hur det stod till på röntgenavdelningen på Astrid Lindgrens barn-sjukhus, där man också kräver bättre resurser för ögonblicket.

Jag vill igen ställa samma fråga som jag ställde tidigare: Kan Lars Dahlberg garantera att de besparingar som ska göras inte kommer att innebära nedskärningar av personal inom barnsjukvården?

Anförande nr 205

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det var när Lars Dahlberg sade att nog finns det olika uppfattningar som jag tänkte att det här måste jag gå in och rådda lite grann i.

Om det bara rådde olika uppfattningar mellan majoritet och opposition, vore det väl en sak, men det har inte ens gått en kvart sedan Inger Ros var uppe och talade om att i nästa års budget är det satsningar inom olika områden. Här är det ett stort sparbetning, där barnsjukvården uppenbarligen ska vara med.

Om du nu anser att det inte är personalbrist i sammanhanget, skulle du väl kunna inse att frågan egentligen handlar om personalbehov, nu och åren framöver, inom just denna sektor av vården. Många barnsköterskor är gamla, står det i svaret, nära pensionsåldern. Kopplat till ett stort sparbetning innebär detta rimligen, om ni ska nå det målet, att de inte kommer att ersättas av andra. Och barnen blir fler i länet, många fler.

Jag får inte ihop detta!

Du talar om att man centralt i landstinget inte tror att det blir någon personalbrist. Då tittar man rent statistiskt på personalstatistik. Om jag har förstätt Anita Hagelbeck rätt, är hon mera ute efter personalfunktionen i sammanhanget och hur det ska matchas emot de vårdbehov som finns inom den här sektorn.

Lars Dahlberg, hittills har du inte lugnat mig på den punkten, utan snarare har oron för personalplaneringen ökat under debattens gång. Det råder ingen personalbrist vare sig på kort eller lång sikt, som Anita citerade – men det är en hög medelålder. Man kan inte ha alla åsikter på en gång! Nu är vi så nära budgettillfället att det finns alla chanser i världen att klarlägga detta – på kort och på lång sikt. I sammanhanget är den korta sikten nästa år och lång sikt är de två påföljande åren.

Ge oss ett klart besked i den här debatten! Frågan är värd det. Patienterna och deras närstående är värda ett tydligt svar.

Anförande nr 206

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Herr ordförande, fullmäktige! Det är svårt att ge ett tydligt svar på det här, och det vet du rätt väl, Stig Nyman.

Jag tycker man i sammanhanget måste understryka att vi pratar om lite olika saker. När det gäller personalförsörjningen anser vi oss ha ett ganska gott grepp, men det är möjligt att barnsjukvårdens behov inte kan tillgodoses fullt ut i den bemanning som vi har i dag och att de förändringar som sker på ett bättre sätt måste svara upp mot de behoven – det har jag svårt att bedöma, det är kanske snarare Inger Ros frågor.

Att kräva något slags garanti att de förändringar som sker på Karolinska Universitetssjukhuset eller i sjukvården i övrigt inte påverkar barnsjukvården är inte rimligt, det är inte möjligt att ge sådana garantier. Jag tror alla är klara över att det återstår oerhört mycket av förändringsarbete i Karolinska Universitetssjukhuset, och då kommer alla divisioner där att beröras. Det pågår diskussioner just nu om hur man ska klara hem detta på ett bra sätt. Utgångspunkten är självfallet att sjukvården inte ska försämrats utan snarare att kvaliteten ska förbättras. De aspekterna finns också med.

Men när det gäller personalförsörjningen inom barnsjukvården är alltså bedömningen att med den organisation vi ser att vi ska ha i dag och de närmaste åren har vi ett gott bemanningsläge. Det är beskedet.

Anförande nr 207

A n i t a H a g e l b e c k (fp): Jag vill bara påminna Lars Dahlberg om det stora ansvar han har när det gäller vår personal som är anställd inom landstinget. Med den stora förändring som vi har framför oss är det oerhört viktigt att ta väl hand om personalen. Det finns stor risk att de försvinner annars.

Anförande nr 208

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande! Det är också viktigt att i det här sammanhanget understryka att det arbete vi håller på med nu, vilket jag brukar påpeka lite då och då, med att skapa en mer hållbar ekonomisk situation är en av de viktigare förutsättningarna för att skapa trygga förhållanden för våra anställda. Det jobbar vi för fullt med.

Jag skulle också gärna vilja passa på tillfället att uppmana oppositionen att hänga på nu när det gäller 3 S-arbetet, för där finns också en viktig förutsättning att vi tillsammans kan hitta gemensamma utgångspunkter för den långsiktiga utvecklingen. Det är också en oerhört viktig del av anställningstryggheten och möjligheterna att ge våra anställda en bra situation. Det är en stillsam uppmaning att även titta på det.

§ 312 Interpellation 2004:53 av Stig Nyman (kd) om den psykiatriska vårdpolitiken i Stockholms läns landsting

Anförande nr 209

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! För detta skriftliga svar ber jag att få tacka. Svaret är av den karaktären att vi nog behöver debattera en stund, Birgitta. Jag tycker att det borde ha kunnat vara rätt mycket fylligare.

Det är ju så att man förbereder sig innan man lämnar in en interpellation, och de här frågorna hade jag funderat på länge innan jag skrev ned dem och lämnade in dem. Alla vet vi att psykiatridebatten är högaktuell och kommer att pågå än något eller några år. Vi står i ett skede där vi som ansvariga landstingspolitiker måste börja ge besked och börja agera. Sluta snacka, börja göra!

På den första frågan, ”Varför fungerar inte psykiatrin tillfredställande i Stockholms läns landsting?”, har du svar i en mening: ”Ett grundläggande problem har varit att psykiatrin har haft svårt att uppträda samlat i stora och övergripande frågor.”

När jag under hand är i kontakt med medarbetare och chefer ute i psykiatrivården, får jag en bild av att anledningarna till att det inte fungerar är många, många fler och mycket mer komplexa än så – och mycket mer konkreta än så. Man talar om att man inte har möjlighet att prioritera. Det är svårt att efterleva evidensbaserade metoder. Det brister i utbildningen av personal i slutenvård. Den fysiska vårdmiljön i slutenvård är under all kritik. Vi utbildar inte rätt kompetenser. Trots att Stockholm sägs nationellt sett ligga hyggligt till, är bristerna uppenbara och väldigt stora.

Man talar vidare om brister i fråga om kommunernas och stadsdelarnas intresse att samarbeta med oss, eller om det är vi som har ett svagt intresse av detta. Det är svårt att få till anpassade och varierade boenden, anpassad sysselsättning, fritid och omvårdnad, och så vidare. Det är ju väldigt tydligt angett vad som är landstingets ansvar och vad som är kommunernas, men det fungerar inte i samverkan.

Man talar om att det i stora delar av länet är svårt att tillgodose en patients behov av heldygnstillsyn, omvårdnad eller sysselsättning. Och det är för få vårdplatser i den slutna psykiatrivården.

Det fyller en A4-sida om man skriver det med ett och ett halvt radavstånd – problemen är enorma.

Jag ser naturligtvis med stort intresse fram emot ert budgetförslag, för jag kan inte av det som vi fick i går eftermiddag dra några slutsatser om vart vi är på väg.

Jag frågade också: Om det finns en vision, peka på de första två tre stegen för att uppnå den. Något tunnare svar än det jag har fått i andra halvan av första sidan av detta svar är det svårt att hitta. Jag beklagar det djupt, därför att frågan är värd mycket större uppmärksamhet och större engagemang.

Anförande nr 210

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Ordförande och Stig Nyman! Du ställde tre frågor till mig i din interpellation. Jag har försökt besvara dem – inte i detalj, för det skulle kräva en längre avhandling. Svaret är inte någon promemoria heller, utan jag har försökt skissa kortfattat vad vi försöker göra och vad jag ser att problemen är.

När det gäller fråga 1: ”Varför fungerar inte psykiatrin tillfredställande i Stockholms läns landsting?”, instämmer jag i stort med det du sade. Jag tror inte alls att vi har olika åsikter där.

Dessutom tillkommer att det har varit otillräckliga satsningar på psykiatrin under väldigt många år, oavsett om det har varit en rödgrön majoritet eller när du under förra mandatperioden var en av de ledande sjukvårdspolitikerna, också med ett stort ansvar för psykiatrins utveckling.

Psykiatrin har helt enkelt under många år fått för lite pengar till sitt förfogande och en minskande del av sjukvårdens kaka. Så ser det ut. Det är oerhört viktigt, men jag uppfattade inte att du lyfte fram just det perspektivet.

Man har fått stå tillbaka för många andra behov, och det hänger ju ihop med att psykiatrins patienter inte är röststarka. De är inte lika välorganiserade som alla de friska kvinnorna som kräver gratis hälsokontroll inom gynekologin, till exempel, till en kostnad av så där 50, 60 eller 70 miljoner kronor om året, pengar som jag anser man kan använda mycket bättre till exempel till att förstärka psykiatrin. Det politiska ansvaret är just att försöka omprioritera inom vården. Uppriktigt sagt är det inte så lätt alla gånger; jag tror också att du var medveten om det, om du tänker på vad som hände under förra mandatperioden.

Det finns också interna problem inom psykiatrin. Det finns olika skolor, och det finns en motsättning mellan den öppna och den slutna psykiatrin. Det finns omfattande brister i samarbetet mellan staden och kommunerna och landstinget. Det finns också inom vår egen organisation väldiga problem. Vi har haft en stuprörmodell just när det gäller psykiatrin: beroendevården för sig, barn- och ungdomspsykiatrin för sig och vuxenpsykiatrin för sig.

Det finns alltså en massa orsaker till att det är problem. Nu har min tid nästan gått ut, fast jag bara har pratat om den första frågan.

Vad vill jag då göra? Jo, det första jag gjorde var att säga att jag anser att vi behöver ha en psykiatrisamordnare, någon som tar helhetsansvaret, som ser barn- och ungdomspsykiatrin, vuxenpsykiatrin och beroendevården som en helhet som måste samarbeta. Man får sluta med att gräva vallgravar och hålla sig var och en för sig, utan man måste samarbeta. Det har vi nu gjort.

Det andra som vi gör just nu är att förstärka den psykosociala kompetensen på alla vårdcentraler i länet. Vi hoppas att det under 2005 ska finnas kuratorer och psykologer på alla vårdcentraler i länet, som en första linjens sjukvård inom psykiatrin.

Nu ser jag att min tid är ute – jag får fortsätta sedan.

Anförande nr 211

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tänkte att det var så tidigt på dagen att fler skulle vilja delta i debatten, men nu ser man att man plötsligt kan få en ledig eftermiddag och då är det det som hägrar. Men jag får återkomma i den här frågan en gång till i dag om tillfälle ges. Den möjligheten har jag ju. Men framför allt kanske vi ska diskutera detta i samband med budgeten om några veckor.

Det är ett ganska oförargligt svar du har gett. Men jag hade hoppats på ett förargligt svar, på något som gick mycket längre, som var lite visionärt och lite kraftfullt. Jag kan tillstå att det är flera majoriteter, till och med någon majoritet före den som jag hade en viss del i förra mandatperioden, som har bidragit till att det är som det är. Men nu råder en ganska bred politisk överensstämmelse när det gäller att väldigt mycket måste göras. Det var i det sammanhanget som jag hade hoppats att vi skulle kunna resonera om en bärande vision. Jag har inte formulerat Kristdemokraternas heller, men vi ska naturligtvis göra det i vårt budgetalternativ, så får vi se vilket som får flest anhängare när vi ska votera så småningom.

Det talas om många begrepp. Du pratar om att man nu satsar på mellanvårdsformer. Vet du, det tycker jag är ett begrepp som ska sorteras ut både ur språket och ur funktionen. Mellan vad då? Mellan liv och död? Mellan slutenvård och öppenvård? Det är varken det ena eller det andra. Ibland uppträder mellanvårdsformer som en sorts ursäkt för att vi inte klarar vårt uppdrag och för att kommunerna inte klarar sitt. Då fixar vi en mellanvårdsform och är otillräckliga tillsammans. Det duger inte. Det måste till lite nya grepp.

Det finns en nationell samordnare som har tagit bladet från munnen och uttryckt sin besvikelse över den rödgröna ledningen av nationen, regering och riksdag. Nästa år kommer det en liten summa pengar som kommuner och landsting ska dela på och göra under med. Det måste nog till något sorts under för att de 500 miljonerna ska räcka till någonting.

Men det som också händer är att statsbidraget till kommuner och landsting ökar i en omfattning som ingen av oss hade kunnat drömma om, i varje fall inte jag. Regeringen föreslår 6 miljarder mer till kommuner och landsting i höstpropositionen än man gjorde i våras. Det var därför jag trodde att det skulle finnas några visionära meningar i svaret.

Men jag får uppenbarligen ge mig till tåls till dess den rödgröna majoriteten i landstinget har presenterat en budget. Då har ni ju väldigt klart för er vilka merresurser som finns. Det skulle förvåna mig mycket om inte du bidrar till att se till att det blir en kraftfull satsning just på psykiatrin. Sedan får vi hjälpas åt att hitta den goda lösningen på detta.

Vi måste ändå hitta de goda framtidslösningarna. Alla sliter med problemen och det verkar vara alldeles för få som har lösningarna. Skulle vi inte kunna bli en förebild i det här landstinget när det gäller psykiatrins problem och tillgodose behoven?

Anförande nr 212

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Jo, Stig Nyman, jag för gärna en visionär debatt men också en realistisk debatt med dig. Det är svårt att vara visionär på ett A 4-papper, och det är svårt att förmedla visioner på tre minuter. Vi behöver nog mer tid än det. Det får vi förhoppningsvis i budgetdebatten.

Men någonting som är oerhört viktigt för mig är just den rättspsykiatriska vården. Där driver jag min ståndpunkt att staten ska ta över det ekonomiska ansvaret för rättspsykiatrin. Den äter upp stora delar av allmänpsykiatrin, och den måste vi i alla lägen prioritera.

Jag läste senaste numret av Läkartidningen. Där visar man att i landet i dess helhet är en femtedel av alla slutenvårdsplatserna inom allmänpsykiatrin belagda med rättspsykiatriska patienter. Inom tvångsvården är det 50 procent. Och det ser förmodligen inte annorlunda ut i Stockholm.

Jag ser gärna att du och jag bildar en allians och hårt driver att rättspsykiatrin ska finansieras av staten. Men vi ska naturligtvis se till att vi har ansvaret för att det blir en bra rättspsykiatri.

Jag tycker faktiskt att vi har en vision i den rödgröna majoriteten den här mandatperioden. Det vi gör är att vi arbetar fram en öppenvård kopplad till rättspsykiatri som tidigare inte har funnits. Vi inser att de här patienterna så småningom ska slussas ut i samhället och leva bland oss andra. Då krävs det en speciell, skraddarsydd öppenvård som tar emot de här patienterna och sakta men säkert ser till att de får fotfäste i det vanliga öppna samhället. Där jobbar vi nu tillsammans med kriminalvården, frivården och beroendevården för att under ett och samma tak bilda en öppenvårdsmottagning för de här patienterna. Jag vet inte om det är visionärt, men det är i alla fall konkret och ganska bra, tycker jag.

Även när det gäller dubbeldiagnoserna pågår det ett omfattande arbete i Stockholms läns landsting. Det har också uppmärksammats av Milton, statens psykiatrisamordnare, som jag tycker har pratat mycket och gjort lite. Han har inte så många visioner, anser jag, men han pratar väldigt mycket. Än så länge har vi inte sett en enda krona av de pengar som han har lovat att vi ska få. Det är svårt att använda pengarna innan vi har fått dem.

I alla fall jobbar vi hårt med dubbeldiagnoserna, och vi har tagit fram ett vårdprogram som i sin helhet bygger på ett samarbete mellan kommuner och landsting. Det pågår faktiskt runtom i kommunerna i Stockholms läns landsting ett arbete med hur vi ska förbättra vård och omhändertagande av personer med så kallad dubbeldiagnos. Jag har begärt att få in en skriftlig redovisning av vad som redan i dag är på gång. Förhoppningen är att om vi får loss de här pengarna från staten till psykiatri – och jag tror det inte förrän jag har sett dem – ska en del av dem användas just till rättspsykiatriska vården och till personer med dubbeldiagnoser.

Sedan finns det ett annat område som jag upplever som oerhört angeläget, och det är barn som lever i familjer där en eller båda föräldrarna är psykiskt sjuka och har beroendeproblem. Det är också ett område som vi måste satsa mycket på.

Anförande nr 213

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är en intressant interpellation som Stig Nyman har ställt, tycker jag. Jag tror att vi alla i den här salen kan vara överens om, oavsett om vi står till vänster eller till höger, att är det någon gång samhället ska vara starkt är det när det gäller de allra svagaste grupperna. Och den här interpellationen handlar om de allra svagaste.

Jag håller med dig, Birgitta Sevefjord, om att en samordnare på riksnivå inte har varit så jättelyckat, men problemet är att han egentligen inte har ansvar för det här. Mycket av ansvaret ligger ju hos oss eller i kommunen. Då är det väl bara att konstatera att en samordnare på landstingsnivå inte heller är lösningen på problemet. Jag tror i stället att en del av de problemformuleringar du har gjort och en del av de förslag till åtgärder som du har pratat om här kanske är en del av det vi behöver göra, men jag tror att vi behöver göra mycket mer. Det finns en motion väckt i fullmäktige av oss moderater med ett antal förslag som vi så småningom ska debattera och som vi gärna skulle vilja se genomförda.

Du ska lägga fram ett budgetförslag. Vi ska lägga fram budgetförslag. Där får vi möta varandra i en debatt som kan vara mer konkret än den här interpellationsdebatten. Men Stigs interpellation berör ett angeläget område. Låt oss gemensamt konstatera att har vi bara viljan nog borde vi också ha förmågan att få fram pengar

till de svagaste grupperna. Då kan vi inte gömma oss bakom att de som är starkare stjäls av det utrymme som finns på de svagares bekostnad.

Anförande nr 214

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tycker om att ha sista ordet, så egentligen skulle jag lugna mig tills Birgitta Sevefjord har använt sin tid. Men det är sjystare att jag talar nu.

Du sade så här Birgitta: Det är svårt att vara visionär på en A4 eller på tre minuter. Den utmaningen tänker jag anta fram till budgetdags. Jag tror att det går att vara visionär på en A4 eller på tre minuter. Om det finns en bärande vision som man vill framföra ska den inte vara lång och svårförståelig utan uttryckas väldigt kort och koncist.

Det finns mängder av detaljer i det här, det handlar till exempel om staten och rättspsykiatri. Det tycker jag är en av detaljfrågorna. Långt viktigare är de frågor som handlar om de yngre i samhället som råkar ut för detta och det förebyggande arbetet. Jag hoppas att vi när vi har mer tid, både du och jag, framåt budgetdags, ska kunna diskutera den frågan. Det är trots allt det allra viktigaste att arbeta med ett samhällsbygge som fungerar på ett sådant sätt att unga slipper råka in i sådana bekymmer som psykiatri måste lägga till rätta.

Anförande nr 215

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Vi ska inte gömma oss bakom de starka, sade Christer Wennerholm. Jag håller med om det, men jag tycker att det är precis det vi har gjort under väldigt många år. Så jag är väldigt villig att tillsammans med alla i den här salen diskutera vad vi kan göra för att förbättra psykiatri, både vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri. Än så länge har jag inte hört så många konkreta förslag från er.

Jag vet att Moderaterna har lagt fram ett förslag som går ut på att ha gemensamma nämnder, och sedan ska vi avskaffa landstingen. De gemensamma nämnderna har jag diskuterat ganska mycket, och det är problematiskt. Vi har alltså 26 kommuner i länet, och vi har 18 stadsdelsnämnder. Det är ganska svårt att bilda så många enheter, 44 eller vad det nu blir, som ska hantera psykiatri framöver. Det är problematiskt. Det är en oerhörd byråkratisering av vården, tror jag, och inte en lösning för vården.

Anförande nr 216

M a r g a r e t h a H e r t h e l i u s (fp): Jag ser fram emot konkreta lösningar. Vi har diskuterat det förut i den här salen. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi får till stånd en samverkan med kommunerna, företrädesvis när det gäller barn som har föräldrar som är psykiskt sjuka, missbrukande eller inom kriminalvården. Som vi alla som sitter här vet går de här områdena inte sällan ihop, och kommunerna har ett stort ansvar. Jag ser det som viktigt att vi som landsting tar kontakt med respektive kommun och stadsdel för att hitta och initiera samverkansformer med socialtjänst och med skolhälsovård.

Jag tycker mig ändå ha hört av Birgitta Sevefjord att det finns en önskan hos dig när det gäller det här arbetet också. Men som jag sade förra gången vi hade landstingsmöte, alla som sitter här i salen har ett ansvar för att se till att vi får till stånd denna samverkan med kommunerna, att söka mota Olle i grind, att gå in och stärka barn och unga innan det behöver gå illa för dem också.

Anförande nr 217

Landstingsrådet Sevefjord (v): Debatten blir lite rumphuggen med de nya debattreglerna. Den är oerhört viktig, och vi behöver egentligen oerhört mycket mer tid. Låt oss fortsätta den i den här salen men kanske också i andra sammanhang.

Mellanvårdsformer nämnde jag som ett exempel på hur vi försöker jobba. Det är klart att vi behöver definiera vad vi menar med mellanvårdsformer. Inom barn- och ungdomspsykiatrin har vi sagt att vi ska inrätta fyra mellanvårdsenheter. Det bygger på mobila team som snabbt ska kunna reagera och vara ute i familjen när det uppstår problem. De ska också göra snabba bedömningar av vad man behöver göra med det barn som har problem och även med familjen som har hamnat i kris. Det är ett sätt. Det ska också knytas till en viss dagverksamhet.

Inom ätstörningsvården, som också tillhör psykiatrin, har det skett en oerhörd utveckling under de senare åren. Det räcker dock icke till därför att tillströmningen av nya patienter är så hög. Det här är ju ett samhällsligt problem. Det är inte bara ett problem för oss i landstinget, men vi måste göra mycket. Där har vi också satt i gång med just ett mobilt team. Och redan nu kan man se oerhört positiva resultat av att kunna gå hem direkt i familjen när det krisar, när ett barn mår väldigt dåligt. Jag tror väldigt mycket på den utvecklingen. Det kan vi kanske kalla en vision. Jag är alldeles säker på att Stig Nyman också kan tycka att detta är en bra utveckling och även Moderaterna framöver. Men det finns säkert jättemycket annat vi kan göra.

En positiv sak som vi redan nu gör när det gäller att stärka samarbetet mellan kommunerna och landstinget – och det vet ni alla inte är så förbaskat lätt att göra – är att vi har ett samarbete med Stockholms stad där vi gemensamt ska utbilda 1 100 personer inom psykiatrin och inom socialtjänsten. Det är en gemensam kompetensutbildning för att underlätta ett samarbete framöver, för vi vet att det är olika skolor och att det finns motsättningar. Det är ett konkret sätt att försöka överbygga de motsättningar som finns och skapa ett bättre samarbetsklimat.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Nylund Watz (s) 8:1, 6, 23, 82, 84, 86, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 118, 120, 122
Malmros Hans-Erik (m) 8:2, 7, 29, 160, 165, 173
Landstingsrådet Wallhager (fp) 8:3, 8, 30, 52, 54, 123, 125, 127, 166, 172
Landstingsrådet Nyman (kd) 8:4, 12, 17, 36, 49, 65, 73, 78, 93, 95, 97, 205, 209, 211, 214
Landstingsrådet Cedrenius (mp) 8:5, 28, 50, 70, 76
Gustâv Anders (m) 8:9, 22
Gustafsson Georg (s) 8:10, 75
Landstingsrådet Heister (m) 8:11, 20, 67, 71
Almqvist Måns (v) 8:13, 24, 34
Askensten Åke (mp) 8:14, 162
Berlin Christina (fp) 8:15, 179
Käärik Andres (fp) 8:16, 56, 58, 60
Landstingsrådet Berger Kettner (s) 8:18, 33, 37, 53, 55, 57, 124, 126, 128, 161, 171, 174, 177, 181
Edhborg Joakim (s) 8:19
Lindquist Olov (fp) 8:21, 176, 180
Strömdahl Jan (v) 8:25, 59
Landstingsrådet Wennerholm (m) 8:26, 81, 83, 85, 213
Holmberg Staffan (s) 8:27, 40, 42, 168
Cederfelt Margareta (m) 8:31, 45, 61, 141, 143, 145
Erson-Wester Sten (kd) 8:32
Lagerquist Bo (fp) 8:35, 38
Stefansson Jan (kd) 8:39
Glas John (fp) 8:41, 43
Landstingsrådet Dahlberg (s) 8:44, 48, 64, 69, 88, 90, 92, 183, 188, 206, 208
Herthelius Margaretha (fp) 8:46, 51, 216, 203
Jörnehed Håkan (v) 8:47, 74
Landstingsrådet Ros (s) 8:62, 112, 114, 116, 136, 138, 140, 184, 187, 193, 195, 197, 199, 201
Liliemark Jan (fp) 8:63, 66, 80
Landstingsrådet Rydberg (fp) 8:68, 72, 105, 107, 109, 182, 185, 191
Ryadal Urban (s) 8:77, 167, 170
Pettersson Kerstin (v) 8:79, 178
Bromme Rolf (fp) 8:87, 89, 91
Reinfeldt Filippa (m) 8:99, 101, 103
Landstingsrådet Sevefjord (v) 8:106, 108, 110, 130, 132, 134, 210, 212, 215, 217
Lidwall Pia (kd) 8:111, 113, 115, 192, 194, 196
Reichenberg Olle (m) 8:117, 119, 121
Backlund Inga-Britt (kd) 8:129, 131, 133
Ljungberg Schött Marie (m) 8:135, 137, 139
Anding Lena-Maj 8:142, 144, 146, 157, 159
Larsson Mats (fp) 8:147, 149, 152
Landstingsrådet Larsson (s) 8:148, 151, 153, 155
Sjödén Staffan (m) 8:150, 154
Johansson Bo (fp) 8:156, 158
Stjernström Michael (kd) 8:163
Broberg Charlotte (m) 8:164, 169
Sundman Björn (s) 8:175

Lundquist Lars Joakim (m) 8:186, 189

Carlsson Boel (s) 8:190

Carpelan Cecilia (fp) 8:198, 200

Hagelbeck Anita (fp) 8:202, 204, 207